

Ghidul Fondurilor Europene 2021-2027

Pentru Actorii Locali

Coordonator ghid: Andreea Maier

Autori: Alin Mituța, Andreea Maier, Ștefania Moise

Ghidul a fost realizat pe baza versiunii intermediare a programelor operaționale, disponibile în luna iulie 2021.

Cuprins

I. CUVÂNT ÎNAINTE	4
II. INTRODUCERE.....	5
Cine poate folosi ghidul?	6
Cum folosim ghidul?	6
Ce prezintă ghidul?.....	6
Ce este nou în actuala perioadă de programare?	7
III. CARTA INTEGRATĂ A FINANȚĂRILOR PENTRU ORAȘE ȘI COMUNE	11
1. Carta integrată a finanțărilor pentru orașe	12
1. Carta integrată a finanțărilor pentru comune.....	15
IV. PROGRAME OPERAȚIONALE LA NIVEL NAȚIONAL	18
1. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune	18
2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)	26
3. Programul Operațional Transport (POT).....	29
4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)	31
5. Programul Operațional Sănătate (POS).....	33
6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)	38
7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)	44
8. Programul Operațional pentru Tranziție Justă (POTJ)	48
V. PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR)	50
VI. DEZVOLTARE AGRICOLĂ	62
1. Programul Național de Dezvoltare Rurală - 2021-2022.....	63
2. Scheme și măsuri finanțate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) - PILONUL I.....	75
3. Ce urmează din 2023?	80
VII. FONDURI SUB MANAGEMENT EUROPEAN DIRECT	82
1. Orizont Europa 2021-2027	83
2. Europa Creativă	84
3. Erasmus +	85
4. InvestEU (fostul COSME)	87
5. Programul European pentru Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori (CERV) - fostul Europe for Citizens	87
6. EU 4 Health	89
7. Programul LIFE	90
8. Facilitatea pentru Interconectarea Europei	91

9.	Europa Digitală.....	92
10.	Fondul pentru Inovare.....	93
11.	Mecanismul European pentru Finanțarea Energiei Regenerabile.....	93
12.	Interreg Europe.....	94
13.	Urbact.....	95
14.	UIA	95
15.	Corpul European de Solidaritate	95
16.	Fondul de Cercetare pentru Cărbune și Oțel.....	96
17.	Banca Europeană de Investiții (BEI)	96

Începem
viitorul
împreună

I. CUVÂNT ÎNAINTE

România poate face un salt uriaș de dezvoltare în următorii ani folosind banii europeni. Țara noastră va beneficia în următorii 7 ani de 80 de miliarde de euro, o sumă extraordinară pe care România o poate folosi pentru autostrăzi, drumuri, spitale, pentru crearea de locuri de muncă, pentru tranziția verde și cea digitală dar și pentru reforme structurale. Aceste fonduri vor veni prin Politica de Coeziune, prin Planul Național de Redresare și Reziliență, prin Politica Agricolă Comună și prin alte instrumente europene.

Un lucru foarte bun este că regulile de gestionare a fondurilor europene au fost simplificate și debirocratizate în așa fel încât să servească și mai bine beneficiarii finali. Acest lucru a fost o prioritate pentru mine în comisiile pentru Dezvoltare Regională și pentru Agricultură ale Parlamentului European din care fac parte și care sunt responsabile pentru definirea legislației aplicabile în ceea ce privește politica de coeziune și politica agricolă comună.

Acest ghid are scopul de a ajuta beneficiarii fondurilor europene, în special administrațiile publice locale și ceilalți actori urbani și rurali, să poată avea o viziune integrată asupra posibilităților de finanțare pentru perioada 2021-2027, pentru a nu rata nicio șansă de dezvoltare.

ALIN MITUȚA

Membru al Parlamentului European

II. INTRODUCERE

Perioada de programare 2021-2027 vine cu schimbări majore față de perioada 2014-2020, și cu o serie de oportunități unice care alocă noi resurse către domenii critice ca economia, sănătatea, digitalizarea și tranziția ecologică, pentru ca nicio regiune să nu fie lăsată în urmă. La nivel național¹ au fost create 7 programe naționale, un plan de redresare și reziliență și 8 programe regionale. La acestea se adaugă peste 17 instrumente financiare sub management european direct de care România poate beneficia.

Prezentul ghid a fost creat pentru a prezenta o imagine completă și ușor de vizualizat a tuturor oportunităților de care un oraș sau o comună beneficiază prin intermediul fondurilor europene în perioada 2021-2027. Scopul ghidului este de a facilita crearea unei viziuni de dezvoltare pe termen lung la nivel local de către actorii publici precum și de a conștientiza potențialul de implicare ai altor actori urbani, din mediul privat sau non-profit în dezvoltarea de proiecte de succes pentru comunitatea lor.

Ghidul a fost realizat pe baza versiunii intermediare a programelor operaționale, disponibile în luna iulie 2021. Din cadrul Programelor Operaționale sunt prezentate doar acele priorități care oferă finanțare pentru nivelul local, iar cele care sunt dedicate exclusiv administrațiilor publice naționale (ministere, organizații sau companii naționale) nu au fost incluse.

¹ [Circuitul fondurilor europene, MIPE](#)

Cine poate folosi ghidul?

Primării de Orașe sau de Comune, Consilii Județene, Asociații de Dezvoltare, alte administrații publice și agenții ale acestora, ONG-uri, asociații ale societății civile și alte tipuri de asociații, universități și instituții de învățământ, întreprinderi mari, mici și mijlocii, startup-uri și alte persoane interesate.

Cum folosim ghidul?

1. Cercetăm **Carta Integrată** pentru a vedea domeniile principale de finanțare, sursele de finanțare și tipuri de beneficiari eligibili.
2. Ne hotărâm ce **domeniu** vrem să explorăm și vedem ce surse de finanțare sunt disponibile pentru acel domeniu, dacă suntem eligibili și cu cine putem face parteneriate.
3. Mergem la **secțiunea dedicată sursei de finanțare** din ghid pentru a vedea în detaliu ce tipuri de acțiuni se pot finanța și a vedea detalii despre beneficiarii eligibili.
4. Odată ce ne hotărâm să facem un proiect, va trebui să consultăm întregul **Program Operațional** disponibil pe site-ul [Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene](#) sau al Agenției de Dezvoltare Regionale respective precum și **Ghidul specific al solicitantului**² pentru fiecare program în parte pentru a vedea procesul aplicării și condițiile specifice de aplicare.
5. Pentru proiectele finanțate din fondurile sub management european direct se consultă site-ul fondului respectiv pentru a vedea condițiile de aplicare și apelurile de proiecte.

Ce prezintă ghidul?

Ghidul conține V secțiuni majore:

I. Cartă integrată a finanțărilor, care prezintă succint:

- domenii și subdomenii pentru care se acordă finanțare
- ce programe operaționale naționale pot fi accesate pentru a finanța proiecte în aceste domenii
- ce alte surse europene pot fi accesate pentru finanțare
- tipuri de beneficiari care pot fi implicați în dezvoltarea proiectelor

II. Descrierea Programelor Operaționale Naționale:

III. Descrierea Planului Național pentru Redresare și Reziliență

IV. Descrierea fondurilor disponibile pentru dezvoltare agricolă

Secțiunile II-V au următoarea structură:

- ce priorități din cadrul programelor pot fi accesate de către actori la nivel local și județean
- ce tipuri de beneficiari pot aplica la finanțare în cadrul programului
- ce tipuri de acțiuni se finanțează

V. Descrierea fondurilor sub management european direct

- ce este fondul/instrumentul/mecanismul
- ce priorități din cadrul programelor pot fi accesate
- ce tipuri de beneficiari pot aplica la finanțare în cadrul programului
- ce domenii se finanțează

² La momentul elaborării prezentului document, ghidurile solicitantului nu au fost încă elaborate la nivel național datorită faptului că nu a fost adoptată încă versiunea finală a programelor operaționale.

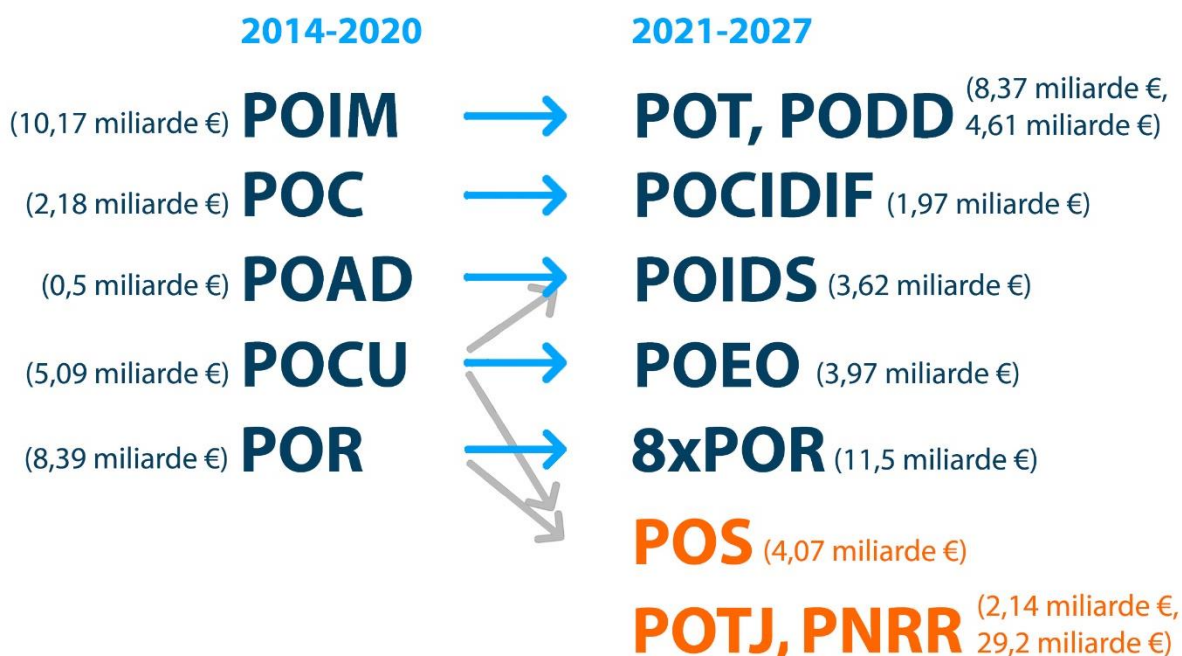
Ce este nou în actuala perioadă de programare?

Politica de Coeziune și Planul de Redresare și Reziliență

Printre cele mai mari noutăți ale perioadei actuale de programare este faptul că Programul Operațional Regional (POR) a trecut din management național către management regional, fiind create astfel 8 Programe Operaționale Regionale care vor fi gestionate de către cele 8 Agenții de Dezvoltare Regională corespunzătoare regiunilor din România: [Regiunea București-Ilfov](#), [Regiunea Centru](#), [Regiunea Nord-Est](#), [Regiunea Nord-Vest](#), [Regiunea Vest](#), [Regiunea Sud-Vest](#), [Regiunea Sud-Muntenia](#) și [Regiunea Sud-Est](#). În afară de regiunea București-Ilfov care este considerată “mai dezvoltată” și care beneficiază de o cofinanțare din [Politica de Coeziune](#) de aproximativ 40%-50%, restul regiunilor sunt considerate în continuare “mai puțin dezvoltate” și vor beneficia de o cofinanțare de 85%. Totodată, a fost luată în considerare nevoia administrațiilor publice și a actorilor locali de a accesa fondurile mai repede și mai eficient, fără povara birocrăției, astfel încât noua perioadă de programare vine cu o serie de măsuri de simplificare.³

CORESPONDENȚĂ PROGRAME OPERAȚIONALE

IULIE 2021

GHIDUL FONDURILOR EUROPENE 2021-2027
ALIN MITUȚA, Membru al Parlamentului European

O altă noutate a actualei perioade de programare este transformarea Programelor Operaționale și apariția de noi programe, care în total însumează aproape 70 miliarde de euro, după cum urmează:

- Fostul Program Ocupare și Capital Uman 2014-2020 (POCU) devine Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)
- Fostul Program Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020 (POAD) devine Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

³ [80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027](#)

- Fostul Program Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020 a fost împărțit în două noi programe –Programul Operațional Transport (POT) și Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
- Fostul Program Operațional Competitivitate (POC) 2014-2020 devine Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)
- A fost creat Programul Operațional Sănătate care va sprijini atât intervenții în infrastructură cât și dezvoltarea de servicii de medicină de bază sau inovatoare
- A fost creat Programul Operațional Tranziție Justă dedicat în mod special zonelor dependente de economia bazată pe cărbune și care vor trebui să facă tranziția către o economie nepoluante.
- În această perioadă România beneficiază de o alocare suplimentară, venită din partea Uniunii Europene ca răspuns la criza generată de pandemie prin intermediul Mecanismului European de Redresare și Reziliență. Astfel a fost creat [Planul Național de Redresare și Reziliență](#), care va oferi finanțare în valoare totală de 29,2 miliarde de Euro până în anul 2026.

Noile programe operaționale finanțează acțiuni din toate domeniile de interes pentru administrațiile publice locale și alți actori urbani, după cum urmează. O imagine mai detaliată asupra finanțărilor și tipurilor de actori eligibili poate fi consultată în cadrul Cartei integrate a finanțărilor, în secțiunea următoare.

**DOMENII DE
FINANȚARE
ALE NOILOR
PROGRAME
OPERATIONALE
2021-2027**

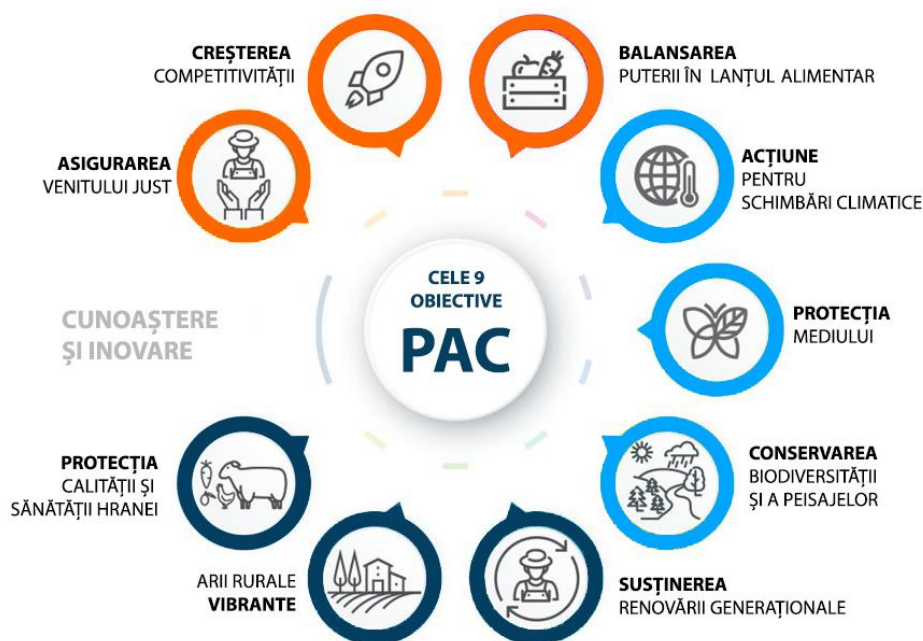
IULIE 2021

Politica Agricolă Comună

În perioada 2021-2027 România are alocate 21.67 miliarde de euro pentru agricultură și dezvoltare rurală, distribuite astfel:

- 13.992 milioane euro prin Fondul European de Garantare Agricolă (pilonul I, plăți directe)
- 6.983 milioane euro pentru dezvoltare rurală prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (pilonul II, dezvoltare rurală)
- 692 de milioane de euro din NextGenerationEU, pentru perioada 2021-2022, sprijin pentru redresarea economică, ca urmare a pandemiei.

Ce conține noua [Politică Agricolă Comună](#)?

După luni întregi de negocieri dificile, Parlamentul European și Consiliul au ajuns în iunie la un acord privind noua Politică Agricolă Comună post-2023.

Noua legislație va include un **sprijin mai mare pentru tinerii fermieri**, pentru a stimula reînnoirea generațiilor, problemă cu care se confruntă toate statele membre. Acestea vor aloca tinerilor fermieri cel puțin o sumă echivalentă cu 3% din pachetul lor de plăți directe pentru sprijin complementar pentru venit, investiții și primă de instalare.

O altă oportunitate pentru fermierii români este **convergența plăților**, care va contribui la creșterea plății directe de la 170/195.5 euro/ha în 2019/2020 până la 215 Euro/ha în 2027.

În ceea ce privește **distribuția mai echitabilă** a ajutoarelor pentru venit, noua PAC va aborda mai bine nevoile fermelor mici și mijlocii. Noua legislație prevede o plată redistributivă obligatorie de cel puțin 10% din plățile directe. De asemenea, sprijinul acordat fermelor mici va fi consolidat prin posibilitatea de a aplica o **schemă pentru micii fermieri**, un sistem simplificat de ajutor pentru venit care va acorda o plată unică agricultorilor interesați.

Această reformă urmărește de asemenea să alinieze noua PAC la obiectivele **Pactul Ecologic European**, a strategiilor de la „De la fermă la consumator” și a celei pentru Biodiversitate pentru a permite gestionarea durabilă a resurselor naturale și adaptarea politicii agricole la schimbările climatice. În acest context, un set complementar de instrumente vor fi oferite fermierilor pentru a-i ajuta să atingă obiectivele PAC în materie de mediu și de climă.

Din primul pilon al PAC, **eco-schemele**, vor fi o nouă sursă de finanțare pentru măsuri de mediu și climă, vor constitui cel puțin 25% din plățile directe. Eco-schemele vor fi obligatorii pentru statele membre, dar voluntare pentru fermieri. Conținutul eco-schemelor va fi stabilit de către statele membre și poate include sprijin pentru practici de agricultură ecologică, rotația culturilor cu leguminoase sau sistemul de creștere a animalelor pe pășune, agricultura de precizie și agricultura de înaltă valoare naturală (HNV).

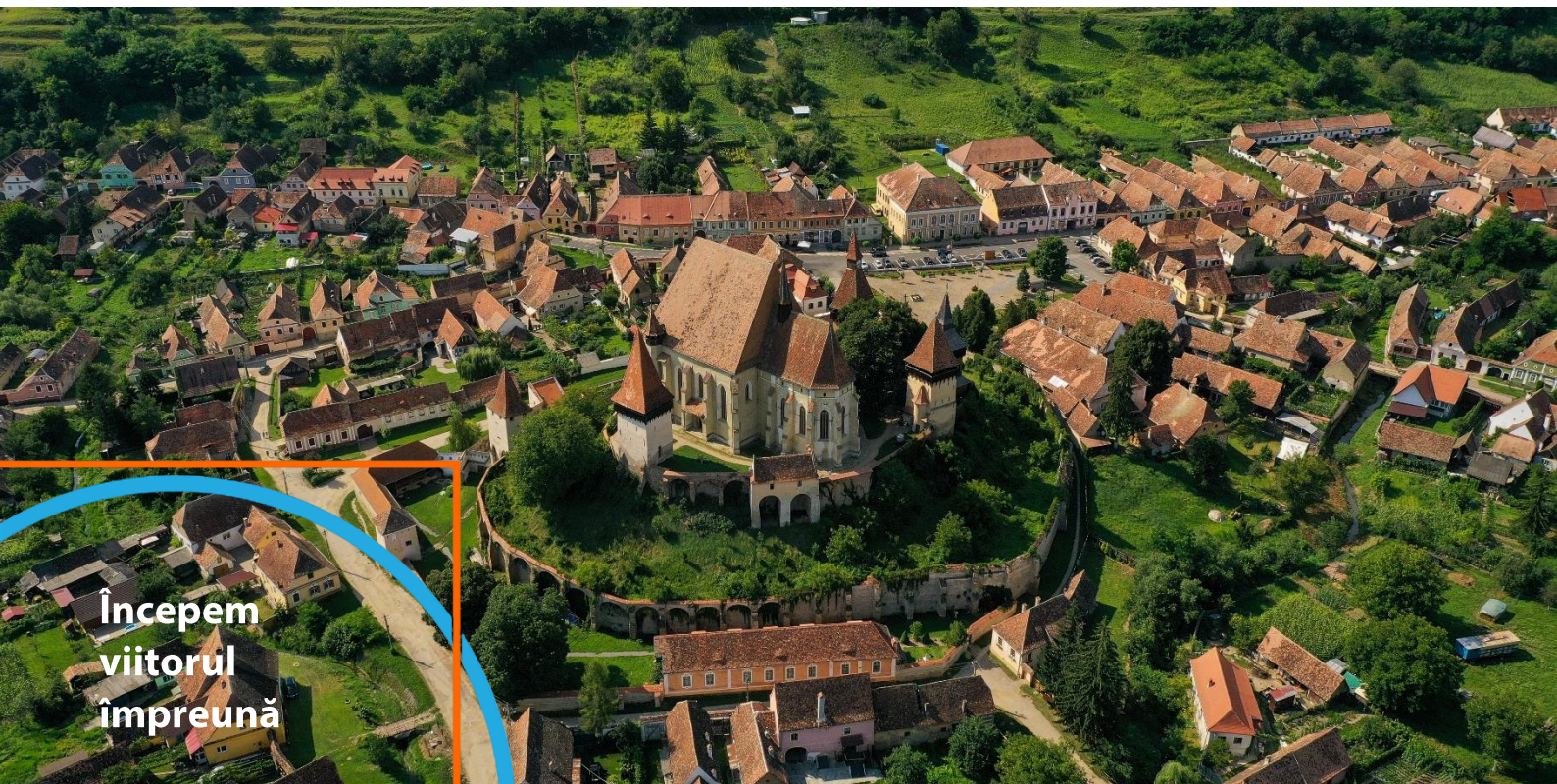
Al doilea pilon al PAC va continua să ofere o gamă variată de instrumente de sprijin pentru angajamente în materie de mediu și climă, consolidarea de cunoștințe, investiții, inovare și cooperare. **35% din bugetul de dezvoltare rurală** al PAC va fi destinat activităților cu impact pozitiv direct pentru mediu și climă. 50% din plățile pe hectar, care contribuie la menținerea agriculturii în zonele în care aceasta se confruntă cu dificultăți deosebite din cauza constrângerilor naturale (de exemplu, în zonele muntoase) și 100% din plățile pentru bunăstarea animalelor vor fi luate în considerare pentru calculul celor 35%.

Noua reformă prevede de asemenea o creștere a fondurilor pentru măsuri care vor permite crearea de noi afaceri și investiții în zonele rurale, ceea ce va permite combaterea abandonului zonelor rurale și încuraja întoarcerea și stabilirea populației în aceste teritorii.

Pe lângă aceasta, noua PAC va permite **creșterea competitivității** prin intermediul investițiilor în tehnologii moderne și mai eficiente, prin introducerea inovării, digitalizarea agriculturii și consultanța agricolă obligatorie.

Una din noutățile acestei reforme este conceptul de **condiționalitatea socială**, care va lega plățile PAC de respectarea anumitor prevederi ale dreptului european al muncii, promovând condiții de muncă mai bune pentru lucrători, sancționând fermierii care nu oferă condiții bune de muncă lucrătorilor. Implementarea sa voluntară va începe din 2023 și va deveni obligatorie din 2025.

O noutate în PAC post-2023 o constituie Planurile Strategice Naționale. Practic, statele membre își vor elabora propriile programe care să combine majoritatea instrumentelor de sprijin finanțate prin Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală. România va trebui să finalizeze Planul Strategic Național până la finalul acestui an, iar Comisia Europeană va avea 6 luni la dispoziție în 2022, în care poate cere modificări înainte de a-l aproba.

Începem
viitorul
împreună

III. CARTA INTEGRATĂ A FINANȚĂRILOR PENTRU ORAȘE ȘI COMUNE

Carta integrată prezintă pentru prima oară în România o imagine completă și ușor de cuprins a tuturor posibilităților de finanțare din fonduri europene, pentru un oraș sau o comună.

Am identificat 10 domenii majore: ECONOMIE, CAPITAL UMAN, DIGITALIZARE, MOBILITATE, MEDIU ȘI ENERGIE, SERVICII PUBLICE, CULTURĂ ȘI TURISM, SERVICII TEHNICO-EDILITARE INCLUZIUNE ȘI GUVERNARE cărora le corespund 42 de subdomenii care pot fi finanțate într-un [oraș](#) sau într-o comună.

Pentru fiecare subdomeniu au fost identificate sursele de finanțare corespunzătoare, fie acestea programe operaționale naționale sau fonduri sub management european direct. Totodată, sunt listați și potențialii beneficiari care pot dezvolta proiecte în cadrul diferitelor surse de finanțare disponibile într-un domeniu, fie ca solicitanți unici, fie în parteneriat.

Pentru detalii referitoare la potențiali beneficiari pe tipuri de acțiuni se pot consulta următoarele secțiuni din ghid, precum și documentele originale ale fondurilor.

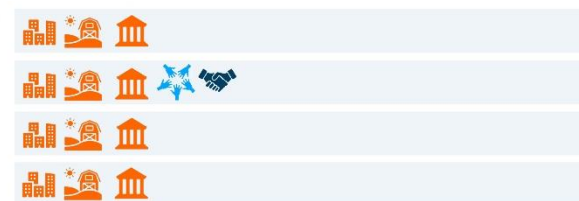
1. Carta integrată a finanțărilor pentru orașe

	DOMENIU	PROGRAME OPERAȚIONALE NAȚIONALE	FONDURI SUB MANAGEMENT EUROPEAN DIRECT	POTENȚIALI BENEFICIARI
	ECONOMIE			
	Cercetare și inovare	POR, POCIDIF, POS, POEO, POTJ, PNRR	Orizont Europa, Research Fund for Coal and Steel, InvestEU, LIFE, Europa Digitală, UIA, BEI	
	Economie circulară	POTJ, POR	InvestEU, LIFE, Orizont Europa, UIA, BEI	
	Dezvoltarea întreprinderilor	POR, POCIDIF, POEO, POTJ	Europa Creativă, Invest EU, Fondul pentru Inovare, Orizont Europa	
	CAPITAL UMAN			
	Centre logistice multimodale	POT	Europa Creativă, Invest EU, Europa Digitală, UIA, Orizont Europa	
	Instruire, formare și consiliere	POR, POCIDIF, POS, POEO, POIDS, POTJ, PNRR	Erasmus+, InvestEU, UIA	
	Măsuri pentru tineri	POEO	CEF, Europa Digitală, InvestEU, UIA, Orizont Europa, BEI	
	DIGITALIZARE			
	Smart City și Smart Village	POR	InvestEU, CEF, BEI	
	Infrastructură internet	POCIDIF	InvestEU, Europa Digitală, Orizont Europa, BEI	
	Digitalizarea întreprinderilor	POR, POTJ, PNRR	CEF, Europa Digitală, UIA, Orizont Europa, BEI	
	Digitalizarea serviciilor publice	POR, POTJ, PNRR	InvestEU, UIA, Europa Digitală	
	Digitalizarea educației	POR, PNRR	Erasmus+	
	Turism și patrimoniu	POR	Europa Digitală, Europa Creativă, UIA, Orizont Europa	
	Telemedicină	POS, PNRR	EU4Health, Europa Digitală, CEF, UIA, Orizont Europa, BEI	
Tipuri de beneficiari din sectorul public - UAT urban - UAT rural din zona urbană funcțională - Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora - Unități din sistemul național de învățământ Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental ONG - Organizații culturale și creative - Organizații ale societății civile - Persoane fizice - Unități de cult - Asociații patronale și sindicale Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute - Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare - Universități - Spitale și unități medicale - Entități mixte, Parteneriat Public Privat - Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare - Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare - Administratori ai arilor naturale protejate - Operatori naționali de energie - Operatori de rețele edilitare Tipuri de beneficiari din sectorul privat - Clustere - Întreprinderi și întreprinderi mari - IMM-uri - Start-up-uri				

MOBILITATE

Drumuri și infrastructură	POR, POT, PNRR	InvestEU, UIA, Orizont Europa, CEF, BEI
Transport public verde	POR, POT, POTJ, PNRR	UIA, Orizont Europa, BEI
Transport alternativ	POR, PNRR	UIA, CEF, BEI
Trasee pietonale	POR	UIA, Orizont Europa

MEDIU ȘI ENERGIE

Eficiență energetică	POR, PODD, PNRR	InvestEU, BEI, LIFE, CEF, Fondul pentru Inovare, UIA, Orizont Europa, MEFER
Utilizare energie regenerabilă	POR, PODD, POTJ, PNRR	InvestEU, BEI, LIFE, CEF, Fondul pentru Inovare, MEFER
Producere energie regenerabilă	POTJ, PNRR	InvestEU, Programul LIFE, UIA
Infrastructură verde-albastră, spații publice	POR, PODD, POTJ, PNRR	LIFE, InvestEU, BEI
Arii protejate, situri contaminate	POR, PODD	Orizont Europa, LIFE, Fondul pentru Inovare, UIA, Research Fund for Coal and Steel
Schimbări climatice	POT, POTJ, PODD	LIFE, InvestEU, Orizont Europa, BEI

SERVICII PUBLICE

Infrastructură de educație	POR, PNRR	Erasmus+, Corpul European de Solidaritate, BEI
Mobilitatea elevilor	POR, POEO	Erasmus+, BEI
Programe de educație	POEO, PNRR	BEI
Infrastructură sanitară	POS, PNRR	EU4Health, Orizont Europa, InvestEU, BEI
Programe de sănătate	POS	InvestEU, UIA
Infrastructură servicii sociale	POIDS, PNRR	InvestEU, CERV, UIA, BEI
Asistență socială	POIDS, PNRR	

Tipuri de beneficiari din sectorul public

- UAT urban
- UAT rural din zona urbană funcțională
- Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora
- Unități din sistemul național de învățământ

Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental

- ONG
- Organizații culturale și creative
- Organizații ale societății civile
- Persoane fizice
- Unități de cult
- Asociații patronale și sindicale

Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute

- Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare
- Universități
- Spitale și unități medicale
- Entități mixte, Parteneriat Public Privat
- Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare
- Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare

- Administratori ai ariilor naturale protejate
- Operatori naționali de energie
- Operatori de rețele edilitare
- Tipuri de beneficiari din sectorul privat**
- Clustere
- Întreprinderi și întreprinderi mari
- IMM-uri
- Start-up-uri

CULTURĂ ȘI TURISM

TEHNIKO-EDITARE

INCLUZIUNE

GUVERNARE

Dezvoltarea turismului	POR, PNRR	UIA, InvestEU
Patrimoniu cultural	POR, PNRR	Europa Creativă, CERV, UIA, Orizont Europa, InvestEU
Sectoare culturale	POR, POEO	Erasmus+, InvestEU Europa Creativă
Sport și agrement	POR, POEO, POIDS	
Energie termică și gaze	PODD, POTJ	InvestEU
Apă, canalizare și epurare	PODD, PNRR	InvestEU, LIFE, BEI
Deșeuri	PODD, POTJ, PNRR	BEI
Abandon școlar	POEO, PNRR	InvestEU, CERV, UIA
Grupuri dezavantajate	POEO, POIDS, POTJ, PNRR	InvestEU, UIA
Economie socială	POEO, PNRR	Europa Creativă, Urbact, Interreg, Erasmus +, CERV, LIFE, EU4Health, CEF, Orizont Europa, InvestEU
Schimb de bune practici	POEO, POCIDIF, POS, POR	CERV, LIFE, UIA, Erasmus+, Europa Creativă, Corpul European de Solidaritate
Guvernare participativă	POR, POIDS, POEO	interreg, UIA

Tipuri de beneficiari din sectorul public UAT urban UAT rural din zona urbană funcțională Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora Unități din sistemul național de învățământ	Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental ONG Organizații culturale și creative Organizații ale societății civile Persoane fizice Unități de cult Asociații patronale și sindicale	Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare Universități Spitale și unități medicale Entități mixte, Parteneriat Public Privat Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare	Administratori ai ariilor naturale protejate Operatori naționali de energie Operatori de rețele edilitare Tipuri de beneficiari din sectorul privat Clustere Întreprinderi și întreprinderi mari IMM-uri Start-up-uri
--	--	--	---

1. Carta integrată a finanțărilor pentru comune

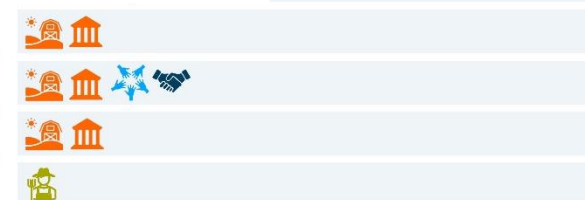
	DOMENIU	PROGRAME OPERAȚIONALE NAȚIONALE	FONDURI SUB MANAGEMENT EUROPEAN DIRECT	POTENȚIALI BENEFICIARI
	ECONOMIE			
	Agricultură - infrastructură	PNDR, PNRR, PNS	Orizont Europa	
	Subvenții agricultură	FEGA (prin APIA)	BEI	
	Economie circulară	POTJ, POR	InvestEU, LIFE, Orizont Europa	
	CAPITAL UMAN			
	Dezvoltarea întreprinderilor	PNDR, POR, POCIDIF, POEO, POTJ	Europa Creativă, Invest EU, Fondul pentru Inovare, Orizont Europa	
	Instruire, formare și consiliere	PNDR, POR, POCIDIF, POS, POEO, POIS, POTJ, PNRR	Erasmus+, InvestEU	
	Măsuri pentru tineri	PNDR, POEO	CEF, Europa Digitală, InvestEU, Orizont Europa, BEI	
	DIGITALIZARE			
	Smart Village	POR	InvestEU, CEF	
	Infrastructură internet	PNRR, POCIDIF	InvestEU, Europa Digitală, BEI	
	Digitalizarea întreprinderilor	POR, POTJ, PNRR	CEF Europa Digitală, Orizont Europa, BEI	
	Digitalizarea serviciilor publice	POR, POTJ, PNRR	InvestEU, Europa Digitală	
	Digitalizarea Educației	POR, PNRR	Erasmus+	
	Turism și patrimoniu	PNRR	Europa Digitală, Europa Creativă, UIA, Orizont Europa	
	Telemedicină	POS, PNRR	EU4Health, Europa Digitală, CEF, UIA, Orizont Europa, BEI	

Tipuri de beneficiari din sectorul agricol - Fermieri - Grupări de producători/ cooperative Tipuri de beneficiari din sectorul public - UAT rural - Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora - Unități din sistemul național de învățământ	Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental - ONG - Organizații culturale și creative - Organizații ale societății civile - Persoane fizice - Unități de cult - Asociații patronale și sindicale	Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute - Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare - Universități - Spitale și unități medicale - Entități mixte, Parteneriat Public Privat - Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare - Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare	- Administratori ai ariilor naturale protejate - Operatori naționali de energie - Operatori de rețele edilitare Tipuri de beneficiari din sectorul privat - Clustere - Întreprinderi și întreprinderi mari - IMM-uri - Start-up-uri
---	--	--	---

MOBILITATE

Drumuri și infrastructură	POR, POT, PNRR	InvestEU, BEI, CEF
Transport public verde	POR, POT, POTJ	Orizont Europa, BEI
Transport alternativ	PNRR	CEF, BEI
Agricultură ecologică, agromediu	PNDR	

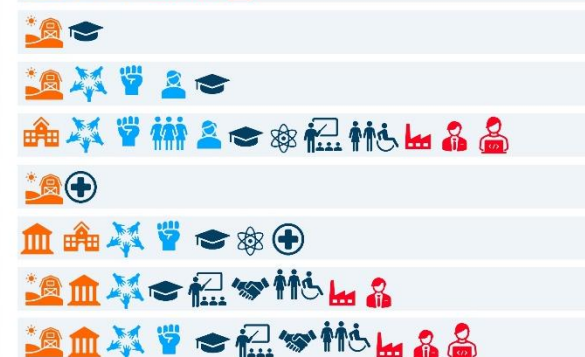
MEDIU ȘI ENERGIE

Efficiență energetică	PODD	BEI, LIFE, CEF, Fondul pentru Inovare, Orizont Europa, MEFER
Utilizare energie regenerabilă	PODD, POTJ, PNRR	BEI, LIFE, CEF, Fondul pentru Inovare, MEFER
Producere energie regenerabilă	POTJ, PNRR	InvestEU, LIFE
Infrastructură verde-albastră	PODD, POTJ, PNRR	LIFE, InvestEU, BEI
Arii protejate, situri contaminate	PODD	Orizont Europa, LIFE, Fondul pentru Inovare, Research Fund for Coal and Steel
Schimbări climatice	PNDR, POT, POTJ, PODD	LIFE, InvestEU, Orizont Europa, BEI

SERVICII PUBLICE

Infrastructură de educație	POR, PNRR	Erasmus+, Corpul European de Solidaritate, BEI
Mobilitatea elevilor	POR, POEO	Erasmus+, BEI
Programe de educație	POEO, PNRR	BEI
Infrastructură sanitară	POS, PNRR	EU4Health, InvestEU, BEI
Programe de sănătate	POS	InvestEU
Infrastructură servicii sociale	POIDS	InvestEU, CERV
Asistență socială	POIDS, PNRR	

Tipuri de beneficiari din sectorul agricol

- Fermieri
- Grupări de producători/ cooperative

Tipuri de beneficiari din sectorul public

- UAT rural
- Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora
- Unități din sistemul național de învățământ

Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental

- ONG
- Organizații culturale și creative
- Organizații ale societății civile
- Persoane fizice
- Unități de cult
- Asociații patronale și sindicale

Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute

- Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare
- Universități
- Spitale și unități medicale
- Entități mixte, Parteneriat Public Privat
- Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare
- Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare

Tipuri de beneficiari din sectorul privat

- Administratori ai ariilor naturale protejate
- Operatori naționali de energie
- Operatori de rețele edilitare
- Clustere
- Întreprinderi și întreprinderi mari
- IMM-uri
- Start-up-uri

	CULTURĂ ȘI TURISM	Dezvoltarea turismului	PNRR	InvestEU	
		Patrimoniu cultural	PNRR	Europa Creativă, CERV, Orizont Europa, InvestEU	
		Sectoare culturale	POEO	Erasmus+, InvestEU, EuropaCreativă	
		Sport și agrement	POEO, POIDS		
	TEHNICO-EDILITARE	Energie termică și gaze	PODD, POTJ	InvestEU	
		Apă, canalizare și epurare	PODD, PNRR*	InvestEU, LIFE, BEI	
		Deșeuri	PODD, POTJ, PNRR	BEI	
		Abandon școlar	POEO, PNRR	InvestEU, CERV	
	INCLUZIUNE	Grupuri dezavantajate	POEO, POIDS, POTJ, PNRR	InvestEU	
		Economie socială	POEO, PNRR	Europa Creativă, Interreg, Erasmus +, CERV, LIFE, EU4Health, CEF, Orizont Europa, InvestEU	
		Schimb de bune practici	POEO, POCIDIF, POS, POR	CERV, LIFE, Erasmus+, Europa Creativă, Corpul European de Solidaritate	
		Guvernare participativă	POR, POEO	Interreg	
	GUVERNARE				

Tipuri de beneficiari din sectorul agricol - Fermieri - Grupări de producători/ cooperative Tipuri de beneficiari din sectorul public - UAT rural - Alte administrații, agenții și entități publice locale și/sau regionale, naționale, asocieri ale acestora - Unități din sistemul național de învățământ	Tipuri de beneficiari din sectorul neguvernamental ONG - Organizații culturale și creative - Organizații ale societății civile - Persoane fizice - Unități de cult - Asociații patronale și sindicale	Tipuri de beneficiari care pot avea diferite statute - Centre de cercetare dezvoltare inovare, Centre de transfer tehnologic, Organizații de cercetare - Universități - Spitale și unități medicale - Entități mixte, Parteneriat Public Privat - Furnizori de servicii de ocupare / educație / formare - Furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, centre comunitare	- Administratori ai ariilor naturale protejate - Operatori naționali de energie - Operatori de rețele edilitare Tipuri de beneficiari din sectorul privat - Clustere - Întreprinderi și întreprinderi mari - IMM-uri - Start-up-uri
--	---	--	--

Începem
viitorul
împreună

IV. PROGRAME OPERAȚIONALE LA NIVEL NAȚIONAL

1. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune

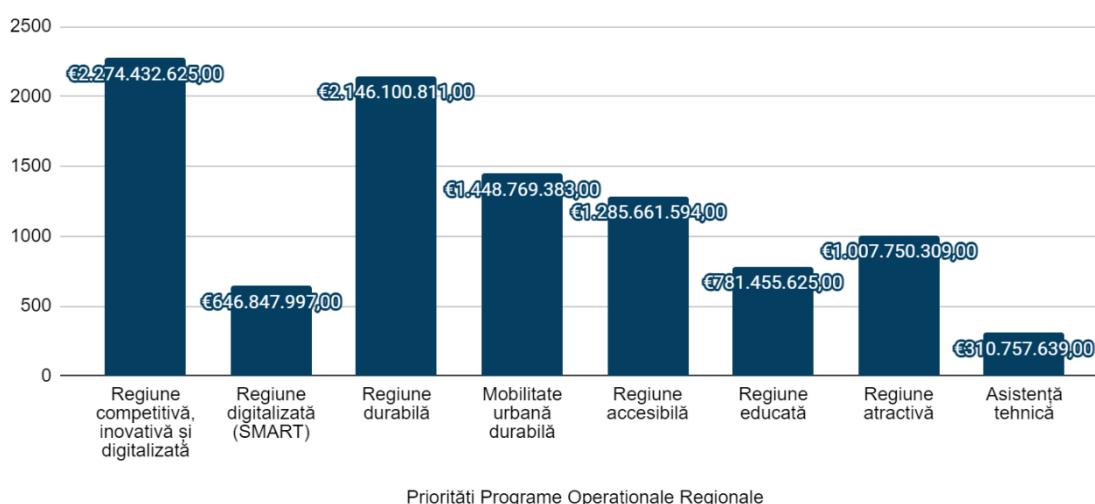
Beneficiind de o alocare totală de 11,5 miliarde euro, dintre care 9,2 miliarde din Fondul European de Dezvoltare Regională și 2,3 miliarde euro, cofinanțare din Bugetul de Stat, Programele Operaționale Regionale au fost create pentru a sprijini nevoile particulare ale fiecărei regiuni a României în parte, ținând cont, bineînțeles, și de potențialul regional, cu accent pe domenii cheie, convergente și complementare cu impact real pentru calitatea vieții și bunăstarea comunităților locale. Printre beneficiarii POR se numără întreprinderile, universitățile, clusterelor, incubatoarele, acceleratoarele, instituțiile publice locale, unitățile administrativ-teritoriale (UAT), dar și organizații de cercetare dezvoltare și agenții de dezvoltare regională (ADR).

Perioada 2021-2027 este primul exercițiu de descentralizare a Programului Operațional Regional (POR) în România, astfel încât acum există 8 Programe Operaționale Regionale, care se află sub managementul Agențiilor de Dezvoltare Regionale. POR-urile abordează în principiu aceleași axe de finanțare, corespunzătoare obiectivelor [Noii Politici de Coeziune](#), cu mici diferențe. În principiu au fost identificate 8 priorități: Regiune competitivă, inovativă și digitalizată; Regiune digitalizată (SMART); Regiune durabilă; Mobilitate urbană durabilă; Regiune accesibilă; Regiune educată; Regiune atractivă și Asistență tehnică.

Conform alocărilor preliminare disponibile pe site-urile Agențiilor de Dezvoltare Regională, la nivel național, cea mai mare finanțare merge către prioritățile Regiune competitivă, inovativă și digitalizată și Regiune durabilă, cu peste 2 miliarde de euro fiecare, urmate de prioritățile Mobilitate urbană durabilă, Regiune accesibilă și Regiune atractivă cu peste 1 miliard de euro fiecare, în timp ce priorităților Regiune digitalizată și Regiune Educată li se alocă între 600 milioane de euro și 800 milioane de euro fiecare, la nivel național. Aici putem face mențiunea că investițiile din cadrul priorității Regiune digitalizată sunt incluse în cadrul priorității Regiune competitivă, inovativă și digitalizată în cadrul unor regiuni, de aici și alocarea mai mică. În ceea ce privește investițiile în educație, deși au o alocare mai mică în cadrul POR, acestea pot fi realizate și din Programul Operațional Educație și Ocupare dedicat în întregime acestui domeniu, precum și din Planul Național de Redresare și Reziliență.

ALOCARE NAȚIONALĂ ÎN FUNCȚIE DE PRIORITĂȚI

IULIE 2021

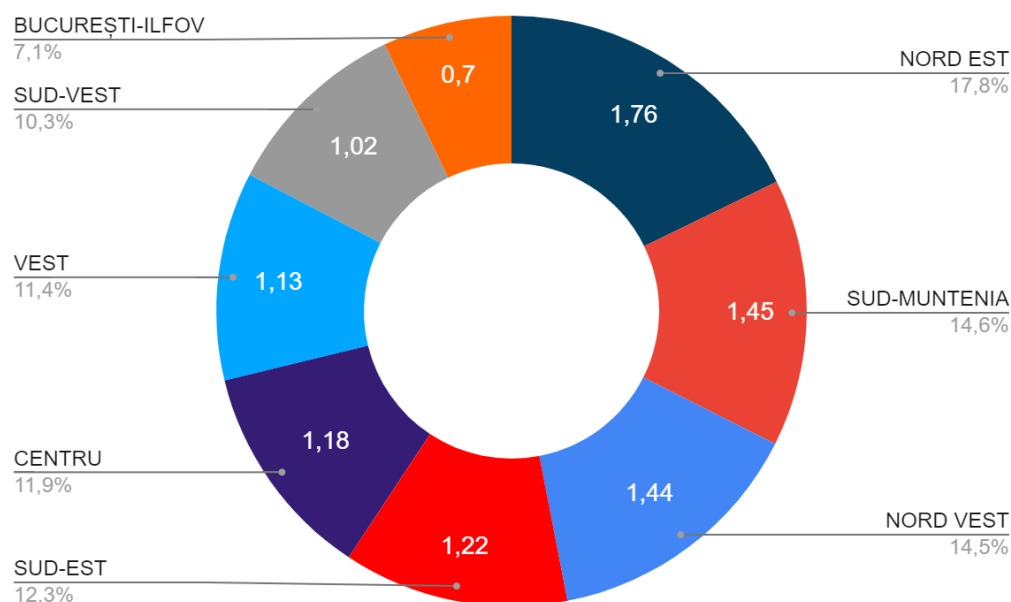
GHIDUL FONDURILOR EUROPENE 2021-2027
ALIN MITUȚA, Membru al Parlamentului European

Pe regiuni, cea mai mare alocare totală a POR, pentru toate prioritățile de finanțare cumulate se regăsește în cadrul regiunii Nord-Est, cu 1,76 miliarde de euro, urmată de regiunile Sud-Muntenia și Nord-Vest, cu aproximativ 1,45 miliarde de euro fiecare. Regiunilor Sud-Vest, Vest, Centru și Sud-Est le revine puțin peste 1 miliard de euro fiecare, în timp ce Regiune București-Ilfov, care este considerată "mai dezvoltată", beneficiază de 700 milioane de euro dar și de o cofinanțare mai mică în cadrul proiectelor, între 40% și 50%. Restul regiunilor sunt considerate "mai puțin dezvoltate", și beneficiază de o cofinanțare în cadrul proiectelor de 85%.

Regiunea Sud-Muntenia se distinge cu alocări masive pentru competitivitate și durabilitate, Regiunile Nord-Vest și Nord-Est cu alocări importante pentru Mobilitate Urbană Durabilă și Regiunea Vest cu o alocare semnificativă pentru atractivitate.

ALOCARE POR 2021-20207 PE REGIUNI

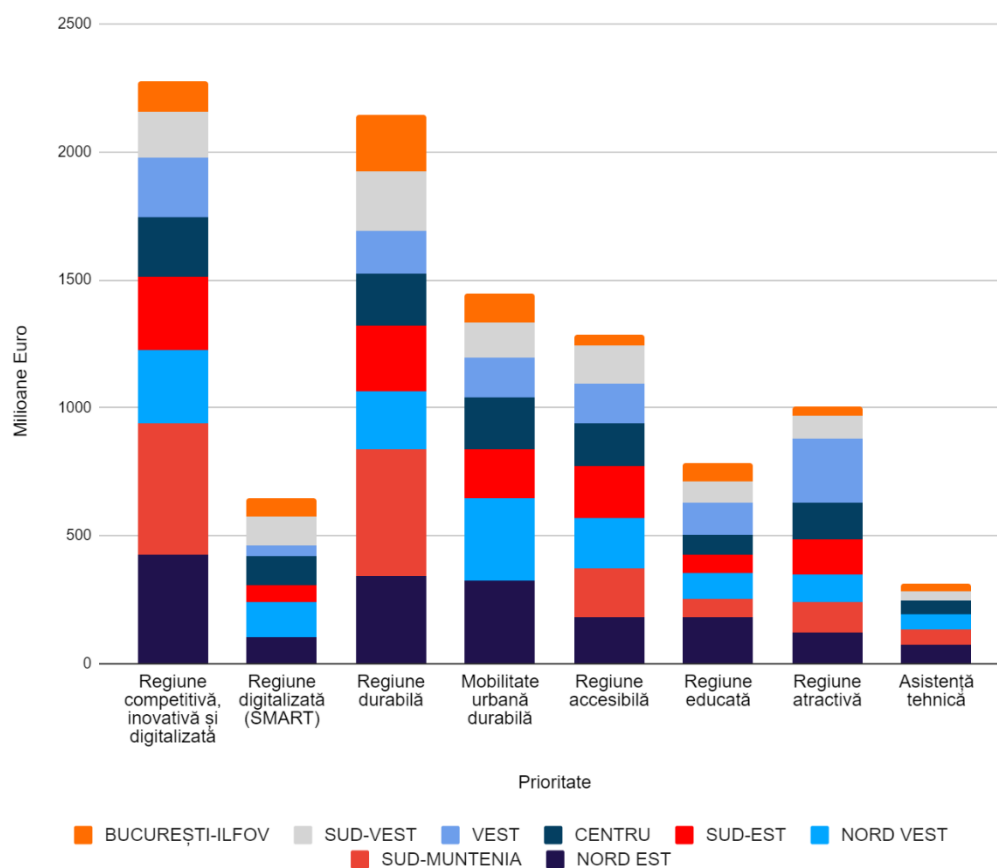
IULIE 2021

GHIDUL FONDURILOR EUROPENE 2021-2027
ALIN MITUȚA, Membru al Parlamentului European

ALOCARE POR 2021-20207 PE RPIORITĂȚI ÎN CADRUL REGIUNILOR

IULIE 2021

GHIDUL FONDURILOR EUROPENE 2021-2027
ALIN MITUȚA, Membru al Parlamentului European

Și în această perioadă de programare, la nivelul Programelor Operaționale Regionale sunt prioritare proiectele incluse în cadrul Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă, a Planurilor pentru infrastructură verde albastră, etc.

Ce este încurajat?

VIZIUNE: proiectele trebuie să contribuie clar la dezvoltarea comunităților, astfel că majoritatea trebuie să fie incluse în strategii de dezvoltare sau planuri de acțiune care demonstrează acest lucru

PARTICIPARE: cetățenii și alți actori locali vor fi consultați și implicați în realizarea strategiilor, a planurilor de acțiune și a proiectelor pentru ne asigura că va fi adus un beneficiu real comunităților

PARTENERIAT: implicarea în proiecte a cât mai multor actori locali, pe lângă administrația publică, prin intermediul consorțiilor și a parteneriatelor public-private

DEZVOLTARE DURABILĂ ȘI INTEGRATĂ: vor avea prioritate proiecte trainice, care au în vedere toate aspectele vieții unei comunități, nu doar un anumit domeniu și care sunt prietenoase cu mediul înconjurător

ABORDĂRILE TERITORIALE INTEGRATE: de tipul Investițiilor Teritoriale Integrate (ITI), Dezvoltării Locale Plasate sub Responsabilitatea Comunității (DLRC)

ABORDARE METROPOLITANĂ: realizarea de strategii și proiecte complexe pentru toate UAT-urile din zona metropolitană (ZM) sau zona urbană funcțională (ZUF) a unui oraș

INOVARE: pe lângă cercetare, inovarea poate însemna și dezvoltarea de soluții noi, adaptate la un anumit teritoriu și create special pentru a rezolva problemele unei anumite comunități

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	- Centre de cercetare dezvoltare inovare publice și private - Centre de transfer tehnologic - Universități - UAT, Administrație publică - Companii, IMM-uri, Start-up-uri, microîntreprinderi - ONG-uri - Clustere - Entități administrator ale structurilor suport pentru afaceri - Parteneriate între aceste entități.	- parcuri științifice și tehnologice - structuri de transfer tehnologic și cercetare-dezvoltare și inovare - dezvoltare de prototipuri și acțiuni pilot - programe de colaborare pentru participarea organizațiilor în cadrul acestor structuri - clustere inovative - susținerea întreprinderilor și a structurilor în procesul inovării - tranziție industrială inteligentă - investiții tehnologice în IMM (active corporale și necorporale) - dezvoltarea de produse și servicii digitale - certificare produse - internaționalizare, implementare de noi modele de afaceri - scale-up pentru start-up-uri și microîntreprinderi - instruire și formare competențe, inclusiv digitalizare - creșterea capacității pentru valorificarea pe piață - dezvoltarea domeniilor RIS (IoT, cyber security, AI, big data, blockchain, VR, AR, robotică, tranzacții electronice, etc.) - rețele operaționale de descoperire antreprenorială - crearea de incubatoare și alte facilități (ex. living labs, makerspace, centre de competență RIS, Agenții Regionale de Inovare) - economie circulară - sprijin financiar - audit securitate cibernetică și protecția datelor
O regiune digitală/Smart ⁴	- UAT - UAT din zona urbană funcțională - parteneriate între UA, - Parteneriate UAT – organizații private (antreprenori, ONG) - Universități - IMM-uri	- intervenții de tip smart-city și smart village - digitalizării serviciilor publice la nivel local - instruire personalului din administrație și companii - facilități (ex. hub-uri de inovare digitală) - digitalizarea colectării datelor, open data și transparență - geocodare și hărți geospațiale - guvernanță smart și infrastructură pentru interoperabilitate - securitate cibernetică - proiecte smart de importanță regională (ex. platforme regionale pe diferite domenii) - transformarea digitală a IMM-urilor (inclusiv crearea de pagini de internet, cloud storage, e-

⁴ Prioritatea nu se regăsește în cadrul regiunii Sud-Muntenia, deoarece acțiunile aferente acesteia sunt finanțate în cadrul priorității anterioare.

		comerț și e-facturare) ⁵
O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	• UAT • UAT din zona urbană funcțională/metropolitană • parteneriate între UAT • Parteneriate UAT și organizații private (antreprenori, ONG) • Parteneriate între UAT, inclusiv UAT județ și alte instituții publice centrale sai/sau locale • ADI • Universități • IMM-uri	• eficiența energetică a clădirilor rezidențiale și publice (inclusiv monumente istorie) • consolidare structurală a clădirilor rezidențiale și publice cu risc seismic • introducerea de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor rezidențiale și publice (ex. panouri fotovoltaice și solare) • reabilitarea/modernizarea instalațiilor electrice, de alimentare cu apă, de ventilare și climatizare, lifturi și sisteme de iluminat • sisteme inteligente de management energetic al clădirilor • acoperișuri și fațade verzi • dezvoltarea de ghiduri și soluții de bune practici pentru dezvoltarea de proiecte care vizează "deep renovation" pe eficiență energetică • infrastructură verde în zonele urbane/ zonele urbane funcționale (reorganizarea tramei stradale, coridoare verzi și ecologice, revitalizarea spațiilor degradate, investiții ce vizează revitalizarea spațiilor) • sisteme de irigații și iluminat smart • Planuri pentru infrastructură verde albastră
O regiune cu orașe dezvoltând mobilitatea urbana durabilă⁶	• UAT de tip urban • UAT din zona urbană funcțională / zonă metropolitană, • Parteneriate între UAT, inclusiv UAT județ • ADI	• crearea de culoare de mobilitate urbană durabilă (ex. benzi separate pentru autobuze, aliniamente arbori) • infrastructură pentru mersul cu bicicleta • introducerea de sisteme de bike-sharing • amenajarea de zone și trasee pietonale • sisteme park & ride • investiții în vehicule ecologice pentru transport public⁷ (electrice, CNG, hidrogen) și infrastructura de transport (ex. stații de transport în comun) • infrastructuri pentru combustibil alternativ (ex.stații de încărcare vehicule electrice); • sisteme de management a mobilității urbane (management trafic și parcare, aplicații de mobilitate, e-ticketing etc.) • Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă
O regiune accesibilă	• UAT județ • UAT municipiu reședința de județ	• modernizarea infrastructurii rutiere de importanță regională pentru asigurarea conectivității la

⁵ Acțiunile de digitalizare a întreprinderilor sunt cuprinse fie în această prioritate, fie în prioritatea anterioară, în funcție de regiune.

⁶ Prioritatea nu se regăsește în cadrul regiunii Sud-Muntenia, deoarece acțiunile aferente acesteia sunt finanțate în cadrul priorității anterioare.

⁷ În zona ITI Delta Dunării se finanțează inclusiv achiziția de nave ecologice pentru transportul pe apă.

	Parteneriate între UAT	rețeaua TEN-T – drumuri județene⁸ soluții pentru decongestionarea/ fluidizarea traficului (drumuri și variante de ocolire, artere de penetrație, by-pass-uri, pasaje, pasarele, sensuri giratorii, extinderi la 4 benzi, măsuri de siguranță, perdele forestiere, alveole transport public, consolidări versanți, parapeti, refacere coridoare ecologice)⁹
O regiune educată	- UAT - Parteneriate între UAT Universități - Instituții de învățământ superior	- construirea, extinderea, consolidarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ antepreșcolar (creșe), preșcolar, primar, secundar (inclusiv vocațional) și terțiar aferente învățământului obligatoriu și învățământ special, inclusiv săli și terenuri de sport, campusuri școlare și tabere școlare - dotarea atelierelor școlare cu echipamente didactice/aparatură pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport etc. - achiziționarea de microbuze pentru transportul elevilor - accesibilizarea instituțiilor de învățământ pentru persoanele cu dizabilități - crearea și dezvoltarea de platforme digitale de comunicare și schimb de documente (inclusiv lectii digitalizate), baze de date și biblioteci virtuale pentru elevi și studenți, părinți și școală, live streaming, dotarea cu echipamente și infrastructura de proiectare și mapare video - reabilitarea, modernizarea și dotarea a centrelor de educație incluzivă, a caselor de cultură pentru studenți a centrelor de formare profesională pentru adulți (eligibilitatea acestor intervenții diferă de la regiune la regiune)
O regiune cu turism sustenabil¹⁰	- UAT - Parteneriate între UAT - ONG, autorități publice centrale, unități de cult - Parteneriate între UAT și ONG, unități de cult, autorități centrale	- dezvoltarea turismului balnear, climateric și balneoclimateric și kineto-terapeutic (investiții în infrastructură inclusiv prin investiții în rețele de captare și transport, crearea, reabilitarea și modernizarea bazelor de tratament, amenajarea infrastructurii de agrement, crearea de facilități pentru practicarea sportului) - restaurarea, protecția, conservarea și digitalizarea clădirilor monumente istorice, a patrimoniului industrial, cultural și imaterial - promovarea turistică a patrimoniului, inclusiv crearea de platforme digitale și de marketing, trasee turistice - dezvoltarea de planuri de conservare/ mentenanță a obiectivelor de patrimoniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de interpretare pentru public - promovarea și dezvoltarea pistelor de biciclete pentru ciclo-turism - dezvoltarea de spații de agrement (inclusiv tabere școlare), a spațiilor de promenadă și a falezelor

⁸ Pentru acest tip de intervenție se va aplica un apel competitiv pe bază de portofoliu de proiecte prioritare.

⁹ Care sunt prioritizate în cadrul PMUD-urilor și care vor face obiectul unui apel competitiv.

¹⁰ Prioritatea nu se regăsește în cadrul regiunii Sud-Muntenia și a regiunii Nord-Est, deoarece acțiunile aferente acesteia sunt finanțate în cadrul priorității următoare.

		• îmbunătățirea accesului către obiective naturale turistice (amenajarea de trasee, amenajarea de puncte de observație și panoramă, amplasarea de panouri informative pe traseele turistice, amenajarea de adăposturi și refugii turistice dotate corespunzător pentru situații de urgență, amenajare <i>via ferrata</i>; promovarea unor nișe turistice inovative)
O regiune atractivă	• UAT de tip urban • ZUF și Zone Metropolitane • Parteneriate între UAT, inclusiv UAT județ Parteneriate UAT cu ONG, unitati de cult, autoritati centrale • ADI	Regenerarea integrată a spațiilor publice urbane, inclusiv asigurarea sistemelor de securitate a cetățeanului prin: • reabilitarea integrată a spațiilor publice din zone centrale și zone istorice, a spațiilor publice din interiorul ansamblurilor de locuințe colective; • înființarea/ modernizarea/ extinderea spațiilor verzi de mici dimensiuni, spațiilor recreative, zonelor de agrement, locurilor de joacă, centrelor de activități sportive, ca parte a proiectelor de regenerare urbană; • instalarea/ extinderea sistemelor de supraveghere video inteligente; modernizarea infrastructurii de iluminat și dezvoltarea unor sisteme energetice inteligente, inclusiv a străzilor inteligente Cultură și patrimoniu (NE) • realizarea de parcuri tematice cultural-științifice • realizarea de parcuri de aventură (inclusiv tiroliană, panouri de escaladă, roller-coaster, aqua-parcuri) • investiții în industrii culturale, susținerea meșteșugarilor și a antreprenorilor • investiții în biblioteci, teatre, muzee, centre culturale și creative, galerii de artă, săli de spectacol, cinematografe și dezvoltarea de noi dotări și servicii culturale, inclusiv spații multifuncționale • digitalizarea activității de promovare turistică și culturală; • investiții în agrement nautic și acvatic (lacuri, râuri, mini-porturi turistice, debarcadere, pontoane de agrement, promenade și piste de biciclete, plaje și faleze) • asigurarea (construirea, reabilitarea sau modernizarea) drumurilor / căilor de acces către infrastructura de agrement

2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

Prin intermediul PODD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adevăratei sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate; managementul riscurilor. PODD va viza o serie de domenii investiționale prioritare la nivel european identificate de Comisie, axate pe promovarea măsurilor de eficiență energetică, având în vedere faptul că sărăcia energetică afectează o gospodărie din patru, iar intensitatea energetică la nivel național se menține peste media Uniunii, respectiv pe promovarea energiei din surse regenerabile. PODD va avea o alocare de 4,61 miliarde euro (3,05 miliarde euro – FEDR, 837 milioane euro – FC și 692 milioane euro – Bugetul de stat). Obiectivul general al României în domeniul energiei este conturat prin Planul Național Integrat de Energie și Schimbări Climatice (PNIESC) și în cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR). Unele priorități din cadrul PODD nu se adresează nivelului local și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni¹¹.

Prioritate care se adresează nivelului local	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
Prioritatea 1 - Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și a soluțiilor de stocare (470 milioane €)		
1.1. Îmbunătățirea eficienței energetice a IMM-urilor și a întreprinderilor mari	• Întreprinderi mari și IMM-uri • Societăți comerciale din industrie, cu consumuri de peste 1.000 tep/an	• proiecte demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri și măsuri de sprijin adiacente • proiecte de eficiență energetică în întreprinderile mari și măsuri de sprijin adiacente
1.2. Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele centralizate de transport și distribuție a energiei termice	• UAT-uri • concesionari serviciu public de termoficare urbană • operatori rețele distribuție gaze	• modernizarea/extinderea rețelelor termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică, inclusiv a punctelor termice • cogenerare de înaltă eficiență în termoficare urbană • construcție rețele noi de distribuție a gazelor naturale doar pentru conectarea noilor centrale pe gaz care înlocuiesc vechile centrale pe cărbune

¹¹ 3.2 Îmbunătățirea monitorizării calității aerului pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor rezultate din directive, 4.2 Combaterea eroziunii costiere și 4.3 Îmbunătățirea sistemului de managementul riscurilor

Sisteme și rețele inteligente de energie și soluții de stocare	• Operatori naționali distribuție energie • Transelectrica • IMM-uri • Operatorii de distribuție concesionari ai serviciului public de energie electrică	• promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice • implementarea de soluții digitale pentru localizarea/izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban • digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA • măsuri de creștere a adecvanței sen prin investiții în soluții de flexibilitate • implementarea de soluții privind stocarea energiei “behind the meter”
Prioritatea 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară (3.491 miliarde €)		
2.1 Investiții în sectorul apei și apei uzate, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu	• ADI-uri prin Operatorii Regionali (OR) de Apă	• construirea/ reabilitarea/ modernizarea rețelelor de canalizare, a stațiilor de epurare a apelor uzate, sisteme de captare și aducțiune, stații de tratare, rețele de transport și distribuire a apei destinate consumului uman în contextul proiectelor integrate de apă și apă uzată • automatizări, SCADA, GIS, contorizări, măsuri privind implementarea managementului activelor etc. • pregătirea și gestionarea proiectelor de investiții de apă și apă uzată; • consolidarea capacității actorilor implicați în sector
2.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor în vederea accelerării tranziției spre economia circulară, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu	• ADI-uri prin Consiliile Județene/ Primăria Municipiului București/primăriile de sector	• extinderea sistemelor de colectare separată a deșeurilor reciclabile și a biodeșeurilor din poartă în poartă • colectarea deșeurilor textile și deșeurilor periculoase menajere • valorificarea materială a deșeurilor (stații de sortare, stații de compostare și instalații de digestie anaerobă) • instalații de tratare a deșeurilor reziduale, inclusiv îmbunătățirea instalațiilor TMB existente • închiderea depozitelor de deșeuri neconforme, • întărirea capacității instituționale a actorilor din sector în vederea accelerării tranziției spre economia circulară

Prioritate 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remedierea siturilor contaminate (194 milioane €)

3.1 Conservarea biodiversității pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu

- Administratori ai ariilor naturale protejate (inclusiv parteneriate cu alte entități ca Institute de cercetare, ONG-uri)
- Administratori sau proprietari ai suprafețelor de teren ce constituie ecosistem degradat aflat în proprietate publică (inclusiv parteneriate cu alte entități ca Institute de cercetare, ONG-uri)
- asistență tehnică pentru elaborarea sau revizuirea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii pentru toate tipurile de habitate
- menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management
- asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și consolidarea capacității de management a rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate de interes național

3.3 Investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate, evaluarea riscurilor asupra mediului și remedierea siturilor

- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
- Autorități publice centrale și locale
- Alte organisme publice în domeniul protecției mediului
- baze de date și platforme GIS pentru inventarierea și investigarea siturilor contaminate
- remedierea siturilor contaminate folosite de către autoritățile publice

Prioritate 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor (458 milioane €)

4.1 Managementul inundațiilor și al secetei

- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
- Administrația Națională Apele Române
- Administrația Națională de Meteorologie
- ROMSILVA
- Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare
- parteneriate între instituțiile publice centrale cu rol în gestionarea inundațiilor, precum și cu ONG-urile și alte structuri
- APL
- amenajarea complexă a bazinelor hidrografice prin utilizarea infrastructurii verzi
- adaptarea, construirea ori reabilitarea infrastructurii existente de gospodărire a apelor
- dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secetă)
- consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene în domeniu

3. Programul Operațional Transport (POT)

Viziunea pentru anul 2030 propusă de POT este de a extinde/moderniza infrastructura de transport pe teritoriul României în vederea îmbunătățirii conectivității între regiunile țării dar și cu restul țărilor din Uniunea Europeană. Bugetul estimat al programului este de 8,37 mld Euro. Deși majoritatea priorităților programului se adresează administrațiilor publice centrale, există și o serie de acțiuni care pot fi finanțate direct către Primării, sau către agenți economici privați. Strategia POT s-a dezvoltat la intersecția politicii europene de transport evidențiată prin Politica TEN-T, Strategia Europa 2020, pachetul “Europa în mișcare” și nevoile naționale de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de transport, precum și a siguranței rutiere așa cum sunt prezentate în Strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport al României parte din Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030.

POT are în vedere finalizarea proiectelor demarate în perioada 2014-2020 precum și a proiectelor prioritare pentru finalizarea rețelei primare a României situate pe rețeaua TEN-T CORE și TEN-T Comprehensive și conectivitatea secundară conform Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030. Pentru infrastructura rutieră, rețeaua TEN-T centrală dezvoltată în România pe două dintre cele nouă coridoare, respectiv coridoarele Rin–Dunăre și Orient/Est-Mediteranean, potrivit Regulamentului nr. 1315/2013, vizează următoarele rute:

- Nădlac - Timișoara – Sibiu – București (centura București) – Constanța;
- Timișoara – Drobeta Turnu Severin - Calafat;
- București – Ploiești - Bacău – Suceava – granița cu Ucraina (Siret);
- Sebeș – Turda – Târgu Mureș – Târgu Neamț – Iași – granița cu Republica Moldova (Ungheni);
- București – Giurgiu.

Provocare pe care POT 2021-2027 va trebui să o rezolve o reprezintă recuperarea decalajului de dezvoltare a infrastructurii de transport a României, adaptată inclusiv utilizării duale și asigurând în același timp atingerea obiectivelor europene de reducere a emisiilor de carbon și transferul spre o mobilitate durabilă și sigură.

Unele priorități din cadrul POT nu se adresează nivelului local și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni.¹²

¹² Prioritatea 1 - Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier, Prioritatea 3 - Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată, Prioritatea 4 - Îmbunătățirea mobilității naționale, durabile și reziliente față de schimbări climatice prin creșterea capacității de transport pe calea ferată, Prioritatea 5 - Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov și Prioritatea 8 - Creșterea gradului de utilizare a cailor navigabile și a porturilor, Prioritatea 9 - Creșterea gradului de siguranță și securitate pe rețeaua rutieră de transport.

Prioritate care se adresează nivelului local	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
2. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială¹³ (350 milioane €)	- Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere -C.N.A.I.R - Direcțiile Regionale de Drumuri și Poduri - Administrații Publice Locale (inclusiv asociații ale acestora și parteneriate cu ceilalți beneficiari)	- construcția variantelor de ocolire - realizarea accesului municipiilor la sectoarele rețelei rutiere primare (la nivel de drum național situat pe rețeaua secundară) - construcția altor sectoare de drum național situate pe rețeaua secundară - proiecte care vizează drumuri expres, transregio sau eurotrans, - noduri rutiere pe rețeaua primară pentru a asigura accesibilitatea în zonele adiacente
6. Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată¹⁴ (350 milioane €)	Parteneriate între Autoritățile Publice Locale (inclusiv asocieri ale acestora) și Compania Națională Căile Ferate Române-C.N.C.F.R. și/sau ARF	- achiziția de trenuri metropolitane (material rulant) - construcția/modernizarea/optimizarea infrastructurii necesare - asigurarea legăturii feroviare cu aeroportul ce deservește zona metropolitană - optimizarea mersului trenurilor – graficului de călătorii, sistemele de ticketing (inclusiv integrare cu alte moduri de transport), măsuri de creștere a accesibilității persoanelor cu deficiențe de deplasare și alte măsuri similare
7. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal (30 milioane €)	- Autorități Publice Locale - Parteneriate Autorități Publice Locale- Compania Națională Căile Ferate Române-C.N.C.F.R. - Agenți economici privați	- investiții în modernizarea terminalelor intermodale - dezvoltarea de terminale intermodale - investiții în instalații și echipamente de transfer intermodal - investiții în legăturile între principalele hub-uri de transport (gară, aeroport, port, punct vamal, parc industrial, terminal intermodal)

¹³ Investițiile vor fi acompaniate de măsuri de protecția naturii și a biodiversității (infrastructură verde) în legătură directă cu infrastructura de transport rutieră.

¹⁴ Proiecte noi de investiții urmărite vor viza zonele metropolitane cu prioritate în: Cluj-Napoca; Brașov; Sibiu; Timișoara; Iași; Oradea; Craiova.

4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) propune măsuri în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării/specializării inteligente și în domeniul digitalizării, finanțate fie prin granturi, fie prin instrumente financiare cu respectarea regulilor de ajutor de stat, după caz, pentru a răspunde provocărilor identificate la nivel național. Provocările abordate în POCIDIF vin în urma analizei și ȋntelilor stabilite în cadrul Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) și a Strategiei Naționale de Competitivitate (SNC). Bugetul estimat al programului este de 1,97 miliarde €. Unele priorități din cadrul POCIDIF nu se adresează nivelului local sau vizează doar anumite proiecte strategice și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni¹⁵.

Prioritate care se adresează nivelului local	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
1. Integrarea ecosistemului național CDI în Spațiul de Cercetare European și internațional (57 milioane €)	- Centrele suport/alte mecanisme - mediul de afaceri - organizațiile de CDI,	- dezvoltarea de mecanisme suport pentru facilitarea participării actorilor CDI din RO la proiectele europene - pregătirea de proiecte mature și de calitate - publicații
2. Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare (43 milioane €)	Consortii CDI	- soluții pe teme complexe definite de industrie (IMM și întreprinderi mari) sau de interes național - activități de CDI (toate fazele de la idee la piață), pe domenii de specializare inteligentă naționale - pregătirea de proiecte, precum și pregătirea potențialilor beneficiari prin asistență tehnică; - instruire personal IMM
3. Dezvoltarea capacității CDI a institutelor de învățământ superior (157 milioane €)	- Universități, instituții de învățământ superior; - INCD-uri/ICAR-uri	- dezvoltarea/modernizarea de laboratoare, crearea infrastructurii CDI, inclusiv dotarea acestora, prioritizate prin Roadmap-ul infrastructurilor CDI actualizat - achiziția de echipamente și instrumente de cercetare - Identificarea de către INCD-uri/ICAR-uri de soluții la provocările mediului de afaceri, utilizând infrastructurile CDI existente

¹⁵ 6. Dezvoltarea de mari infrastructuri CDI, inclusiv transfer tehnologic, 7. Digitizarea în educație, 8. Digitizarea în cultură și 9. Digitizarea în administrația publică centrală

		• pregătire documentațiilor tehnice și a modelelor experimentale pentru produsele transferate întreprinderilor în vederea ridicării la scară realizată în parteneriat (de la TRL3 la TRL5; de la TRL5 la TRL7) • transfer de cunoștințe și tehnologie la sediul organizației de cercetare • consiliere • servicii de testare și de implementare a sistemelor de calitate • asigurarea resursei umane specializate • realizarea activităților CDI și a celor conexe • realizarea de parteneriate, colaborări, acorduri de dezvoltare comună • înființarea de spin-off-uri • instruire personal IMM • publicații
4. Dezvoltarea capacității CDI a INCD-urilor/ICAR-urilor (179 milioane €)	• INCD-uri/ICAR-uri	• crearea sau modernizarea unor centre/ laboratoare/ instalații de cercetare, care pot deservi cerințele de inovare ale întreprinderilor din sectoare economice cu potențial de creștere la nivel național sau al comunităților unde se dezvoltă aceste investiții de cercetare • instruire personal IMM • publicații
5. Dezvoltarea capacității CDI a întreprinderilor mari (214 milioane €)	• Întreprinderi mari	Facilitarea cooperării între întreprinderile mari și IMM-uri pentru: • pregătire documentații tehnice și a modelelor experimentale a produselor; • operațiunea de ridicare la scară • consiliere • servicii de testare pentru dezvoltarea de produse/tehnologii/metode noi sau îmbunătățite • implementare a sistemelor de calitate • asistență tehnică • instruire personal IMM • brevete, mărci comerciale
10. Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare (300 milioane €)	• IMM-uri	• introducere instrumente financiare dedicate care să combine un instrument financiar cu granturi pentru a sprijini digitalizarea în IMM-uri

5. Programul Operațional Sănătate (POS)

POS vine cu o nouă abordare, este inovativ, multifond, banii fiind alocați atât din Fondul European de Dezvoltare Regională, cât și din Fondul Social European (FSE+), spre deosebire de cele două perioade de programare anterioare, când a fost nevoie ca beneficiarii să aplice cu mai multe proiecte pentru a-l putea realiza pe cel final. Viziunea strategică a programului operațional este de a avea o națiune cu oameni sănătoși și productivi prin acces la servicii preventive, de urgență, curative și reabilitare de calitate. POS 2021-2027 vine cu o nouă abordare, este inovativ, multifond, banii fiind alocați atât din Fondul European de Dezvoltare Regională, cât și din Fondul Social European (FSE+), spre deosebire de cele două perioade de programare anterioare, când a fost nevoie ca beneficiarii să aplice cu mai multe proiecte pentru a-l putea realiza pe cel final. Bugetul total de 4,068 miliarde euro alocat POS 2021-2027 și va finanța spitale regionale, investiții în infrastructură și servicii, asistență medicală primară, comunitară și în regim ambulatoriu, servicii paliative și de îngrijire pe termen lung, cercetarea și digitalizarea, utilizarea de metode inovatoare de investigație și tratament. În perioada 2021-2027 vor exista mai multe surse de finanțare în domeniul sănătății în afară de POS, și anume: Resc EU, Eu4Health, PNRR, React EU, Horizon Europe. Beneficiarii programului vor fi definiți o dată cu scrierea ghidurilor specifice.

Domeniul sănătății publice, obiectiv de interes social major, a fost identificat ca prioritar pentru investițiile din fonduri nerambursabile, fiind menționat în acest sens în cadrul mai multor documente strategice (Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (SNCDI), Strategia Națională de Competitivitate (SNC), Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (SNDD), Strategia Națională de Sănătate (SNS etc.).

Prioritate	Ce se finanțează?
1. Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major	• construcție / dotare • elaborarea cadrului legislativ pentru: funcționarea spitalelor regionale • inventarul echipamentelor noi, tehnologiei și echipamentelor transferate din spitalele vechi • planul de transfer • planul de gestionare a spitalelor regionale • planul de gestionare a facilităților, implementarea planului IT și a procedurilor interne la nivelul spitalelor regionale, etc.) • elaborarea planului de formare • dezvoltare curriculum • furnizarea programelor de formare

2. Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și serviciilor oferite în regim ambulatoriu - INFRASTRUCTURĂ¹⁶

- dotare/ modernizare cabinete medici de familie (inclusiv puncte de lucru pentru medicii de familie și centre de permanență)
- dotare/ modernizare centre/compartimente de asistență medicală comunitară
- dotare/ modernizare unități asistență medicală școlare, inclusiv servicii de asistență stomatologică
- dotare/ extindere/ modernizare/ reabilitare ambulatorii (inclusiv unitățile sanitare care vor implementa programe de screening / diagnosticare și tratament)
- reconversia unor secții din unitățile sanitare cu paturi de acuți în paturi de spitalizare de zi, concomitent cu măsuri de întărire a capacității furnizării serviciilor medicale și chirurgicale de tip ambulatoriu

2. Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și serviciilor oferite în regim ambulatoriu - SERVICII

Dezvoltarea asistenței medicale primare și comunitare, a serviciilor de tip ambulatoriu, precum și a rețelei de medicină școlară și servicii stomatologice pentru copii și tineri (rural+urban) prin:

- dezvoltarea de instrumente de suport care să faciliteze creșterea accesibilității și eficacității serviciilor de asistență medicală primară și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară
- dezvoltarea personalului (curriculum, programe de instruire) și a paletelor de servicii oferite (cu prioritate pentru mediul rural, grupuri vulnerabile și zone greu accesibile)
- furnizarea de servicii medicale
- creșterea capacității de furnizare a serviciilor inclusiv prin proiecte pilot
- programe de sănătate-asigurarea accesului la servicii medicale
- implementarea de măsuri de sprijin destinate recuperării persoanelor cu tulburări psihice
- implementarea de programe de sănătatea reproducerii, inclusiv stimularea natalității prin măsuri de suport a cuplurilor infertile
- îmbunătățirea accesibilității și eficacității rețelei de medicină școlară, inclusiv a celei stomatologice, ca parte a asistenței medicale primare adresate copiilor și tinerilor care urmează o formă de învățământ, atât din mediul urban, cât și din mediul rural

3. Servicii de reabilitare, paliativă și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității - INFRASTRUCTURĂ

Dotare/ extindere/ modernizare/ reabilitare

- unităților sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare, inclusiv rețeaua balneară pe profile de patologie (inclusiv centre de recuperare medicală, recuperare neurologică și post-traumatică)
- unităților sanitare care furnizează servicii paliative și de îngrijiri medicale pe termen lung
- unităților sanitare acuți în vederea transformării acestora în unități sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare, servicii paliative și de îngrijiri medicale pe termen lung
- unităților medico-sociale care furnizează servicii medicale de îngrijire de lungă durată

¹⁶ cu prioritate cele din mediul rural, zone marginalizate, zone greu accesibile, inclusiv în zonele în care aceștia nu sunt prezenți sau în care infrastructura existentă este precară sau lipsește

	• Investiții în infrastructura centrelor/ unităților /unităților sanitare/unităților medico-sociale care furnizează servicii paliative și de îngrijiri medicale pe termen lung • Investiții în infrastructura centrelor pilot pentru servicii integrate dedicate tratamentului/ reabilitării persoanelor cu tulburări de spectru autism
3. Servicii de reabilitare, paliative și de îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității - SERVICII	Îmbunătățirea accesibilității, a eficacității serviciilor de reabilitare/ recuperare, îngrijire paliativă și îngrijire pe termen lung prin: • dezvoltarea competențelor personalului • furnizarea de servicii, cu accent pe grupuri vulnerabile, zone greu accesibile și mediul rural
4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii - INFRASTRUCTURĂ	• Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare - serviciilor esențiale pentru afecțiuni complexe • Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare unde se realizează depistarea, diagnosticarea, tratarea și recuperarea pacienților cu afecțiuni genetice și a celor cu anomalii congenitale, estimarea riscului de recurență a bolilor genetice în familiile pacienților • Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare unde se realizează examinări asupra persoanelor care au suferit vătămări ale integrității corporale sau agresiuni sexuale sau solicită stabilirea vârstei și sexului; examene medico-legale traumatologice în cazuri de vătămări corporale grave; examinări medico-legale psihiatrice în materie penală și civilă; examinări/ expertize în vederea amânării sau întreruperii executării pedepsei pe motive medicale; examinări/ expertize în cazuri de acordare necorespunzătoare a asistenței medicale (ex. anatomie patologică, toxicologie, antropologie medico-legală, serologie medico-legală și genetică medico-legală, etc.) • Investiții în infrastructura publică a unităților sanitare care au autorizat centre de expertiză în boli rare și a unităților sanitare care furnizează servicii medicale pentru pacienții cu boli rare și genetice în colaborare cu centrele de expertiză în boli rare și cu centrele de genetică medicală • Investiții în infrastructura publică a structurilor sanitare care au atribuții în prevenirea, controlul, diagnosticul și supravegherea bolilor transmisibile, inclusiv în epidemii, pandemii, controlul și supravegherea infecțiilor asociate actului medical și a celor implicate în sănătatea publică • Investiții în infrastructura publică a sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare, fracționare și stocare a plasmei • Investiții în infrastructura unităților sanitare publice care furnizează servicii integrate dedicate tratamentului/ reabilitării persoanelor cu tulburări psihice • Investiții de mică amploare în infrastructura spitalelor orășenești

4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii - SERVICII	● Implementarea de programe de screening populațional/ diagnosticare și tratament al stadiilor incipiente în special pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile (ex. cancer col uterin, cancer mamar, cancer colorectal, hepatite/ HIV SIDA/ tuberculoză, screening metabolic/ screeningul factorilor de risc comuni ai bolilor cronice (ex. hipertensiune, diabet, obezitate, sedentarism, alimentație nesănătoasă etc.), ● Măsuri destinate creșterii capacității de îngrijire medicală a pacientului critic neonatal/ postneonatal ● Măsuri de diagnosticare precoce și/ sau tratament antenatal/ neonatal/ postnatal
5. Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical	● atragere de personal ● clustere ● mecanisme de transfer tehnologic ● dezvoltarea de produse biologice și terapeutice ● inteligența artificială ● cercetare în domeniul bolilor netransmisibile (ex.cancer) ● cercetare în domeniul genomicii
6. Digitalizarea sistemului medical	● Observatorul național pentru date în sănătate ● Telemedicina ● digitalizare unităților sanitare
7. Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament - INFRASTRUCTURĂ	● dotare/ modernizare/reabilitare/extindere infrastructura publică a unităților sanitare de transplant acreditate și a infrastructurii în domeniul terapiilor celulare inovative în hematologie și a structurilor sanitare unde se realizează depistare, diagnosticare, tratare a pacienților oncologici
7. Măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament - SERVICII	● derularea/ participarea la programe de formare profesională (ex. cursuri, schimburi de experiență, stagii de pregătire la nivel de master, doctorat, postdoctorat) și organizarea de evenimente de cooperare între partenerii implicați în proiectele de cercetare, inclusiv vizite de studii și schimburi de experiență ● pilotarea/ testarea celor mai bune practici de cercetare în domeniul medical ● alte măsuri necesare ex. <i>dezvoltare mecanisme instituționale</i> ● dezvoltarea și implementarea unor mecanisme de coordonare ● crearea cadrului și implementarea de măsuri care să asigure utilizarea efectivă a tehnologiilor digitale în furnizarea de servicii medicale ● măsuri pentru dezvoltarea capacității furnizorilor de servicii și a beneficiarilor de servicii ● măsuri de formare/ specializare - utilizare echipamente medicale inovative (dezvoltarea de centre de formare, programe de instruire, cu accent pe utilizarea abordărilor inovative, sprijin în procesul de acreditare, furnizarea în regim pilot a terapiilor inovative sprijinite)

- asigurarea accesului universal la diagnostic și tratament de calitate, inclusiv la transplant de țesuturi și celule, conform standardelor internaționale
- dezvoltarea de programe/ module specifice și transversale de la nivelul universităților de medicină și farmacie, care să permită perfecționarea sau reconversia profesională
- susținerea parteneriatelor dintre furnizorii de formare (de la nivelul învățământului terțiar) și instituțiile din domeniul medical, pentru dezvoltarea unor programe de formare continuă în domeniul medical și zonele conexe (competențe digitale, specializare inteligentă, etc.)

6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

Acest program operațional își propune să modernizeze instituțiile și serviciile oferite pieței muncii, să promoveze participarea echilibrată, după gen, pe piața muncii, să asigure echilibrul dintre viața profesională și cea personală, dar și să ducă la o mai bună adaptare a lucrătorilor la schimbările rapide de pe piața muncii. Alocarea financiară a POEO este de 3,97 miliarde euro.

POEO se bazează pe documentul programatic România Educată – viziune și strategie 2018-2030, pe Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (SNOFM) 2021-2027 și pe Strategia Națională privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități 2021-2027.

Beneficiarii programului vor fi:

- Autorități și instituții sau servicii publice centrale cu atribuții în domeniu, cum ar fi: Ministerul Muncii, Ministerul Educației, Agenția Națională a Ocupării Forței de Muncă, Autoritatea Națională pentru Calificări, Centrul Național de Formare și Perfecționare a Adulților, precum și alte Unități Administrativ – Teritoriale;
- Furnizori publici sau privați de servicii de ocupare / servicii de educație sau formare profesională / servicii de evaluare și certificare competențe / servicii de informare și consiliere în carieră;
- Unități din sistemul național de învățământ;
- Instituții de învățământ superior;
- Institute de cercetare;
- Asociații de tineret;
- Camere de comerț;
- Organizații non-guvernamentale;
- Angajatori, parteneri sociali, asociații patronale și sindicale, comitete sectoriale și actori relevanți la nivelul sectoarelor economice;
- Comisiile județene de Autorizare a furnizorilor de formare, Centre Regionale de formare, Centre de evaluare competente;
- Centre comunitare sau de tineret.

Prioritate	Ce se finanțează?
1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii (758 milioane €)	• Înființarea/ dezvoltarea de centre/cluburi de tineret la nivel comunitar care să ofere activități specifice adaptate tinerilor, inclusiv activități cultural educative • Furnizarea de pachete integrate de măsuri de activare a tinerilor personalizate în funcție de profilul acestora • Activarea potențialului antreprenorial al tinerilor • Stimularea angajatorilor pentru utilizarea unor forme de muncă flexibile • Stimularea întreprinderilor sociale de inserție pentru susținerea tinerilor cu accent pe inactivi, șomeri și șomeri de lungă durată prin
2. Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară (200 milioane €)	• elaborare și editare ghiduri cu bune practici pentru sprijinirea implementării noului curriculum, inclusiv a unor strategii didactice inovatoare; • pilotarea și implementarea unor strategii de predare, inovatoare și eficiente, în clustere; • dezvoltarea unui cadru de asigurare a calității educației timpurii, prin definirea unor standarde minime privind spațiul educațional, dotările, activitatea psiho-pedagogică și activități le suport (ex. standarde privind îngrijirea, hrana copiilor, consilierea și serviciile medicale), precum și dezvoltarea de standarde ocupaționale pentru persoana • realizare și implementare sistem de monitorizare a formării continue și a efectelor acesteia, prin raportare la progresul copiilor, îndeosebi la progresul copiilor din grupurile vulnerabile (cu dizabilități, de etnie romă, din mediul rural etc.) • dezvoltarea sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice
3. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională (397 milioane €)	• Aplicarea la nivelul unităților școlare a mecanismelor de monitorizare, avertizare, prevenire și combatere a fenomenelor de: a) abandon școlar și părăsire timpurie a școlii și b) discriminare și segregare școlară • Facilitarea transportului elevilor către/ de la unitățile școlare • Îmbunătățirea accesului și a participării la educație a copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale (CES) • Dezvoltarea de programe de informare și conștientizare privind participarea la educație, educația incluzivă • Organizarea unor oportunități variate de dezvoltare profesională pentru personalul didactic, în vederea asigurării unui sistem de educație incluziv • Dezvoltarea/extinderea și creșterea calității programului „școală după școală” (SDS), complementar cu programul „masă caldă” • Măsuri de sprijin pentru revenirea în sistemul de învățământ, pentru finalizarea învățământului obligatoriu, precum și pentru continuarea studiilor la un nivel superior de educație • Dezvoltarea și extinderea Programului „A doua șansă” (ADS) • Măsuri de prevenire și combatere a abandonului universitar pentru grupurile dezavantajate/ subreprezentate de studenți • Măsuri de sprijin în vederea creșterii accesului la studii universitare
4. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea	• dezvoltarea de resurse educaționale deschise (RED) și alte resurse moderne de învățare pentru elevi, studenți, profesori și echipele manageriale, cu ajutorul noilor tehnologii, inclusiv pentru elevii/studenții din grupuri vulnerabile • Pilotarea unui mecanism eficient de recunoaștere a rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale • elaborarea/ revizuirea standardelor de calitate în educație și formare

**echităţii sistemului si o
mai bună adaptare la
dinamica pieţei muncii şi
la provocările inovării şi
progresului tehnologic**

(397 milioane €)

- adaptării permanente a curriculumului naţional
- acordarea de granturi la nivelul şcolilor pentru monitorizare si evaluarea educaţiei şi formării profesionale
- măsuri pentru dezvoltarea competenţelor transversale în rândul elevilor (dezvoltare personală, dezvoltarea competenţelor socio-emoţionale, coaching, educaţie pentru dezvoltare durabilă, educaţie pentru patrimoniu etc)
- programe de formare iniţială şi continuă a personalului didactic
- dezvoltarea şi extinderea serviciilor de consiliere şi orientare profesională oferite de CJRAE/ CMBRAE/ Centrele de orientare si consiliere
- cooptarea angajatorilor, partenerilor sociali si organizaţiilor nonguvernamentale, în furnizarea serviciilor de consiliere şi orientare profesională
- dezvoltarea şi furnizarea serviciilor de informare, consiliere, coaching individual, îndrumare şi evaluări vocaţionale pentru elevii şi familiile acestora
- Identificarea, sprijinirea şi promovarea copiilor cu abilităţi înalte (scouting, centre educaţionale de excelenţă, cercetare şi inovare, tabere si excursii cu scop educativ, activităţi artistice, burse de excelenţă şi sprijin material, burse pentru studii care valorifică talente)
- formare mentori în educaţie de excelenţă, dezvoltare/aplicare modele de instruire personalizată
- Sprijinirea mobilităţii internaţionale de tip Erasmus+
- Creşterea gradului de bună guvernare a instituţiilor de învăţământ (preuniversitar şi superior) şi de participare a elevilor şi studenţilor în procesele decizionale
- dezvoltarea de parteneriate între unităţi de învăţământ şi agenţi economici, organizaţii publice şi private
- Dezvoltarea formelor asociative ale elevilor şi studenţilor
- Măsuri privind flexibilizarea şi diversificarea oportunităţilor de formare şi dezvoltare a competenţelor cheie ale elevilor, inclusiv dezvoltare/ revizuire/ diversificare curriculum la decizia şcolii şi parteneriate cu alţi actori relevanţi
- Dezvoltarea programelor de studii de înaltă calitate, flexibile şi corelate cu cerinţele pieţei muncii
- Dezvoltarea şi implementarea unor programe universitare, la solicitarea agenţilor economici, organizaţiilor de CDI, pentru adaptarea ofertei universităţilor la solicitările pieţei muncii
- Implementarea unui program pentru internaţionalizarea învăţământului superior, în vederea creşterii calităţii, eficienţei şi relevanţei acestuia

**5. Creşterea
accesibilităţii,
atractivităţii şi calităţii
învăţământului
profesional şi tehnic**

(500 milioane €)

- Generalizarea implementării mecanismului de evaluare şi monitorizare a politicilor publice privind formarea profesională la nivel de sistem
- Dezvoltarea şi implementarea unui mecanism de asigurare şi monitorizare a calităţii învăţării la locul de muncă (WBL)
- Dezvoltarea şi implementarea unui mecanism de certificare a rezultatelor învăţării din formarea profesională iniţială
- Creşterea calităţii şi a validităţii proceselor de predare-învăţare-evaluare în ÎPT
- Dezvoltarea si implementarea unui mecanism de recunoaştere a rezultatelor învăţării din învăţământul secundar în învăţământul terţiar nonuniversitar prin implicarea mediului de afaceri şi partenerilor sociali

	• Adaptarea serviciilor educaționale adresate elevilor, studenților și personalului didactic din ÎPT, în corelație cu dinamica pieței muncii (schimbări tehnologice și structurale, digitalizare etc.), inclusiv pentru persoanele cu dizabilități sau pentru cele provenind din grupuri vulnerabile • Dezvoltarea și extinderea serviciilor de consiliere (CJRAE/CMBRAE, inclusiv formarea personalului din centrele de consiliere, diriginți), cu implicarea angajatorilor și/sau a organizațiilor neguvernamentale. • Dezvoltarea de programe de ÎPT de nivel terțiar, derulate în regim dual pentru calificările profesionale de nivel 4 și 5. • Acordarea de sprijin financiar pentru cazare, masă și transport, pentru elevii din grupuri sau medii defavorizate (aparținând etniei romă, persoanelor cu dizabilități sau deficiențe sau din mediul rural etc.), pentru creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională • Măsuri pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii la nivelul ÎPT • Dezvoltarea de programe de informare și conștientizare pentru întreaga comunitate, de sprijin, consiliere și educație parentală pentru părinții elevilor, pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii • Dezvoltarea de programe remediale în vederea sprijinirii elevilor din clasa a IX-a, pentru creșterea nivelului de competență în citit, matematică și științe • Sprijinirea mobilității internaționale Erasmus+ pentru ÎPT
6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți (600 milioane €)	• Furnizarea serviciilor de identificare, îndrumare, sprijin și management de caz pentru persoanele din grupuri dezavantajate în vederea facilitării accesului pe piața muncii • Furnizarea de pachete prestabilite de măsuri de ocupare în vederea integrării socio-profesionale a persoanelor din grupuri dezavantajate pe piața muncii, urmare a rezultatului profilării • Finanțarea de intervenții integrate în zone cu deficit de forță de muncă și migrație sezonieră • Stimularea angajatorilor pentru utilizarea unor forme de muncă flexibile și pentru finanțarea investițiilor care să permită utilizarea acestor forme, în vederea asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea de familie • Măsuri de sprijin pentru păstrarea locurilor de muncă în activitățile /sectoarele economice afectate de probleme sistemice generalizate (ex. pandemia COVID – 19) • Măsuri active de ocupare pentru persoanele care urmează să fie disponibilizate/ concediate prin măsuri de outplacement, precum: consiliere/ orientare/ coaching în vederea identificării celor mai bune soluții cu privire la parcursul profesional, programe de reconversie profesională/ de formare, plasare pe piața muncii etc. • Sprijinirea angajatorilor în general și în mod special a celor de tip IMM, pentru crearea unor condiții de muncă adaptate menite să le asigure lucrătorilor confortul fizic, psihic și social și pentru reducerea absenteismului • Campanii de promovare pentru conștientizarea angajatorilor și lucrătorilor cu privire la rolul activităților de SSM, în contextul apariției noilor forme de muncă, fenomenului îmbătrânirii forței de muncă, riscurilor noi și emergente și prevenirii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale • Finanțarea serviciilor de susținere a îmbătrânirii active prin implicarea lucrătorilor vârstnici de peste 60 de ani în programe de tip shadow/tutelă/tutoriat/mentorat pentru formarea și integrarea lucrătorilor noi

7. Antreprenoriat economie socială (550 milioane €)	și • Dezvoltarea unor structuri de colaborare/ participative, cu rol în: promovarea, sensibilizarea (outreach) și conștientizarea publicului cu privire la antreprenoriat, antreprenoriatul social și economia socială (de ex. organizare conferințe, forumuri, reuniuni și de evenimente de recunoaștere publică a modelelor de antreprenoriat social de succes etc.), monitorizarea și evaluarea evoluției economiei sociale în România; sprijinirea entităților de economie socială etc • Programe de sprijin antreprenorial (formare în competențe antreprenoriale, tutorat/ mentorat, asistență/ consiliere, role models, programe de formare în management de proiect programe de formare pentru administratorii schemelor de antreprenoriat etc), inclusiv prin activarea potențialului antreprenorial al unor persoane aparținând grupurilor dezavantajate • Acordarea de granturi pentru inițierea de noi afaceri (start-up) și incubatoare de afaceri • Asistență și consultanță în afaceri post înființare, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau a unor măsuri de îmbunătățire a accesului IMM-urilor la diversele modalități de digitalizare a activității lor (ex.: SME Digital Start Pack) • Dezvoltarea de instrumente care să contribuie la creșterea potențialului economiei sociale prin sprijinirea dezvoltării rețelelor, federațiilor, uniunilor, consorțiilor de întreprinderi sociale și a centrelor de resurse ale acestora și a acțiunilor lor de promovare a conceptelor de economie socială și întreprinderi sociale, sau prin realizarea de studii, analize sau colectare periodică de date cu privire la potențialul de dezvoltare sau la impactul economic și social pe care îl au întreprinderile sociale și utilizarea acestora pentru cercetare și crearea unui cadru favorabil dezvoltării (observator național al economiei sociale, promovare marcă socială etc.) • Acordarea de granturi pentru înființarea dezvoltare/ inovare/scalare/ extindere/ de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție, inclusiv în domeniul oferirii de servicii sociale • Asistență și consultanță post înființare pentru întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, inclusiv programe de pregătire a resurselor umane din cadrul acestor entități și sprijin pentru digitalizarea activității • Sprijinirea angajatorilor întreprinderi sociale de inserție pentru insertia socio-profesionala a lucrătorilor defavorizați – contracte de muncă subvenționate pe perioade cuprinse între 6 – 24 luni cu plasarea pe piața muncii la finalul perioadei, cu servicii de ac companiere socio-profesională și sociale
8. Modernizarea instituțiilor pieței muncii (158 milioane €)	• Îmbunătățirea mecanismelor de monitorizare a informațiilor din piața muncii, de anticipare a nevoii de competențe, de evaluare și monitorizare a politicilor publice privind măsurile active și formarea profesională sau adăugarea de noi dezvoltări privind: • Consolidarea dialogului social și a parteneriatelor pentru ocupare și formare • Consolidarea parteneriatului pentru formarea profesională continuă prin dezvoltarea capacității administrative a Comitetelor Sectoriale, inclusiv prin formarea profesională a specialiștilor. • Furnizarea de pachete integrate pentru partenerii sociali în scopul modernizării și îmbunătățirii funcționării dialogului social pentru piața muncii prin • Sprijin acordat partenerilor sociali pentru implementarea acordurilor europene cadru încheiate de partenerii de dialog social europeni (framework agreements) • Crearea și asigurarea transparenței unei baze de date naționale care să conțină informații privind rezultatele dialogului social (structurile partenerilor sociali, organizațiile sindicale și patronale reprezentative, contractele colective de muncă încheiate la diferite niveluri, acordurile bipartite)

9.Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare)

(258 milioane €)

- Dezvoltarea sistemului de asigurare a calității în formarea profesională a adulților, atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor
- Dezvoltarea capacității Comisiilor județene pentru autorizarea furnizorilor de formare profesională și a infrastructurii necesare monitorizării și raportării situației privind formarea profesională a adulților în România, inclusiv prin formarea profesională a personalului, specialiștilor și evaluatorilor de furnizori și programe
- Formarea continuă a formatorilor/instructorilor/coordonatorilor de ucenicie din formarea profesională continuă pentru dezvoltarea și furnizarea de programe de formare de calitate și flexibile, prin
- Actualizare/revizuire/dezvoltare de noi standarde ocupaționale /calificări profesionale conform noilor cerințe ale pieței muncii
- Facilitarea dobândirii unei calificări profesionale de către persoanele care au părăsit timpuriu școala, prin informare, consiliere, orientare și furnizare de servicii suport
- Încurajarea participării la învățarea pe tot parcursul vieții prin formarea unor atitudini favorabile învățării, inclusiv prin consiliere și orientare și prin campanii de informare și conștientizare adresate potențialilor formabili și angajatorilor
- finanțarea participării (acoperirea taxelor și a costurilor de participare) la programe LLL, în special a celor de formare pentru creșterea nivelului competențelor digitale
- finanțarea evaluării și recunoașterii rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale
- Extinderea și diversificarea oportunităților/ ofertei de participare la învățarea pe tot parcursul vieții, prin centrelor comunitare de învățare permanentă (CCIP), parteneriatelor între furnizori de formare (din învățământul secundar și terțiar) și reprezentanți ai mediului de afaceri
- Sprijinirea mobilității internaționale Erasmus+ pentru educația adulților prin asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+ pentru instituțiile cu acreditare, cu scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională
- Dezvoltarea și testarea de instrumente inovative de evaluare a competențelor dobândite în sistem nonformal și informal pentru facilitarea mobilității în ocupare a forței de muncă
- Implementarea programului „Pachet de bază” care include 3 servicii (orientare în carieră și consiliere profesională; evaluare a competențelor deținute; programe personalizate de dobândire a competențelor de limba română, matematică, competențe IT de bază, calificare de nivel 1 sau/și 2 și certificare)
- Implementarea programului „Ține pasul” care vizează programe de actualizare a competențelor specifice ale angajaților ca urmare a evoluțiilor tehnologice rapide și a apariției de noi competențe, însoțite de serviciile de consiliere profesională
- Implementarea programului „Acces digital pentru toți” care vizează programe de dobândire a competențelor digitale, structurate pe niveluri (inițiere, intermediar, avansat), precedate de o evaluare a nivelului de competențe digitale
- Sprijinirea formării continue a angajaților în acord cu nevoile identificate de angajatori pentru a putea răspunde provocărilor din domeniul de activitate: calificare / recalificare/ specializare, participarea la programe de formare internaționale

7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

Acesta este un program cu totul nou, care nu are un corespondent în cadrul celorlalte două perioade de programare anterioare. POIDS are o alocare de 3,62 miliarde euro, dintre care 2,39 miliarde vor proveni din FSE+, 574 milioane euro din FEDR și restul va fi cofinanțare de la Bugetul de Stat. Programul are o importantă componentă socială, cu mai multe obiective, cum ar fi: creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, creșterea calității serviciilor sociale, reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile, creșterea capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile și creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ. POIDS are ca țintă o mare paletă de grupuri vulnerabile: persoane din mediul rural, familii monoparentale, persoane fără locuință, familii cu o situație materială precară, migranți, persoane cu dizabilități, vârstnici, victime ale violenței domestice, etc. Beneficiarii programului pot fi: Autorități publice centrale (AAPC), Autorități publice locale (AAPL), parteneri sociali și structuri asociative, furnizori de formare, furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, organizații neguvernamentale, structuri asociative ale organizațiilor neguvernamentale sau ale autorităților publice, universități, persoane juridice.

Prioritate	Ce se finanțează?
1. Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității¹⁷ (365 milioane €)	- accesul pe piața muncii al tuturor persoanelor care aparțin unor grupuri vulnerabile, sau care locuiesc în comunitățile marginalizate din zonele urbane, - păstrarea locului de muncă - adaptarea locului de muncă la nevoile specifice ale persoanelor vulnerabile (accesibilitatea fizică, informațională, administrativă, program de lucru, organizarea colectivului de lucru, etc). - măsurile care sprijină funcționarea GAL-urilor și sprijinul pregătitor pentru elaborarea Strategiilor - extinderea unor servicii de asistență socială, mediere pentru accesul pe piața muncii, servicii de sănătate, la care să fie adresate în mod specific nevoile persoanelor cu acces redus la serviciile din comunitate.
2. Protejarea dreptului la demnitate socială (127,5 milioane €)	- infrastructură destinată locuințelor sociale (construcție) - alte infrastructuri destinate protejării dreptului la demnitate socială a unor grupuri specifice

¹⁷ Prioritate dedicată Grupurilor de Acțiune Locală constituite special pentru realizarea și implementarea strategiilor DLRC

3. Sprijinirea comunitatilor rurale fara acces sau cu acces redus la servicii sociale

(754 milioane €)

- dezvoltarea sistemului de asistenta sociala primara, cu asistenți sociali și tehnicieni, la nivel local
- dezvoltarea rețelei de asistență medical comunitara si a consilierilor școlari
- dezvoltarea serviciilor de îngrijire pentru persoanele varstnice la nivel local in mediul rural.
- sprijin pentru UAT din mediul rural in evaluarea nevoilor
- realizarea planurilor de acțiune pentru dezvoltarea serviciilor sociale
- reglementarea statutului juridic al asezarilor informale (inclusiv minoritatea roma) pentru cel putin 100 de asezari (identificarea acestora, evaluarea situației, cadastrare, suport administrativ).
- servicii de asistență socială, asistență medicală comunitară, suport educațional
- formarea unor echipe comunitare de specialiști, compuse din: asistent social/tehnician in asistenta sociala, asistent medical comunitar, îngrijitor de persoane vârstnice, mediator școlar, consilier ocupare cu munca de teren, in functie de nevoile comunitatii (populație școlară sau îmbătrânita, pre-existenta sau nu a acestor specialiști in comunitate etc). O parte dintre specialist vor fi formați in cadrul proiectului.
- crearea si functionarea unui call center pentru persoane vulnerabile, solicitările primite fiind preluate si referite catre furnizorii de servicii sociale din comunitate, in funcție de nevoie (copil/pers. cu dizabilități/persoana in varsta etc). sprijinirea autorităților județene pentru a crește capacitatea de cazare pentru intervenții în caz de calamități si alte situații de urgente.
- sprijinirea victimelor dezastrelor naturale în privința soluțiilor de locuire post-dezastru.

4. Reducerea disparităților dintre copiii la risc de saracie și/sau excluziune socială si ceilalți copii

(478 milioane €)

- dezvoltarea de măsuri care sa contribuie la reducerea deprivării materiale care afectează copiii (inclusiv prin sprijinirea familiilor monoparentale), reducerea riscului de separare a copilului de familie precum și dezvoltarea de servicii specializate pentru copii
- acces mai bun al femeilor la piața muncii, precum și la un echilibru mai bun al vieții de familie cu viața profesională
- acordarea unui sprijin *tailor made*, adaptat nevoilor mamelor, în vederea creșterii angajabilității și autonomiei părintelui singur : acordarea de vouchere before și after school, vouchere pentru activitățile de weekend ale copiilor (sport, creație, artă), finanțarea cursurilor de recalificare pentru părintele singur cu venituri mici, care dorește schimbarea domeniului profesional etc.
- centre de zi pentru prevenirea separării copilului de familie oferă servicii de asistență și îngrijire copiilor, pe durata zilei, dar și informare, consiliere, îndrumare si, după caz, ajutor material pentru familii, dar si pentru persoanele in grija carora se afla copiii cu părinți plecați in străinătate
- centrele de servicii specializate pentru copiii și tinerii cu tulburări de comportament – construirea / reabilitarea / modernizarea/ extinderea / echiparea, precum și servicii de terapie acești copii si tineri
- servicii de sprijin în comunitate pentru tinerii care au părăsit sistemul de protecție specială, integrate: consiliere, orientare in cariera, dezvoltare personala si dezvoltarea de abilitați de viață independenta, monitorizare post-intervenție in vederea asigurării sustenabilității masurilor, asigurarea locuinței gratuite prin acordarea unui voucher pentru plata chiriei timp de 12 luni

	• tabere de creație/sport pentru copii școlari afectați de sărăcie (ciclu primar și gimnazial) • măsuri de formare continuă a personalului din serviciile destinate grupurilor vulnerabile
5. Servicii de suport pentru persoane vârstnice (185 milioane €)	• servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice din mediul urban¹⁸ • dezvoltarea de măsuri destinate susținerii strategiei privind îmbătrânirea activă, corelată cu organizarea și funcționarea unui sistem național de coordonare și monitorizare a persoanelor vârstnice izolate, • acțiuni ce încurajează participarea socială (voluntariat, schimburi inter-generaționale) • acțiuni care contribuie la menținerea stării de sănătate a persoanelor vârstnice și încurajează traiul independent (programe ușoare de sport, controale stomatologice, geriatrie etc) • dezvoltarea de noi servicii destinate vârstnicilor prin subvenționarea costurilor îngrijirii și al serviciilor conexe pentru persoanele vârstnice singure, din mediul urban, în situații de dependență și cu un venit lunar inferior salariului minim pe economie • Asigurarea unor servicii de suport în cadrul comunităților seniorilor • Pregătirea specialiștilor care lucrează cu persoane vârstnice • infrastructura de locuire temporară pentru persoanele vârstnice în pericol de excludere locativă
6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități (303 milioane €)	• dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor alternative de tip familial, prin înființarea de noi locuințe protejate (inclusive centre de pregătire pentru viață independentă), centrele de zi (în comunitate) și centrele tip respiro • măsuri destinate oferirii de suport pentru încadrarea în muncă dar și pentru cei care au nevoie de sprijin în exercitarea capacității juridice • formarea Asistenților Personali Profesioniști care să vină în întâmpinarea prevederilor legale și ale strategiei în domeniu • tehnologiile asistive (rampe electrice, softuri citire pentru nevăzători etc) pentru persoane cu dizabilități • acordarea unui pachet integrat pentru susținerea încadrării pe piața muncii sau a creșterii angajabilității persoanelor cu dizabilități, asigurat printr-un mecanism competitiv, de către furnizori publici sau privați de servicii de ocupare • dezvoltarea de servicii de îngrijire/ reabilitare de zi destinate copilului cu dizabilități (fie în centre, fie mobile), în cadrul cărora să fie oferite servicii de abilitare/reabilitare, specializate pe tip de dizabilitate, în mod special a celor care provin din familii care nu dispun de resurse pentru a accesa aceste servicii • organizarea de cursuri destinate părinților copiilor cu dizabilități în vederea dezvoltării abilităților parentale specifice. • dezvoltarea serviciilor de reabilitare în comunitate, prin echipe mobile de servicii (47 echipe mobile de specialiști, câte una pe județ și sectoare ale mun. București)

¹⁸ Îngrijirea vârstnicilor din mediul rural este sprijinită în Prioritatea 3

	• dezvoltarea infrastructurii si serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilitati care părăsesc sistemul de protecție specială ori care doresc să trăiască independent în comunitate (centre de zi, centrele de pregătire pentru viața independentă, locuințe protejate etc) • dezvoltarea serviciilor pentru persoane cu dizabilitati in centre tip respiro • finanțarea cursurilor de asistent personal profesionist, in vederea îmbunătățirii ratei de menținere in familie a persoanei cu dizabilitati • accesul persoanelor cu dizabilități la echipamente, mijloace și tehnologii asistive, pentru incluziune socială și participare activă la viața comunității. • măsuri de formare a personalului din serviciile destinate grupurilor vulnerabile. • renovarea si dotarea centrelor de recuperare/(re)abilitare pentru copiii cu dizabilități • renovarea/construirea si dotarea unor centre tip respiro pentru persoane cu dizabilitati si familiile acestora • sprijin infrastructura echipe mobile (auto, truse fizio-kineto-medicale etc).
7. Servicii sociale si de suport acordate altor grupuri vulnerabile (147 milioane €)	• servicii de reinserție socială și pe piața muncii pentru persoanele recent eliberate din penitenciar • servicii sociale pentru persoanele dependente de droguri și alcool • servicii integrate pentru victimele traficului de persoane si victimele violentei domestice • servicii de suport pentru incluziunea socială a persoanelor fără adăpost • pregătire profesionala pentru specialiștii care lucrează cu grupurile vulnerabile • dezvoltarea infrastructurii centrelor de integrare din 12 orașe ale țării, reprezentative din punct de vedere al numărului de migranți • dezvoltarea infrastructurii de locuințe protejate pentru victimele violentei domestice • dezvoltarea infrastructurii de locuințe protejate pentru victimele traficului de persoane
8. Ajutorarea persoanelor defavorizate (500 milioane €)	• acordarea de vouchere pentru achiziționarea de alimente sau masa caldă • masuri de acompaniere, inclusiv prin asistenta sociala, medicala, educatie sanitara din partea serviciilor deja existente in comunitate¹⁹

¹⁹ In implementarea acestei măsuri se va urmări distribuirea acestui tip de ajutor pentru familiile ale căror venituri sunt situate sub media la nivel național.

8. Programul Operațional pentru Tranziție Justă (POTJ)

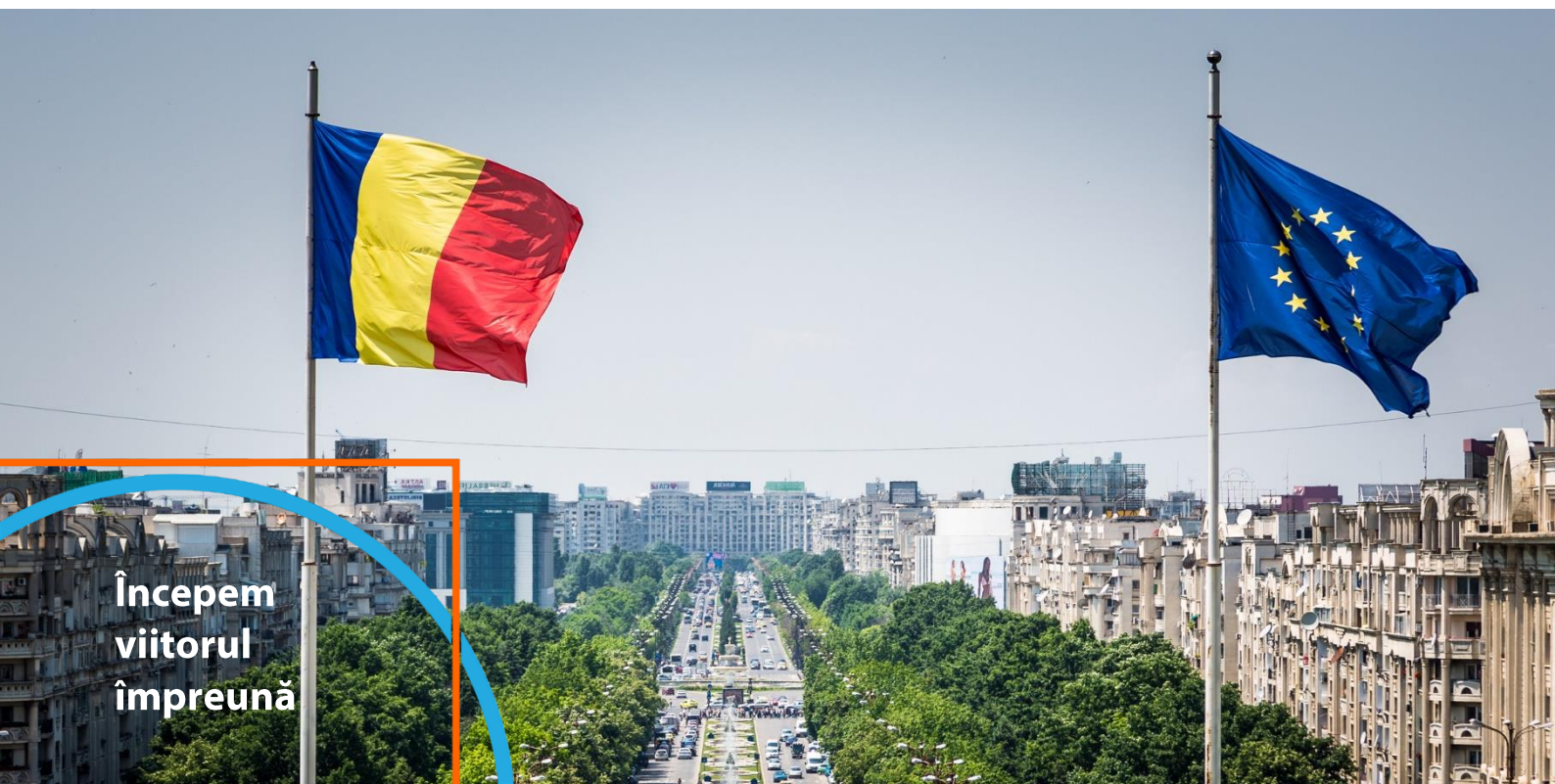
POTJ se bazează pe obiective care vizează sprijinirea diversificării economice a celor mai afectate teritorii, împreună cu măsuri de recalificare și incluziune activă a lucrătorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, sprijinind totodată transformarea proceselor industriale bazate pe carbon, necesară pentru o tranziție spre o economie neutră concomitent cu menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă din aceste sectoare. Prin acțiunile care vor fi selectate POTJ vrea să se asigure că trecerea către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil, respectându-se principiul că "nimeni nu este lăsat în urmă".

POTJ se adresează exclusiv județelor Hunedoara, Gorj, Galați, Mureș, Prahova și Dolj și este realizat în paralel cu Planurile Județene pentru Tranziție Justă realizate de către cele 6 Consilii Județene vizate. Bugetul programului este de 2,14 miliarde euro, iar alocarea pe axe va fi stabilită în funcție de proiectele depuse de către beneficiari.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
1. O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, IMM-urilor a cercetării și inovării și a digitalizării²⁰	• Întreprinderi (microîntreprinderi, IMM-uri, consorții de întreprinderi, întreprinderi mari) • parteneriate între autorități publice locale/ centrale/structuri subordonate acestora cu oricare dintre beneficiarii menționați • parteneriate ale întreprinderilor cu organizații CDI • universități • APL • institute de cercetare • entități de inovare și transfer tehnologic • entități administrator ale structurilor suport pentru afaceri	• Investiții în înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor de afaceri; • Investiții în crearea de noi întreprinderi (inclusiv spin-off-uri și start-up-uri), inclusiv prin servicii de consultanță; • Investiții în activități de cercetare și inovare care conduc la creșterea competitivității întreprinderilor; • Dezvoltare economică prin promovarea transferului de tehnologii și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetare; • Investiții productive în IMM-uri, inclusiv în întreprinderi nou înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică; • investiții productive în alte întreprinderi decât IMM-urile • Creșterea competitivității întreprinderilor prin digitalizare și competențe digitale avansate; • Creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice pentru a reduce sarcina administrativă pentru mediul de afaceri.

²⁰ Întreprinderile în dificultate sunt excluse de la finanțare, totuși, poate fi luat în considerare ajutor temporar pentru restructurări în IMM-uri în condiții stricte și cu respectarea condițiilor ajutorului de stat.

2 .O tranziție justă prin investiții în tehnologii și infrastructuri pentru energie curată cu emisii reduse	• Întreprinderi	• Investiții în dezvoltarea de tehnologii pentru o energie verde • Investiții în activități legate de gazul natural , utilizat ca tehnologie de legătură care înlocuiește cărbunele, lignitul, turba sau petrolul de șist;(eficiență energetică și reducere GHG) • Investiții în rețele de stații de încărcare a autovehiculelor electrice • Investiții în achiziționarea de material rulant pentru transport verde urban • Investiții în realizarea de parcuri fotovoltaice conectate la rețea (operationale)-poate fi o soluție finanțarea acestor parcuri pe terenurile ce aparțin fostelor mine sau uzine astfel realizându-se proiecte integrate decontaminare/regenerare/reconversie • Investiții în realizare de turbine eoliene (ferme eoliene- conectate la rețea) • Investiții în ferme fotovoltaice pentru promovarea utilizării energiei din surse regenerabile la nivelul operatorilor industriali
3. O tranziție justă prin reducerea poluării și consolidarea economiei circulare	• APL-uri și parteneriate ale acestora • Întreprinderi	• Investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor poluate • Water management pentru cursurile de apă. • Investiții în proiecte de restaurare și de reconversie a terenurilor inclusiv prin măsuri de management al apei și crearea de infrastructuri verzi în mediul urban • Investiții în schemele de gestionare a deșeurilor la nivel local în vederea consolidării economiei circulare • Acțiuni de prevenire a generării de deșeuri și reducerea cantității acestora, precum și acțiuni de creștere a reutilizării eficiente și reciclării acestora.
Priority 4 .O tranziție justă bazată pe creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă calificată	• Autoritati si institutii publice • Furnizori de servicii de ocupare si formare • AJOFM in colaborare cu angajatori • Sindicate	• Perfecționarea la locul de muncă lucrătorilor • Recalificarea și reconversia profesională persoanelor ocupate • Recalificarea șomerilor și asistență pentru căutarea unui loc de muncă • Sprijin financiar pt persoanele disponibilizate care sunt aproape de varsta pensionarii (Pension Bridging) plata contribuții la stat pe o perioada de maxim 3 ani paralel cu obligativitatea participării la cursuri de recalificare si căutare activă a unui loc de muncă. • Pachete de mobilitate • Incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

V. PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR)

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021 -2027. Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de Criza Covid19 și consecințele sale economice. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde euro. Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verde și digitală.

Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul [Plan de Relansare și Reziliență \(PNRR\)](https://mfe.gov.ro/pnrr/) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență. România se află în această etapă. Planul de Relansare și Reziliență pe care România îl elaborează acum se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.²¹

²¹ <https://mfe.gov.ro/pnrr/>

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
PILONUL I – TRANZIȚIA VERDE		
I.1. Sistemul de management al apei (1,88 miliarde €)	• APL-uri în parteneriat cu operatorul sistemului existent²²	• Extinderea sistemelor de apă și canal. – peste 2000 de locuitori echivalenți (l.e.)
	• APL-uri în parteneriat cu operatorul sistemului existent²³	• Colectarea apelor uzate în aglomerările mai mici de 2000 de l.e.
	• autoritățile locale prin operatorii publici de apă și canalizare²⁴	• Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente (maximum 2.000 euro/gospodăria cu media veniturilor nete lunare sub salariul minim brut pe țară).
I.2. Împădurim România și protejăm biodiversitatea (1,37 miliarde €)	• proprietari sau administratori de pădure (UAT) sau privați, proprietari de terenuri pretabile împăduririi	• Investiții în noi suprafețe ocupate de păduri, inclusiv păduri urbane: realizarea de noi păduri și suprafețe cu vegetație forestieră în zonele vulnerabile la schimbările climatice: identificarea și evaluarea terenurilor, finanțarea împăduririi și lucrărilor de îngrijire a plantațiilor și creșterea suprafeței cu vegetație forestieră în lungul căilor de comunicație, în interiorul aglomerărilor urbane (păduri urbane, inclusiv de tipul mini-pădurilor), în jurul localităților și între câmpurile cu culturi agricole, precum și alte categorii de perdele forestiere de protecție. • Investiții în refacerea și regenerarea naturală a unor ecosisteme forestiere degradate, inclusiv habitate forestiere incluse în rețeaua Natura 2000: reîmpădurirea suprafețelor din fondul forestier în care nu s-a realizat regenerarea de către proprietari și administrator (se vor reface pădurile afectate de incendii forestiere, de fenomene meteorologice nefavorabile, de boli și dăunători și tăieri ilegale). • Investiții în pepiniere și tehnologii moderne de producere a puieților.

²² selectate în funcție de nivelul de maturitate al proiectelor de investiții, din cele 300 de localități (Anexa RO RRP_I.1_Anexa 5_ANAR) cu peste 2000 de locuitori echivalenți (l.e.)

²³ selectate în funcție de nivelul de maturitate al proiectelor de investiții, din localitățile cu sub 2000 de locuitori echivalenți (l.e.) (incluse în Planul Național de Management)

²⁴ care administrează sistemele edilitare vizate, selectate conform mecanismului ce va fi detaliat prin Programul național „Prima conectare la apă și canalizare”

		• Investiții în tehnologii moderne de extragere a lemnului afectat de factori destabilizatori. • Investiții în sisteme integrate de reducere a riscurilor generate de viituri torențiale în bazine forestiere expuse unor astfel de fenomene (lucrări de corectare a torenților și refacerea la timp a ecosistemelor forestiere).
I.3. Managementul deșeurilor (1,20 miliarde €)	• APL-uri, prin achiziții centralizate la nivel național.	• Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune: centre de colectare cu aport voluntar, centre de pregătire pentru reutilizare; insule ecologice digitalizate pentru colectarea separată a deșeurilor la nivel local; alte investiții, conform PJGD / PMGD, privind colectarea separată, transportul și transferul deșeurilor; instalații de tratare / reciclare deșeuri colectate separat.
	• UAT-uri și ferme mari. • Fermieri mici și mijlocii; asocieri de fermieri.	• Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul gunoiului de grajd și al altor deșeuri agricole compostabile: platforme pentru fermierii mici și mijlocii (aprox. 20.000 euro / platformă); echipamente pentru creșterea sustenabilității platformelor comunale noi sau existente; platforme comunale noi; stații de biogaz și /sau compostare, ambalare și peletizare, la nivel de ferme mari sau de comunități de fermieri.
I.4. Transport sustenabil (7,62 miliarde €)	• Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	• infrastructură rutieră (autostrăzi), căi ferate, metrou
I.5. Fondul pentru Valul Renovării (2,20 miliarde €)	• APL-uri	• lucrări de îmbunătățire a fondului construit existent. Măsurile vizează blocuri de locuințe și clădiri publice, construite înainte de anul 2000, cu un consum final specific de energie de peste 300 kWh/m²an și cu un consum final specific de energie termică mai mare de 200 kWh/m²an, astfel: ○ Axa 1 – 1,1 miliarde euro - Schema de granturi pentru reziliență și eficiența energetică în clădiri rezidențiale multifamiliale (1.350 blocuri de locuințe. Sunt eligibile inclusiv lifturile.). Vor fi finanțate proiecte de creștere a eficienței energetice, cu o reducere minimă a consumului de energie de 30 % și a emisiilor de CO₂.

		Pentru spațiile cu altă destinație decât cea de locuință deținute de operatori economici, se va acorda un ajutor de minimis pentru societățile comerciale respective, pentru a se asigura derularea completă a lucrărilor de renovare. 20% din fonduri vor fi alocate pentru clădiri care sunt ocupate de persoane defavorizate din punct de vedere economic. ○ Axa 2 - 1,17 miliarde euro - Schema de granturi pentru reziliență și eficiență energetică în clădiri publice (2.000 de clădiri publice: sedii administrative, clădiri care deserveșc servicii publice, inclusiv clădirilor istorice pe baza unei metodologii de intervenție care prezervă valoarea culturală). Pe lângă consolidarea contra riscului seismic, se vor avea în vedere lucrări de anvelopare exterioară, de înlocuire a instalațiilor energetice interioare - energie termică, energie electrică și iluminat (inclusiv cu componenta de automatizare a funcționării acestora pentru a se atinge eficiența energetică prin sisteme de management energetic integrat), de instalare a unor echipamente de producție a energiei electrice și, respectiv, a energiei termice din surse regenerabile (panouri fotovoltaice, pompe de căldură, etc), de reabilitare a instalațiilor de fluide medicale (oxigen), șamd.
I.6. Energie (1,61 miliarde €)	● Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	● Reforma pieței de energie electrică prin decarbonizare ● Eficiență energetică ● Hidrogen și noi tehnologii ● Decarbonizarea sectorului transporturi ● Cadru legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile ● Decarbonizarea sectorului de încălzire – răcire ● Rețele de gaz
PILONUL II – TRANSFORMARE DIGITALĂ (1,89 miliarde €)		
II.1. Cloud guvernamental și sisteme publice digitale	● Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	● Cloud guvernamental - legarea tuturor ministerelor și a agențiilor guvernamentale într-o ● 1.1 Rezumat ● singură rețea și o singură bază de date interoperabilă ● 8,5 milioane cetățeni care vor avea cartea de identitate electronică

		• 30.000 de funcționari publici instruiți digital • 100.000 persoane beneficiare de training pentru competențe digitale în cadrul bibliotecilor, transformate în hub-uri de învățare • 65 Structuri sprijinite în domeniul securității cibernetice • Digitalizarea a 200 de unități sanitare publice • Acoperirea cu servicii de acces la internet de mare viteză, la punct fix a aproximativ 790 de localități rurale (sate) în care, conform datelor ANCOM, piața nu poate livra astfel de servicii prin forțe proprii
PILONUL III - Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii		
1. Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii (482 milioane €)	• Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	• Reforma ANAF prin digitalizare. • Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice. • Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică. • Revizuirea cadrului fiscal. • Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare. • Reforma sistemului de pensii.
2. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare (2,35 miliarde €)	• Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	• Cel puțin 3000 de contracte de finanțare prin schema de ajutor de stat pentru digitalizarea IMM-urilor și transformare digitală și tehnologică • Cel puțin 280 de contracte de finanțare prin Schema de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la bursa • 500 vouchere acordate în schema de Suport pentru mediul de afaceri și CDI - I.4.1 Program de mentorat Orizont Europa • Fondul de Fonduri de Capital de risc pentru Redresare • Garanție de portofoliu pentru Acțiune climatică înființată și operațională • Fondul de Fonduri pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes, gestionat împreună cu Banca Europeană de Investiții • Instrumentul financiar pentru eficiență energetică, gestionat împreună cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare • 50 de cercetători primesc un grant pentru a realiza proiecte de cercetare din Orizont 2020 și Orizont Europa

		Printr-un Proiect European de Interes Strategic (IPCEI) în domeniul microelectronicii cel puțin 3 entități din România vor participa în consorțiile răspunzând apelurilor de proiecte ale Întreprinderii Comune Tehnologii Digitale Esențiale.
PILONUL IV – Coeziune socială și teritorială		
IV.1. Fondul local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor (2,12 miliarde €)	APL-uri	- Intervenții pentru tranziția verde și digitală în municipiile reședință de județ; în municipii, altele decât cele reședință de județ; în orașe: - Construirea de locuințe pentru tineri/locuințe sociale/ locuințe de necesitate/ locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ; - Mobilitatea urbană durabilă: Schimbarea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule curate); - Mobilitatea urbană durabilă: Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS; - Mobilitatea urbană durabilă: Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - stații de încărcare vehicule electrice; - Mobilitatea urbană durabilă: Asigurarea infrastructurii pentru biciclete Notă: Pentru orașe, se adaugă Reabilitarea moderată a clădirilor ce adăpostesc servicii publice - Intervenții pentru creșterea calității vieții în mediul rural: - Construirea de locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ; - Reabilitarea moderată a clădirilor ce adăpostesc servicii publice; - Crearea de piste pentru bicicliști; - Dezvoltarea de stații de încărcare pentru vehiculele electrice; - Achiziția de microbuze electrice/hidrogen în scopuri comunitare; - Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS și alte sisteme inteligente (pentru comunele care se află în zonele urbane funcționale, în zonele turistice și în zonele de frontieră). - Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului și de urbanism de tip Plan de Amenajarea Teritoriului Județean/Plan de Amenajarea Teritoriului Zonal Metropolitan/Plan Urbanistic General/Plan Urbanistic Zonal/ a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă.

		• Intervenții pentru implementarea la nivel național a traseelor cicloturistice: ○ Realizarea planului de acțiuni și a studiilor specifice pentru traseele cicloturistice; ○ Digitalizarea pistelor și traseelor velo; ○ Realizarea a 3.000 km de piste pe trasee velo naționale (de exemplu Via Transilvanica), inclusiv traseele EuroVelo; ○ Realizare infrastructură conexă pentru traseele cicloturistice.
IV.2. Turism și cultură (200 milioane €)		• Implementarea măsurilor Strategiei de turism cultural al României prin 12 trasee turistice. ○ Refacerea peisajului cultural din Delta Dunării și alte destinații cu specific ecoturistic (2,25 milioane euro: ex. intervenții asupra clădirilor publice și private pentru recuperarea aspectului tradițional în concordanță și cu conceptul de tranziție verde) - și ○ recuperarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural tradițional prin realizarea rutei castelelor (13,65 milioane euro), ○ rutei bisericilor fortificate (0,75 milioane euro), ○ rutei mănăstirilor din zona Moldovei (9,75 milioane euro), ○ rutei culelor din Oltenia (4,65 milioane euro), ○ rutei bisericilor din lemn (9,25 milioane euro), ○ rutei curiilor din Transilvania (6,7 milioane euro) și ○ rutei pelerinilor - Sfântul Ladislau pe teritoriul României (7,75 milioane euro), ○ traseului castrelor romane (12,76 milioane euro), ○ rutei satelor cu arhitectură tradițională (11 milioane euro), ○ traseelor gastronomice tradiționale (3 milioane euro) și ○ extinderea la nivel național al Drumului vinului (3 milioane euro)
		• Finanțarea lanțului muzeelor și memorialelor dedicate opresiunii și conflictelor - Modernizarea și crearea muzeelor memoriei: Muzeul identităților transilvănene (Mutra), Muzeul Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului, Memorialul Revoluției Decembrie 1989/ Timișoara Capitală Europeană a Culturii, Închisoarea tăcerii de la Râmnicu Sărat, Memorialul Victimelor din Sighetul Marmației, alte memoriale prin care România democratică și europeană onorează memoria victimelor totalitarismelor și educă generațiile tinere.

- primăriile din orașele mari din România, care vor pune la dispoziție terenul cu dotările și infrastructura necesară realizării proiectului.

- Finanțarea **centrelor științifice și tehnice**:
 - **Science Centre, muzeu tehnic** dedicat educației interactive și experiențiale (9,65 milioane euro): cele trei centre ale științei vor avea la bază același concept, locațiile vor fi alese pe bază de concurs de proiect.
 - Muzeul Fotografiei și tehnicii foto, Târgu-Mureș.

PILONUL V – SĂNĂTATE, PRECUM ȘI REZILIENȚĂ ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

V.1. Sănătate - „Fondul pentru spitale și creșterea accesului la sănătate” (2,45 miliarde €)

- UAT-uri

- Investiții în infrastructura medicală **prespitalicească**:
 - **Centre comunitare integrate** (gestionate de către unitățile administrativ-teritoriale): **cel puțin 200, mai ales în mediul rural și în urbanul mic** (în comunitățile marginalizate din punct de vedere al accesului la servicii de sănătate sau din motive financiare). Se vor avea în vedere mai multe criterii, cum ar fi: existența a minim 500 persoane vulnerabile din punct de vedere medical, social sau economic; dorința UAT-urilor de a se asocia cu alte localități vulnerabile vecine; lipsa sau numărul insuficient de medici de familie raportat la populație;
 - **Reabilitarea, modernizarea și dotarea a minim 3.000 de cabinete de medicină de familie** cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici, prioritizând cabinetele din mediul rural și din urban (inclusiv zone marginalizate/ defavorizate). Dotările vor cuprinde, printre altele: aparatură de laborator “point of care”, echipamente medicale de tipul: electrocardiograf, ecograf, mobilier medical și instrumentar medical; vor fi alocate de asemenea fonduri pentru renovarea clădirii cu scopul conformării la normele igienico-sanitare și a creșterii eficienței energetice;
 - **Cel puțin 30 de ambulatorii**: reabilitare, modernizare, extindere, dotare, respectiv construirea de clădiri noi;
 - **Minim 10 caravane medicale** dedicate activităților de screening mamar și pentru cancerul cervical în zonele unde accesul la servicii medicale specializate este limitat.
- Investiții în infrastructura **spitalicească** publică:
 - infrastructură spitalicească publică nouă, în vederea relocării integrale sau parțiale a unității medicale din acele spații care pun în pericol pacientul și care nu răspund cerințelor igienico-sanitare (ex: circuite sanitare);

		- o echipamente medicale și aparatură pentru infrastructura sanitară nou construită, inclusiv pentru telemedicină; - o infrastructura destinată pacientului critic neonatal, cu scopul diagnosticării precoce, tratamentului antenatal/neonatal și postnatal; - o dotarea spitalelor publice cu echipamente și materiale destinate reducerii riscului de infecții în mediul de spital.
		• digitalizarea sistemului public de sănătate, aspect ce va fi gestionat în cadrul Componentei II.1 Cloud guvernamental si sisteme publice digitale).
V.2. Reforme sociale (217 milioane €)	• parteneriat public - public (între 2 sau mai multe UAT-uri, între UAT și Consiliul Județean, sau între UAT, respectiv CJ și MMPS)	• Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii în situații de risc: aproximativ 150 de servicii comunitare de prevenire a separării copilului de familia sa la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor
		• Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități: - o Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități: reabilitarea și modernizarea a cel puțin 150 de servicii comunitare de tip: locuințe protejate în comunitate, centre de zi și centre de servicii de recuperare neuromotorie ambulatorii pentru un număr de aprox. 1.600 persoane cu dizabilități/an; - o Dezvoltarea de infrastructură socială nouă: achiziția/construirea, dotarea și asigurarea funcționării unui număr de 35 de servicii comunitare de tip: centre de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie ambulatorii și centre de servicii de asistență și suport, care vor asigura activități pentru un număr de aprox. 1.250 persoane cu dizabilități/an; • Operaționalizarea sistemului instituțional și tehnic pentru implementarea Venitului Minim de Incluziune; • Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici; • Implementarea unor scheme de granturi pentru sprijinirea economiei sociale: - o Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona economiei verzi și/sau digitale;

		○ Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona rurală (cu integrare în muncă a tinerilor NEETS); ○ Schema de granturi pentru creșterea /up-scaling a întreprinderilor sociale de succes.
V.3. Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali (167 milioane €)	• Axa nu este dedicată APL-urilor, deoarece se gestionează a nivel național	• Îmbunătățirea guvernării și a capacității de a dezvolta politici publice • Reforma companiilor de stat
PILONUL VI – POLITICI PENTRU NOUA GENERAȚIE		
VI.1. România Educată (3,60 miliarde €)		• Schemă de granturi pentru construirea și operaționalizarea, de către operatori publici, a unui număr de 140 de creșe • Schemă de granturi pentru înființarea și operaționalizarea unui număr de 412 servicii complementare pentru grupurile dezavantajate în cele 41 de județe și în municipiul București (cel puțin 20.000 de copii): grupe pentru activități ludice; ludoteci pentru stimularea timpurie a dezvoltării copilului; creșe sau grădinițe în familie/ mame de zi; servicii de sprijin pentru copiii din grupuri defavorizate la domiciliul furnizorului/ vizite la domiciliu (în localități izolate); centre multifuncționale pentru copil și familie, cu programe de educație parentală, programe de sprijin pentru educație; caravana educației timpurii (asigurată de echipe mobile, integrate, pentru educație parentală și educație timpurie, cu focalizare pe familiile și copiii din localități izolate). • Program cadru de formare continuă a profesioniștilor care lucrează în serviciile de educație timpurie, cu precădere a celor care lucrează în servicii destinate copiilor cu vârste de la naștere la 3 ani. • Schemă necompetitivă de granturi pentru unitățile de învățământ cu risc crescut de abandon școlar prin activități educaționale diversificate, măsuri remediale, programe sociale și monitorizarea activităților;

- Intervenții sistemice în vederea sprijinirii reformelor precum evaluări, analiza de impact, activități de mentorat și coaching pentru **cadre didactice și directori** ai unităților de învățământ, formare în utilizarea mediilor de învățare virtuale sau hibrid, instrumentelor de învățare, observarea la clasă etc.
- Scheme de sprijin pentru constituirea unei **rute profesionale** complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu **profil tehnic**. În cadrul acesteia, va exista o schemă de ajutor pentru dezvoltarea și dotarea a **10 campusuri profesionale integrate mixte, liceale și universitare** (inclusiv cu infrastructură socială dedicată **învățământului dual preuniversitar și universitar tehnologic**: cămine, cantine, baze sportive, spații de recreere și lectură, etc) prin dezvoltarea a **10 consorții regionale (clustere de învățământ dual)** între unitățile administrative teritoriale, unitățile de învățământ - licee și universități, camere de comerț și/sau agenți economici, alți parteneri relevanți.
- Dotarea **laboratoarelor de informatică** din unitățile de învățământ profesional și tehnic;
- Dotarea **atelierelor școlare** din unitățile de învățământ **profesional și tehnic**;
- Investiții pentru transformarea **liceelor agricole** în principalele locuri de profesionalizare a viitorilor fermieri antreprenori și salariați în domeniul agriculturii.
- Program de formare continuă a **personalului didactic**, accesibil la nivel național, aliniat Cadrului european al **competențelor digitale** pentru cetățeni (DigComp), cu accent pe îmbunătățirea competențelor de pedagogie digitală ale cadrelor didactice;
- Schemă de finanțare a **echipamentelor și resurselor tehnologice digitale** pentru unitățile de învățământ;
- **Școala ONLINE**: realizarea de conținut și instrumente educaționale digitale, prin încurajarea inovării pentru adoptarea unor soluții educaționale creative, interactive și prin elaborarea și implementarea de programe accesibile de alfabetizare digitală **pentru elevii cu dizabilități, sportivi, elevi spitalizați**;

- Schemă de finanțare pentru **digitalizarea universităților**
- Scheme de finanțare pentru sistemul educațional **universitar** pentru atingerea standardelor de siguranță și calitate;
- **Școli verzi**: Scheme de finanțare pentru tranziția către un sistem de educație sustenabil și verde - achiziția a **1.800 microbuze școlare electrice** destinate transportului elevilor din **satele izolate**, dar și dezvoltarea unei rețele de **școli prietenoase cu mediul**, prin modificări de structură menite să asigure sustenabilitate (izolare termică, laboratoare de științe ale naturii, panouri solare, amenajare spații verzi, colectare selectivă), în care elevii să beneficieze de un sistem educațional cu accent pe promovarea valorilor ecologice.
- Asigurarea dotărilor sălilor de clasă și a laboratoarelor/cabinetelor școlare din sistemul preuniversitar pentru atingerea standardelor de calitate, altele decât unitățile gimnaziale și de învățământ profesional și tehnic finanțate prin granturi: **dotarea a 75.000 săli de clasă și a 10.000 laboratoare școlare din sistemul preuniversitar.**
- Schema de grant pentru **consorții școlare rurale**: Acestea vor fi reprezentate de **trei GAL-uri sau asocieri de GAL** din zone lovite de declin demografic în ultimii cel puțin șapte ani. Fiecare dintre cele trei consorții selectate va primi finanțare pentru construirea câte unui **campus școlar modern pentru 300-1.500 de elevi**. Campusurile vor avea dotări moderne, spații pentru after-school, săli și terenuri de sport, ateliere de practică, laboratoare, spații pentru activități nonformale, bucătărie, spații de cazare pentru elevi și cadrele didactice, mijloace pentru transportul zilnic al elevilor și pentru excursiile școlare.
- Măsuri de sprijin pentru reformarea guvernantei și asigurarea unui management de calitate la nivelul unităților de învățământ preuniversitar.

Începem
viitorul
împreună

VI. DEZVOLTARE AGRICOLĂ

În perioada 2021-2027 România va primi 21.67 miliarde de euro pentru agricultură și dezvoltare rurală, distribuite astfel:

- 13.992 milioane euro (prețuri curente) prin Fondul European de Garantare Agricolă (pilonul I, plăți directe)
- 6.983 milioane euro pentru dezvoltare rurală prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (pilonul II, dezvoltare rurală)
- 692 de milioane de euro din Instrumentul de Redresare al Uniunii Europene (EURI), pentru perioada 2021-2022, sprijin pentru redresarea economică, ca urmare a pandemiei.

Bugetul PAC este redus față de perioada precedentă de programare, acest lucru datorându-se faptului ca întreg bugetul UE este redus, ca urmare a retragerii Marii Britanii din Uniunea Europeană.

În luna iunie a acestui an s-a ajuns la un acord politic privind noua Politică Agricolă Comună, cu noi prevederi ce vor intra în vigoare din 2023. Până atunci însă, ne aflăm într-o perioadă tranzitorie, care să asigure o trecere ușoară, cu mai multă predictibilitate pentru fermieri la noua PAC. Acest lucru presupune continuarea aplicării normelor actuale privind PAC.

1. Programul Național de Dezvoltare Rurală - 2021-2022

PNDR oferă fonduri nerambursabile pentru dezvoltarea spațiului rural din România și cuprinde scheme de plăți și măsuri de sprijin privind creșterea competitivității și modernizarea exploatațiilor agricole, angajamente de mediu și climă, crearea de suprafețe împădurite, promovarea organizării lanțului alimentar și practici pentru bunăstarea animalelor.

Pentru perioada de tranziție 2021-2022, România are, cumulativ, un buget de 2.84 miliarde de euro finanțare europeană, din care 2.15 miliarde din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și 692.1 milioane de euro din fondul EURI. La acestea se adaugă cofinanțarea din bugetul național, alocarea publică totală ridicându-se astfel la 3.26 miliarde de euro. Aceste fonduri vor trebui cheltuite cel târziu până în 2025.

Măsuri	Beneficiari	Ce se finanțează?
sM 4.1 Investiții în exploatații agricole Alocare publică: 760 milioane de euro (suplimentare din CFM)	- Fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate; - Cooperative (cooperativele agricole și societățile cooperative agricole); - Grupuri de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservește interesele membrilor.	Operațiuni eligibile - construcții destinate condiționării și procesării din cadrul fermei(inclusiv dotări); - spații de desfacere și comercializare, cheltuieli de marketing; - achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mașini/utilaje și echipamente noi, de mijloace de transport compacte, frigorigene, inclusiv remorci și semiremorci specializate sau rulote alimentare; - construcțiilor destinate fermelor zootehnice și a celor legumicole și de cartofi; - căi de acces în cadrul fermei, utilități, racordări; - instalații pentru irigații, drenaj, desecare în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă; - instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică din surse regenerabile; - achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci. Valoarea sprijinului: Sprijin public nerambursabil de până la 50% din totalul cheltuielilor eligibile, în funcție de dimensiunea fermei și de tipul de producție. Pentru cooperative, grupuri de producători și organizații de producători – rata sprijinului public nerambursabil va fi de 50% și nu va depăși 1.500.000 euro, indiferent de tipul investiției și dimensiunea fermei.
sM 4.1a Investiții în exploatații pomicole Alocare publică: 122.7 milioane euro (suplimentare din CFM) + 11.4 milioane euro (disponibil din buget 2014-2020)	- Fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate; - organizații și grupuri de producători și cooperative (societăților cooperative agricole și cooperativelor agricole, constituite în baza legislației naționale în vigoare)	Operațiuni eligibile - Înființarea și modernizarea fermelor pomicole; - Înființarea și modernizarea pepinierelor pomicole; - Înființarea și modernizarea unităților de procesare la nivelul fermelor și investiții în vederea comercializării; - Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile în cadrul fermei; - Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei; - Înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări; - Achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci.

		Valoarea sprijinului nerambursabil Ferme mici (4.000 - 11.999 euro SO) • 100.000euro - achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare • 450.000 euro - proiecte complexe Ferme medii (12.000-250.000 euro SO) • 200.000 euro achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare • 1.500.000 euro - proiecte complexe • Ferme mari (peste 250.000 euro SO), ferme care obțin material de înmulțire și plantare fructifer și forme asociative • 300.000 euro achiziții simple, inclusiv utilaje recoltare • 1.500.000 euro - proiecte complexe
sM 4.2 Sprijin pentru investiții în procesarea și marketingul produselor agricole Alocare publică: 140 milioane euro (suplimentare din CFM) + 36.3 milioane euro (disponibil din buget 2014-2020)	• Întreprinderile definite conform legislației naționale în vigoare; • Cooperativele, grupurile de producători	Operațiuni eligibile • Înființarea, extinderea și/sau modernizarea, dotarea unităților de procesare plante proteaginoase ca materie primă de bază, colectarea materiei prime, depozitarea materiei prime/produselor finite, marketingul produselor, comercializarea produselor; • Extinderea și/sau modernizarea, dotarea unităților de procesare pentru alte produse decât plantele proteaginoase; • Extinderea și/sau modernizarea de rețele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și capacități de ambalare, comercializare; • Îmbunătățirea controlului intern al calității; • Producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile exclusiv pentru consumul propriu; • Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor în care se desfășoară o activitate eligibilă; • Achiziționarea de tehnologii, patente, software și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;

		Valoarea sprijinului Rata sprijinului public nerambursabil va fi de 50% din totalul cheltuielilor eligibile pentru IMM-uri și forme asociative și 40% pentru alte întreprinderi și nu va depăși: Pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici • 800.000 euro/proiect pentru investițiile permise în cadrul fișe • 600.000 euro/proiect pentru celelalte investiții; Pentru întreprinderi mijlocii • 1.200.000 euro/proiect pentru investițiile permise în cadrul fișei • 1.000.000 euro/ proiect pentru celelalte investiții Pentru întreprinderi și forme asociative • 1.500.000 euro pentru investițiile permise în cadrul fișei • 1.200.000 euro pentru celelalte investiții În cazul investițiilor colective sprijinul poate crește cu 20%.
<u>sM 4.2a Sprijin pentru investiții în procesarea și marketingul produselor din sectorul pomicol</u> Alocare publică: 10 milioane de euro (suplimentare din CFM) + 10.5 milioane euro (disponibile din buget 2014-2020)	• Întreprinderile micro, mici, mijlocii și mari • Grupurile și organizațiile de producători, cooperativele	Operațiuni eligibile • înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților ce procesează materie primă provenită din sectorul pomicol; • înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și ambalare; • producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, exclusiv pentru consumul propriu; • Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor în care se desfășoară o activitate eligibilă în cadrul submăsurii; • Echipamente/utilaje cu un consum redus de energie, precum și alte investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES, relevante proiectului; • Extinderea și/sau modernizarea și dotarea unităților de procesare, inclusiv investiții privind marketingul produselor, precum și investiții pentru comercializare a produselor; • Organizarea și implementarea sistemelor relevante de management a calității și de siguranță alimentară;

		Achiziționarea de tehnologii, software, patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului. Valoarea sprijinului Întreprinderi micro și mici - 50% din totalul cheltuielilor eligibile, fără a depăși 800.000 euro Întreprinderi mijlocii - 50% din totalul cheltuielilor eligibile, fără a depăși 1.100.000 euro Întreprinderi mari - 40% din totalul cheltuielilor eligibile, fără a depăși 1.500.000 euro Sprijinul nerambursabil se va putea majora cu 20% în cazul investițiilor colective.
sM 4.3 <u>Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea și adaptarea infrastructurii agricole - infrastructură de acces agricolă</u> Alocare publică: 100.66 milioane euro (suplimentare din CFM)	Unități administrativ teritoriale și/ sau asociații ale acestora	Operațiuni eligibile Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor agricole către ferme (căi de acces din afara exploatațiilor agricole). Valoarea sprijinului Sprijin public nerambursabil - 100% din totalul cheltuielilor eligibile, maximum 1.000.000 euro/proiect.
sM 6.1 Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri Alocare publică: 100 milioane euro (suplimentare din EURI)	Tineri fermieri	Operațiuni eligibile Sprijinul se acordă în vederea facilitării stabilirii tânărului fermier în baza Planului de Afaceri(PA). Valoarea sprijinului Toate cheltuielile propuse în PA pot fi eligibile. Sumă forfetară în două tranșe (75% la semnarea deciziei de finanțare, 25% în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri, până în decembrie 2025). Sprijinul public nerambursabil se acordă pentru o perioadă de maxim trei ani și este de:

		- până la 70.000 de euro pentru exploatațiile care integrează în planul de afaceri operațiuni de condiționare-procesare sau agricultură ecologică; - până la 50.000 de euro pentru restul exploatațiilor, în funcție de dimensiuni.
sM 6.2 Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale Alocare publică: 50 milioane euro (suplimentare din EURI)	Fermierii sau membrii unei gospodarii agricole din spațiul rural, care își diversifică activitatea prin înființarea unei activități non-agricole pentru prima dată; Micro-întreprinderi și întreprinderile mici din spațiul rural, care își propun activități non-agricole, pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării sprijinului; Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii cererii de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii proiectului (start-ups)	Operațiuni eligibile Sprijinul se acordă pentru activitățile prevăzute în cadrul Planului de Afaceri (PA). Toate cheltuielile relevante propuse prin PA pot fi eligibile. Valoarea sprijinului Sprijinul nerambursabil va fi acordat sub formă de primă în două tranșe (70% la semnarea deciziei de finanțare și 30% în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri, până în decembrie 2025): 70.000 euro/proiect în cazul activităților de producție, servicii medicale, sanitar-veterinare și de agroturism 50.000 Euro/ proiect în cazul altor activități; - Sprijinul nu poate depăși 200.000 de euro/beneficiar/3 ani fiscali.
sM 6.3 Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici 87 milioane de euro Național: 60.9 milioane euro (suplimentare din EURI) și 5.6 milioane euro din bugetul 2014-2020	Fermierii, care dețin în proprietate sau folosință o exploatație agricolă încadrată în categoria de <u>fermă mică</u>	Operațiuni eligibile Toate cheltuielile relevante propuse prin Planul de Afaceri pot fi eligibile. Valoarea sprijinului: 15.000 euro Sprijinul nerambursabil va fi acordat sub formă de primă în două tranșe (75% la semnarea deciziei de finanțare, 25% în funcție de implementarea corectă a planului de afaceri, până în decembrie 2025).

Montan: 26.1 milioane euro (suplimentare EURI) sM 6.4 <u>Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole</u> Alocare publică: 100 milioane euro (suplimentare din EURI)	Micro-întreprinderile și întreprinderile mici existente sau nou înființate din spațiul rural; Fermierii sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități non-agricole în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în microîntreprinderi și întreprinderi mici;	Operațiuni eligibile • Investiții pentru producerea și comercializarea produselor non-agricole • Investiții pentru activități meșteșugărești, • Investiții legate de furnizarea de servicii • Investiții pentru producția de combustibil din biomasă • Investiții pentru servicii digitalizare • Investiții care susțin protecția mediului Valoarea sprijinului Sprijinul nerambursabil va fi de până la 90% din costul total al proiectului și nu poate depăși 200.000 euro/ beneficiar pe 3 ani fiscali.
sM 9.1 <u>Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol</u> Alocare publică: 5 milioane de euro (suplimentare din CFM)	Grupurile de producători din sectorul agricol (exceptând grupurile sprijinite prin sub-programul pomicol) care se încadrează în definiția IMM-urilor	Operațiuni eligibile Cheltuielile de înființare și funcționare a grupurilor de producători din sectorul agricol Valoarea sprijinului Sprijinul public nerambursabil este de 100%, dar nu poate să depășească 10% din valoarea producției comercializate în primii cinci ani și suma maximă de 100.000 euro/an Sprijinul se va plăti sub forma unui ajutor forfetar degresiv, în tranșe anuale, pe o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut.
M10 Agromediu și Climă Alocare publică: 142 milioane euro (suplimentare CFM) + 146.7 milioane euro (suplimentare EURI)	Fermieri activi care să desfășoare activități agricole fiecărui pachet	Operațiuni eligibile Măsuri de management extensive pe terenurile agricole, orientate spre atingerea voluntară a unor obiective de mediu (conservarea biodiversității, protecția apelor și a solului, menținerea habitatelor, păstrarea peisajelor tradiționale, utilizarea durabilă a resurselor naturale etc). Valoarea sprijinului Plățile compensatorii care se acordă beneficiarilor vizează compensarea costurilor suplimentare și pierderilor de venit rezultate în urma aplicării acestor măsuri.

		Suprafață - Între 21 și 410 euro/hectar/an, în funcție de pachet Animale - Între 40 și 200 euro/UVM/an, în funcție de pachet
<u>M11 Agricultură ecologică</u> Alocare publică: 129.63 milioane euro (suplimentare CFM) + 102.65 (fonduri EURI)	Fermierii activi înregistrați în sistemul de agricultură ecologică	Operațiuni eligibile Angajamente voluntare privind practici și metode de agricultură ecologică Valoarea sprijinului Suprafață - Între 39 și 620 euro/hectar/an, în funcție de pachet
<u>M13 Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice</u> Alocare publică: 660.12 milioane euro (suplimentare CFM)	Fermierii activi	Operațiuni eligibile Beneficiarii se angajează, voluntar, să continue activitatea agricolă pe terenuri situate în zone afectate de constrângeri naturale Valoarea sprijinului Sprijinul public nerambursabil este de 100%. Submăsura 13.1 – Plăți compensatorii în zona montană – până la 97 euro/ha; Submăsura 13.2 – Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative – până la 62 euro/ha; Submăsura 13.3 – Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice – până la 75 euro/ha. Pentru fermele cu suprafețe mai mari de 50 de hectare, valoarea plății scade degresiv, valoarea minimă fiind de 35% din prima acordată pe hectar pe an.
<u>M14 Bunăstarea animalelor</u> Alocare publică: 273.6 milioane euro (suplimentare din CFM)	Exploatațiile comerciale autorizate sanitar-veterinar, încadrate în categoria fermierilor activi, din sectorul de creștere a porcilor sau păsărilor	Operațiuni eligibile Angajamente în favoarea bunăstării animalelor • creșterea spațiului alocat fiecărui animal • îmbunătățirea zonei de odihnă • reducerea densității • reducerea noxelor

Pachetul A - Plăți în favoarea bunăstării porcilor Pachetul B - Plăți în favoarea bunăstării păsărilor		Valoarea sprijinului Plată anuală fixă pe unitate vită mare (UVM) și reprezintă o compensație pentru pierderile de venit și costurile adiționale suportate de fermieri. 100% sprijin public nerambursabil.
sM16.4 și 16.4a <u>Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în sectoarele agricol și pomicol</u> Alocare publică: 40 milioane euro sM16.4 și 10 milioane euro sM 16.4a (suplimentare din EURI)	Parteneriatele constituite din cel puțin un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier sau un grup sau o organizație de producători/o cooperativă care își desfășoară activitatea în sectorul agricol. • Fermieri • Microîntreprinderi și întreprinderi mici • Organizații neguvernamentale • Autorități publice • Unități școlare, sanitare, de agrement și de alimentație publică	Operațiuni eligibile • Costurile generale ale proiectului • Studii/planuri • Costurile de funcționare cooperării • Costurile directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului • Costuri de promovare Valoarea sprijinului Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile este de 250.000 de euro. Ponderea sprijinului nerambursabil este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile
sM17.1 Prime pentru asigurarea culturilor, a plantelor și animalelor	Fermieri activi	Riscuri eligibile • fenomene climatice nefavorabile • infestări cu organisme dăunătoare plantelor • boli ale animalelor Valoarea sprijinului Sprijinul nerambursabil reprezintă 70% din valoarea primei de asigurare eligibile și plătită efectiv de către fermier. Maximum două tranșe de plată.

LEADER - sM19.1 - sprijin pregătitor Alocare publică: 5 milioane de euro (suplimentare din CFM)	Un parteneriat nou sau existent autorizat	Operațiuni eligibile • activități de consultare, animare și organizare grupuri de lucru în vederea elaborării strategiilor de dezvoltare locală • consultanță tehnică și financiară în vederea elaborării SDL Valoarea sprijinului: până la 30.000 de euro, sprijin nerambursabil
LEADER - sM19.2 - sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală Alocare publică: 100 milioane euro (suplimentare din CFM și EURI)	Entități publice/private GAL-uri (Grupuri de Acțiune Locală)	Operațiuni eligibile Cheltuieli conforme cu cele din SDL Valoarea sprijinului: până la 100%, sprijin nerambursabil, până la 200.000 de euro/proiect
LEADER - sM19.4 - sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare Alocare publică: 23 milioane de euro (suplimentare din CFM)	Grupuri de Acțiune Locală autorizate	Operațiuni eligibile Costuri legate de managementul implementării strategiei de dezvoltare locală Valoarea sprijinului: 100% nerambursabil
Realocare bugetară PNDR pentru perioada 2021-2022 (din sumele disponibile exercițiului financiar 2014-2020)		
sM 3.2 Sprijin pentru activitățile de informare și de promovare desfășurate de	Grupuri de producători, organizații de producători, organizații interprofesionale, cooperative etc.	Operațiuni eligibile Activități de promovare și informare referitoare la produsele agricole și alimentare obținute în cadrul schemelor de calitate și mențiuni de calitate facultative

grupurile de producători în cadrul pieței interne Buget disponibil: 10.6 milioane euro		Valoarea sprijinului Rata sprijinului public este de 70% din costuri eligibile. Suma maximă este de 150.000 de euro.
sM 5.1 Sprijin pentru investițiile în măsuri preventive destinate să reducă efectele dezastrelor naturale, ale fenomenelor climatice nefavorabile și ale evenimentelor catastrofale probabile Buget disponibil: 5.2 milioane euro	• Entități publice cu atribuții în domeniul sanitar-veterinar • Autorități publice care au în administrare punctele de trecere a frontierei • Autorități publice care au în administrare drumurile publice • Administratori/gestionari publici ai fondurilor cinegetice • Fermieri • Cooperative, grupuri de producători	Operațiuni eligibile Investiții în instalații de dezinfectare și dezinsecție; Investiții în dotarea laboratoarelor și achiziția de mijloace de transport a probelor; Achiziționarea de camere frigorifice pentru depozitarea temporară a animalelor; Investiții în instalații, echipamente și infrastructură sanitară și garduri de protecție. Valoarea sprijinului Până la 100% nerambursabil din totalul cheltuielilor eligibile. Maximum 100.000 de euro/proiect, în funcție de operațiuni.
sM 8.1 Sprijin pentru împădurire/crearea de suprafețe împădurite Buget disponibil: 5.6 milioane euro	Deținătorii publici și privați de teren agricol și neagricol și formele asociative ale acestora.	Operațiuni eligibile Lucrările de înființare a plantației Întreținerea plantațiilor pe o perioadă de maximum 6 ani Efectuarea a maximum două lucrări de îngrijire a arboretelor Acoperirea pierderilor de venit agricol pentru o perioadă de 12 ani pentru suprafața împădurită Valoarea sprijinului 100% din totalul costurilor eligibile Valoarea maximă a sprijinului public nerambursabil este de 7.000.000 euro
sM 15.1 Plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă	Proprietarii de terenuri din Fondul Forestier Național	Operațiuni eligibile Pachetul 1 - Asigurarea unei zone de liniște Pachetul 2 - Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Buget disponibil: 25 milioane euro	Asociații ale proprietarilor de terenuri din Fondul Forestier Național	Valoarea sprijinului Sprijinul se acordă anual, ca sumă fixă pe hectar, în baza unui angajament pentru o perioadă de 5 ani 100% sprijin public nerambursabil
sM 16.1 Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale(GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse Buget disponibil: 7.6 milioane de euro	Grupuri operaționale	Operațiuni eligibile Cheltuieli generate de înființarea și funcționarea grupurilor operaționale Valoarea sprijinului 100% nerambursabil, valoare maximă de 500.000 de euro

Sursa: Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR)

2. Scheme și măsuri finanțate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) - PILONUL I

Aceste măsuri sunt gestionate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură și finanțate prin Fondul European de Garantare Agricolă, fond cu gestiune partajată între Uniunea Europeană și statele membre. FEAGA finanțează cheltuieli precum plățile directe către fermieri, măsuri de reglementare sau sprijinire a piețelor, programe de informare și promovare a produselor agricole sau programe de încurajare a consumului de fructe și legume în școli. În perioada 2021-2027, România are alocate aproape 14 miliarde de euro prin acest fond, iar în perioada de tranziție 2021-2022, bugetul FEAGA se ridică la 3.86 miliarde de euro.

Tipul intervenției	Beneficiari	Ce se finanțează
PLĂȚI DIRECTE		
Schema de plată unică pe suprafață	Fermieri activi	Plată unică pe hectarul eligibil declarat, decuplată de producție Cuantumul se calculează prin împărțirea plafonului anual alocat schemei la numărul de hectare eligibile declarate la nivel național în acel an
Plata redistributivă	Fermieri activi cu drept la plata unică pe suprafață	Plată anuală care se acordă gradual pentru primele 30 de hectare ale exploatației, indiferent de suprafața totală a acesteia Valoarea sprijinului Minim 5% din plafonul anual, cuantumul se stabilește anual prin hotărâre de Guvern
Plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu (plata pentru înverzire)	Fermieri activi cu drept la plata unică pe suprafață	Operațiuni eligibile Practici agricole benefice pentru climă și mediu: • diversificarea culturilor; • menținerea pajiștilor permanente existente; • prezența unei zone de interes ecologic pe suprafața agricolă. Valoarea sprijinului În prezent - 30% din plafonul național anual, cuantumul se calculează anual

Schema pentru tinerii fermieri	Fermieri activi cu dreptul la plata unică pe suprafață și care • se stabilesc pentru prima dată într-o exploatare agricolă • au cel mult 40 de ani	Schema de plată se acordă pentru o perioadă de cinci ani.
Schema pentru micii fermieri	Fermieri activi	Cuantumul plății este egal cu valoarea totală a plăților directe care urmează să fie alocate fermierului în fiecare an și nu depășește 1.250 euro. Plata acordată înlocuiește valoarea totală a plăților care urmează să fie alocate fermierului în fiecare (schema de plată unică pe suprafață, plata redistributivă, plata pentru înverzire și, după caz, plata pentru tinerii fermieri și sprijinul cuplat. Plata se calculează în funcție de schema de plată și numărul de animale eligibile.
Schema de sprijin cuplat	Fermieri activi	Sprijinul cuplat se acordă sectoarelor și producțiilor considerate importante din motive economice, sociale și de mediu. Exemple în sectorul vegetal includ soia, lucernă, cânepă, fasole, orez, hamei, sfeclă de zahăr și altele. În sectorul zootehnic pot beneficia de acest sprijin ovinele, caprinele, vacile de lapte, viermii de mătase, bivolițele de lapte și taurinele de carne. În prezent - finanțarea este de maxim 15% din plafonul național anual, din care cel puțin 2% pentru sprijinirea culturilor proteice.

MĂSURI DE PIAȚĂ ȘI COMERȚ EXTERIOR

Restructurarea și reconversia plantațiilor viticole	Producători viticultori	Operațiuni eligibile Reconversia soiurilor, reamplasarea parcelelor, replantare, modernizare Valoarea sprijinului Până la 21.995 euro pentru un hectar Până la 75% din costul restructurării
Ajutor financiar la plata primelor de asigurare a recoltei pentru suprafețele cu soiuri de struguri pentru vin	Producători Persoane fizice sau juridice care asigură recolta plantațiilor viticole cu soiuri pentru struguri de vin	Operațiuni eligibile Asigurarea recoltelor pentru ger, grindină, gheață, ploaie, secetă, boli vegetale, dăunători, daune cauzate de animale Valoarea sprijinului până la 80% din costul primelor de asigurare
Investiții în sectorul vinicol	Persoane juridice Întreprinderi vinicole Instituții și unități de cercetare vitivinicolă Asociații de producători	Operațiuni eligibile Construcția de imobile destinate vinificației Renovarea, modernizarea unităților Achiziția de echipamente Valoarea sprijinului Până la 50% din costurile eligibile
Măsura de informare și promovare a vinurilor pe piețele terțe	Producători Asociații de producători	Operațiuni eligibile Campanii de informare prin participarea la evenimente, târguri, expoziții la nivel național sau UE Valoarea sprijinului Până la 50% din costurile eligibile
Programe de informare și promovare a produselor agricole pe piața internă și în țările terțe	-organizații profesionale, interprofesionale sau grupuri de producători	Operațiuni eligibile Campanii de informare și promovare a produselor agroalimentare, incluzând relații publice, site-uri și mijloace de comunicare socială, publicitate, instrumente de comunicare, evenimente, promovare la punctul de desfacere.

	-organisme din sectorul agroalimentar care au ca obiectiv și activitate acțiunile de informare și de promovare pentru produsele agricole	Valoarea sprijinului 70% rată de cofinanțare pentru programe simple pe piața internă (EU) 80% rată de cofinanțare pentru programe simple în țări terțe
Acordarea ajutorului financiar pentru școli al Uniunii Europene	Grădinițe Școli primare Școli gimnaziale	Operațiuni eligibile - distribuția fructelor, legumelor, laptelui și produselor lactate - organizarea de vizite la ferme pomicole/legumicole, ferme de producere a laptelui, stațiuni de cercetare, expoziții, târguri; - organizarea de concursuri tematice, degustarea, organizarea de activități de grădinărit la nivelul școlii; - organizarea de zile tematice dedicate consumului de fructe, legume, lapte și produse lactate, utilizare de materiale didactice/educative); Valoarea sprijinului 100% pentru achiziția de fructe, legume, lactate 15% pentru măsuri educative
Ajutor financiar pentru finanțarea programelor operaționale ale organizațiilor de producători recunoscute în sectorul fructe și legume	Organizații de producători	Operațiuni eligibile Înscrierea într-un program operațional care prevede măsuri investiționale de mediu și gestionare a crizelor Valoarea sprijinului 50% din cheltuielile pentru finanțarea programului operațional
Programul Național Apicol	Apicultori Cooperative agricole Asociații de producători Întreprinderi familiale Întreprinderi individuale Persoane fizice autorizate	Operațiuni eligibile Asistență tehnică și consultanță Măsuri de promovare Achiziția de echipamente Cursuri de perfecționare

		Valoarea sprijinului Comisia Europeană participă la finanțarea acțiunilor din Program cu 50% din cheltuielile efectuate de România pentru fiecare acțiune accesată
Comerț exterior (licențe de import/export)	Operatori economici	Licența autorizează exportul/importul unei cantități de mărfuri, într-o perioadă fixă.

Sursa: Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA)

3. Ce urmează din 2023?

După luni întregi de negocieri dificile, Parlamentul European și Consiliul au ajuns în iunie la un acord privind noua Politică Agricolă Comună post-2023. Bugetul total alocat acestei perioade se ridică la aproximativ 15 miliarde de euro și presupune aproximativ 10 miliarde de euro pentru plăți directe (pilonul I, FEAGA) și 4.8 miliarde pentru dezvoltare rurală (FEADR, pilonul II).

Un element de noutate în noua legislație îl constituie introducerea **Planurilor Naționale Strategice**. Aceste planuri sunt elaborate de către statele membre, iar obiectivul acestora este să echilibreze responsabilitățile între Comisia Europeană și statele membre și să încurajeze măsuri unice, coerente și conforme nevoilor la nivel local. În plus, acestea vor combina majoritatea măsurilor bugetate prin FEAGA și FEADR.

Statele membre vor trebui ca până la sfârșitul anului 2021 să-și elaboreze și prezinte măsurile propuse pentru a atinge obiectivele specifice la nivel european, iar în prima jumătate a anului 2022 Comisia Europeană le va analiza și

Noua legislație va include un **sprijin mai mare pentru tinerii fermieri**, pentru a stimula reînnoirea generațiilor. Aceasta va alocă tinerilor fermieri cel puțin o sumă echivalentă cu 3% din pachetul lor de plăți directe pentru următoarele intervenții: sprijin complementar pentru venit, investiții și instalare.

O altă veste este **convergența externă**, adică echivalarea treptată a subvenției la hectar cu cea din alte state membre, lucru care ar putea însemna o creștere de la 170/195,5 euro/ha în 2019/2020 până la 215 euro/ha în 2027.

În ceea ce privește **distribuția mai echitabilă** a ajutoarelor pentru venit, noua PAC va aborda mai bine nevoile fermelor mici și mijlocii. Noua legislație prevede o **plată redistributivă obligatorie de cel puțin 10% din plățile directe**, adică cel puțin 10% din valoarea subvențiilor să meargă spre fermele mici și mijlocii.

De asemenea, sprijinul acordat fermelor mici va fi consolidat prin posibilitatea de a aplica o **schemă pentru micii fermieri**, un sistem simplificat de ajutor pentru venit care va acorda o plată unică agricultorilor interesați. Aceste scheme pentru micii fermieri au existat și în trecut, valoarea maximă oferită fiind de 1250 de euro.

Această reformă urmărește de asemenea să alinieze noua PAC la obiectivele Pactului Verde European, a strategiilor de la „De la fermă la consumator” și a Biodiversității, pentru a permite gestionarea durabilă a resurselor naturale și adaptarea politicii agricole la schimbările climatice. În acest context, un set complementar de instrumente vor fi oferite fermierilor pentru a-i ajuta să atingă obiectivele PAC în materie de mediu și de climă.

În primul pilon al PAC, **eco-schemele**, ce reprezintă o nouă sursă de finanțare pentru mediu și climă, vor constitui cel puțin 25% din plățile directe. Eco-schemele vor fi obligatorii pentru statele membre, dar voluntare pentru fermieri. Conținutul eco-schemelor va fi stabilit de către statele membre, ceea ce înseamnă că România își va concepe propriile eco-scheme, care pot include practicile de agricultură ecologică, rotația culturilor cu leguminoase sau sistemul de creștere a animalelor pe pășune, agricultura de precizie și agricultura de înaltă valoare naturală (HNV).

Al doilea pilon al PAC va oferi o gamă variată de instrumente de sprijin pentru angajamente în materie de mediu și climă, consolidarea de cunoștințe, investiții, inovare și cooperare. **35% din bugetul de dezvoltare rurală** al PAC va fi destinat activităților cu impact pozitiv direct pentru mediu și climă.

Noua reformă prevede o creștere a fondurilor pentru măsuri care vor permite crearea de noi afaceri și investiții, care să ajute la combaterea abandonului zonelor rurale și stabilirea populației în aceste teritorii. Pe lângă aceasta, noua PAC va permite **creșterea competitivității** prin intermediul investițiilor în tehnologii moderne și mai eficiente, prin introducerea inovării, digitalizarea agriculturii și consultanța agricolă obligatorie.

Una din noutățile acestei reforme este conceptul de **condiționalitatea socială**, care va lega plățile PAC de respectarea anumitor prevederi ale dreptului european al muncii, promovând condiții de muncă mai bune pentru lucrători, sancționând fermierii care o încalcă. Implementarea sa voluntară va începe din 2023 și va deveni obligatorie din 2025.

Începem
viitorul
împreună

VII. FONDURI SUB MANAGEMENT EUROPEAN DIRECT

Pe lângă finanțările europene care sunt accesate la nivel național, prezentul ghid prezintă și o serie de fonduri sub management european direct, către care beneficiarii din România vor aplica direct la instituțiile europene. Au fost avute în vedere acele finanțări la care pot aplica actorii locali, de sine stătători sau în parteneriat local, național sau ca parte a consorțiilor internaționale. Pentru mai multe detalii despre fondurile europene pot fi consultate următoarele materiale:

[Pagina Comisiei
Europene](#)

[Portalul European
de Finanțare și
Licitații](#)

[Publicații despre bugetul
2021-2027 al Uniunii
Europene](#)

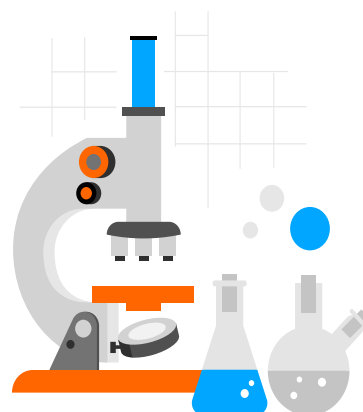
[Ghidul EURO CITIES
2021-2027](#)

1. Orizont Europa 2021-2027

Orizont Europa este principalul program de finanțare al UE pentru cercetare și inovare, cu un buget de 95,5 miliarde EUR. Acesta abordează schimbările climatice, contribuie la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU și stimulează competitivitatea și creșterea UE. Programul facilitează colaborarea și consolidează impactul cercetării și inovării în dezvoltarea, susținerea și implementarea politicilor UE, abordând în același timp provocările globale. Sprijină crearea și o mai bună dispersare a cunoștințelor și tehnologiilor excelente. Orizont Europa va duce la mai multe inovații capitale, descoperiri și premiere mondiale, aducând ideile mărețe din laboratoare pe piață.

Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
• Pentru proiectele standard de cercetare: un consorțiu format din cel puțin trei entități juridice stabilite într-un stat membru al UE sau într-o țară asociată. • Pentru alte programe (Consiliul European pentru Cercetare, instrumentul pentru IMM-uri, etc.) o entitate juridică stabilită într-un stat membru sau într-o țară asociată.	• proiecte de cercetare care abordează provocările definite (în domeniile sănătate, cultură și creativitate, incluziune socială, siguranță civilă, digitalizare, industrie, spațiu, climă, energie, mobilitate, hrană, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu) și care pot duce la dezvoltarea unor noi cunoștințe sau a unor noi tehnologii • crearea de prototipuri, demonstrații, realizarea de proiecte pilot, validarea la scară largă etc., dacă proiectele vizează realizarea unor produse ori servicii noi sau ameliorate • Consiliul European pentru Cercetare - proiectele evaluate pe baza criteriului unic al excelenței științifice în orice domeniu de cercetare, derulate de o echipă națională sau multinațională unică de cercetare condusă de un „cercetător-șef” • Consiliul European de Inovare - Sprijin pentru inovații cu o descoperire potențială și o natură perturbatoare cu potențial de extindere care poate fi prea riscant pentru investitorii privați • Acțiunile Marie Skłodowska-Curie - burse internaționale de cercetare în sectorul public sau privat, formare în materie de cercetare și schimburi de personal • Instrument pentru IMM-uri - sume forfetare pentru studii de fezabilitate, granturi pentru etapa principală a unui proiect de inovare (demonstrații, crearea de prototipuri, testare, dezvoltarea de aplicații etc.).

2. Europa Creativă

Europa Creativă este programul Uniunii Europene pentru susținerea sectoarelor culturale, creative și audiovizuale. Programul Europa Creativă 2021-2027 are un buget de 2,44 miliarde EUR, comparativ cu 1,47 miliarde EUR din programul anterior (2014-2020). Europa Creativă investește în acțiuni care consolidează diversitatea culturală și răspund nevoilor și provocărilor din sectoarele culturale și creative.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
Cultură	organizații culturale și creative din statele membre ale UE, precum și din țări terțe, care activează cu precădere în domeniile arhitectură, patrimoniu cultural, design, literatură și publicații, muzică și artele spectacolului	- proiecte de cooperare europeană - platforme europene pentru mobilitatea și vizibilitatea artiștilor și creatorilor - platforme pentru crearea de activități transfrontaliere - platforme pentru dezvoltarea audienței și creșterea vizibilității valorilor Europei și diferitelor culturi - rețele transfrontaliere de conectare a organizațiilor europene, de training și advocacy - rețele transfrontaliere pentru colectarea și diseminarea informațiilor, practicilor, ideilor și soluțiilor care ajută sectoarele culturale să inoveze și să crească - circulația operelor literare europene și a traducerilor literare - I-Portunus: mobilitate pentru artiști și profesioniști - oferirea de sprijin tinerilor artiști pentru a-și dezvolta și de a-și prezenta talentele în mod regulat prin spectacole live și instrumente digitale
Media	organizații culturale și creative din statele membre ale UE, precum și din țări terțe, care activează cu precădere în domeniile film și industrii audio-vizuale	- circulația transfrontalieră a operelor audiovizuale europene - adaptarea conținutului la noi segmente de public și platforme - implementarea de modele de afaceri mai solide - încurajarea cooperării transfrontaliere între producători și dezvoltatori de conținut - stimularea inovației în ceea ce privește conținutul, modelele de afaceri și tehnologia - mentorat și abilități digitale și ecologice pentru talentele din sector - schimburile între companii care acoperă toate părțile lanțului valoric și vizează o acoperire globală - promovarea distribuției transnaționale a conținutului - stimularea creșterii audienței pe toate platformele - interacțiunea cu publicul mai tânăr prin intermediul mai multor instrumente educaționale și de promovare - asigurarea accesului la conținut, suport pentru subtitrare - exploatarea pe deplin a posibilităților transformării digitale în timpul implementării proiectelor - promovarea ecologizării industriei și încurajarea incluziunii, egalității, diversității și participării
Cross-sectorial	- sectorul mass-media de știri - abordări cross-sectoriale	- colaborarea transfrontalieră la nivel sectorial între profesioniștii din mass-media din Europa - partajarea celor mai bune practici pentru transformarea în afaceri colaborative - dezvoltarea de standarde, noi modele de afaceri, programe de formare, scheme de finanțare și alte activități care au ca scop susținerea jurnalismului de calitate - stimularea stakeholderilor din diferite sectoare culturale și

creative să proiecteze și să testeze soluții digitale inovatoare cu impact pozitiv pe termen lung

- crearea de instrumente, modele și metode inovatoare, apropiate de piață, pentru sectorul audiovizual și cel puțin un alt sector creativ sau cultural.

3. Erasmus +

Noul program Erasmus+ 2021-2027 are un buget estimat la 26,2 miliarde EUR, aproape dublând finanțarea în comparație cu perioada anterioară (2014-2020), fiind completat cu aproximativ 2,2 miliarde EUR din instrumentul de cooperare externă al UE. 70% din buget va sprijini oportunitățile de mobilitate pentru toți, într-o perspectivă de învățare continuă. 30% din buget va fi investit în proiecte de cooperare și activități de dezvoltare a politicilor în care organizațiile dobândesc experiență în cooperarea internațională, își consolidează capacitățile, produc abordări inovatoare și fac schimb de bune practici. Prin aceste acțiuni, Erasmus+ va juca un rol important în consolidarea rezilienței și sprijinirea recuperării și inovării în domeniile educației, formării, tineretului și sportului.

Programul pune un accent puternic pe incluziunea socială, pe tranziția verde și digitală, precum și pe promovarea participării tinerilor la viața democratică.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
Acțiunea cheie 1 - Mobilitate pentru învățare	• elevi, studenți, stagiaři și tineri, profesori, formatori, lucrători de tineret, antrenori sportivi, personalul instituțiilor de învățământ și organizații ale societății civile • inițiative locale și transnaționale conduse de tineri, grupuri informale de tineri și / sau organizații de tineret	• mobilitate: realizarea unei experiențe de învățare și / sau profesională în altă țară • acțiuni pentru tineri: ajutorarea tinerilor să se angajeze și să învețe, să participe la viața democratică, creșterea conștientizării cu privire la valorile comune și a drepturilor fundamentale, întâlnirea dintre tinerii și factori de decizie la nivel local, național și european • discover EU: călătorie în întreaga Europă în cadrul unei activități educaționale informale ce vizează promovarea sentimentului de apartenență la Uniunea Europeană și descoperirea diversității sale culturale, pentru tineri de 18 ani care călătoresc pentru prima oară în Europa • oportunități de învățare a limbilor străine, dedicate participanților care desfășoară o activitate de mobilitate în străinătate
Acțiunea cheie 2 - Cooperare între organizații și instituții	• organizații: autorități publice, companii sau întreprinderi, instituții publice/private, organizații neguvernamentale, școli și instituții școlare, instituții de învățământ superior.	• parteneriate pentru cooperare: schimb de cunoștințe, bune practici și internaționalizare • parteneriate pentru excelență realizate de către universități (cooperare transfrontalieră pentru realizarea de strategii pentru educație pe termen lung, cercetare și inovare de înaltă calitate), dezvoltarea platformelor transnaționale pentru centre de excelență vocațională, academia profesorilor și Erasmus Mundus (internaționalizarea instituțiilor de învățământ)

		superior prin programe de studii - la nivel de curs de masterat - livrate în comun și recunoscute în comun de către instituțiile de învățământ superior din Europa) • parteneriate pentru inovare: cooperarea strategică între actorii din învățământul superior, cei din educație și formare profesională și cei din domeniul de afaceri și cercetare pentru a promova inovarea și modernizarea sistemelor de educație și formare • creșterea capacității organizațiilor care lucrează cu tineri în educație non-formală • pregătirea, organizarea și desfășurarea evenimentelor sportive non-profit realizate fie într-o singură țară, fie în mai multe țări de organizații non-profit sau de organisme publice active în domeniul sportului • platforme online precum eTwinning, Platforma electronică pentru învățare pentru adulți în Europa (EPALE), School Education Gateway (SEG) și Portalul european pentru tineret vor oferi spații virtuale de colaborare, găsirea partenerilor, baze de date, comunități de practică și alte servicii online pentru profesori, formatori, lucrători de tineret, decidenți și alți practicieni, precum și pentru elevi, tineri și adulți din Europa și nu numai
Acțiunile Jean Monnet	• instituții de învățământ superior • instituții de învățământ vocațional și tehnic	• promovarea predării și cercetării privind integrarea europeană, dezbaterile și schimburile de politici care implică lumea academică și factorii de decizie politică în ceea ce privește prioritățile politicii Uniunii Europene • programe de predare scurte în una sau mai multe discipline ale studiilor Uniunii Europene • posturi didactice mai lungi cu specializare în studii ale Uniunii Europene pentru profesori individuali universitari • dezvoltarea activităților transnaționale și a legăturilor structurale cu instituțiile academice din alte țări • schimbul de bune practici și experimentarea co-predării în cadrul unui grup de țări.

4. InvestEU (fostul COSME)

Programul InvestEU a fost creat pentru a oferi finanțare pe termen lung companiilor și pentru a sprijini politicile Uniunii în procesul redresării din criză economică și socială generată de pandemie. InvestEU mobilizează peste 372 miliarde EUR pentru a oferi un impuls suplimentar investițiilor, inovării și creării de locuri de muncă în Europa în perioada 2021-2027 prin intermediul Băncii Europene pentru Investiții și a altor parteneri de implementare. Partenerii de implementare InvestEU oferă soluții de finanțare directe și intermediare atât pentru promotorii de proiecte private, cât și pentru cei publici („beneficiarii finali”). Pe lângă finanțare, programul prevede și un Advisory HUB unde entitățile partenere sau beneficiarii finali pot apela pentru asistență tehnică și un Portal Unic ce integrează oportunitățile de finanțare.

Cine poate aplica?	Ce se finanțează?	Cum se finanțează?
- Entități private, companii mari, companii mici și IMM-uri - Entități din sectorul public (teritorial sau nu) - Entități mixte, cum ar fi parteneriatul public-privat (PPP) și companiile private cu scop public - Organizații non-profit	- Infrastructură durabilă: 9,9 miliarde EUR - Cercetare, inovare și digitalizare: 6,6 miliarde EUR - IMM-uri: 6,9 miliarde EUR - Investiții sociale și competențe: 2,8 miliarde EUR - Investiții pentru recuperare și reziliență	Beneficiarii finali ar trebui să se adreseze băncilor comerciale sau publice locale ale căror produse financiare sunt acoperite de garanția UE în țara sau regiunea lor. Intermediarii locali pot fi găsiți prin intermediul platformei online Access to Finance . Intermediarul local îi va informa pe aplicanți dacă un anumit program de finanțare este acoperit de Fondul InvestEU.

5. Programul European pentru Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori (CERV) - fostul Europe for Citizens

Acest nou program european oferă finanțare pentru implicarea cetățenilor, egalitatea pentru toți și protecția și promovarea drepturilor și a valorilor UE. Organizațiile societății civile active la nivel local, regional, național și transnațional, precum și alte părți interesate, pot aplica pentru a primi finanțare CERV pentru perioada 2021-2027.

Prioritate	Ce se finanțează?
1. Valori ale Uniunii	promovarea și cultivarea valorilor europene, consolidând astfel protecția și promovarea valorilor Uniunii și respectarea statului de drept și contribuind la construirea unei Uniuni mai democratice, a dialogului democratic, a transparenței și a bunei guvernări.
2. Egalitate, drepturi și egalitate de gen	prevenirea și combaterea inegalităților și discriminării pe motive de sex, origine rasială sau etnică, religie sau credință, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală și respectarea principiului nediscriminării pe motivele prevăzute la

	articolul 21 din Carta UE; • promovarea egalității de gen, inclusiv echilibrul dintre viața profesională și viața personală, abilitarea femeilor și abordarea integrată a genului; • combaterea tuturor formelor de discriminare, rasism, xenofobie, afrofobie, antisemitism, antigipsism, ură anti-musulmană și alte forme de intoleranță, inclusiv homofobia și alte forme de intoleranță bazate pe identitatea de gen atât online, cât și offline; • protejarea și promovarea drepturilor copilului, sensibilizarea drepturilor copiilor în procedurile judiciare, consolidarea capacităților sistemelor de protecție a copilului; • protejarea și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, pentru incluziunea lor activă și participarea deplină în societate; • abordează provocările legate de protecția datelor cu caracter personal și reforma protecției datelor, sprijină dialogul părților interesate în acest domeniu; • susține eforturile pentru a permite oamenilor să își exercite drepturile în calitate de cetățeni ai UE și să aplice drepturile de liberă circulație, precum și să abordeze abuzul de aceste drepturi.
3. Participarea și implicarea cetățenilor	• acțiuni de amintire, cercetare și educare cu privire la definirea evenimentelor din istoria recentă a Europei, inclusiv cauzele și consecințele regimurilor autoritare și totalitare, și la sensibilizarea cetățenilor europeni cu privire la istoria, cultura, patrimoniul cultural și valorile lor comune, sporind astfel înțelegerea acestora a Uniunii, originile, scopul și diversitatea acesteia; • promovarea participării și contribuției cetățenilor și asociațiilor reprezentative la viața democratică și civică a Uniunii, făcând cunoscute și schimbând public opiniile lor în toate domeniile privind acțiunea Uniunii; • promovarea schimburilor între cetățenii din diferite țări, în special prin înfrățirea orașelor și rețelele de orașe, pentru a le oferi o experiență practică a bogăției și diversității patrimoniului comun al Uniunii și pentru a conștientiza că acestea constituie fundamentul pentru un viitor comun.
4. Daphne	• prevenirea și combaterea la toate nivelurile a tuturor formelor de violență bazată pe gen împotriva femeilor și fetelor și a violenței în familie, inclusiv prin promovarea standardelor stabilite în Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie (Convenția de la Istanbul); • prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva copiilor, tinerilor, precum și violența împotriva altor grupuri expuse riscului, precum persoanele LGBTQI+ și persoanele cu dizabilități; • să susțină și să protejeze toate victimele directe și indirecte ale unei astfel de violențe, cum ar fi violența domestică exercitată în familie sau violența în relații intime, inclusiv copiii orfani de infracțiuni domestice, și sprijinirea și asigurarea aceluiași nivel de protecție în întreaga Uniune pentru victimele de gen - violență bazată.

6. EU 4 Health

EU4Health este răspunsul UE la COVID-19. Pandemia are un impact major asupra pacienților, personalului medical și asupra sistemelor de sănătate din Europa. Pe lângă măsurile legate de combaterea pandemiei, EU4Health este dedicat creării unor sisteme de sănătate reziliente. EU4Health va oferi finanțare entităților eligibile, organizațiilor de sănătate și ONG-urilor din țările UE sau țări din afara UE asociate programului. Prin intermediul EU4Health, Uniunea Europeană va investi 5,3 miliarde EUR în acțiuni cu valoare adăugată europeană, completând politicile țărilor UE și urmărind unul sau mai multe dintre obiectivele EU4Health: îmbunătățirea și promovarea sănătății în Uniune, combaterea amenințărilor transfrontaliere pentru sănătate, îmbunătățirea medicamentelor, dispozitivelor medicale și a produselor relevante pentru criză, consolidarea sistemelor de sănătate, a rezistenței acestora și a eficienței resurselor.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
EU4Health este implementat prin programe de lucru anuale. Programul de lucru 2021 a fost adoptat. Acțiunile se încadrează în patru direcții: prevenirea bolilor, pregătirea pentru crize, sistemele de sănătate și digitale, cu obiectiv transversal în ceea ce privește cancerul.	• autorități naționale ale statelor membre • autoritățile de sănătate publică • mediul academic și unități de educație • institute de cercetare • spitale • organizații internaționale • rețele de cooperare în domeniul sănătății • societatea civilă • organizații (asociații, fundații, ONG-uri și altele)	• răspunsul la criza COVID-19 și consolidarea rezistenței UE la amenințările transfrontaliere asupra sănătății • Planul european de combatere a cancerului • Strategia farmaceutică pentru Europa • digitalizarea sistemelor de sănătate • reducerea numărului de infecții rezistente la antimicrobiene • îmbunătățirea ratelor de vaccinare • extinderea Rețelelor Europene de Referință pentru bolile rare • cooperarea internațională în ceea ce privește amenințările și provocările la adresa sănătății globale.

7. Programul LIFE

Creat în 1992, programul LIFE este programul de finanțare al Uniunii Europene pentru mediu și acțiuni climatice. Pentru noua perioadă de programare 2021-2027, programul LIFE a fost consolidat considerabil pentru a îndeplini obiectivele stabilite de către Uniunea Europeană pentru a face tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic până în 2050. Programului LIFE i se acordă un buget total de 5,4 miliarde EUR, o creștere de 60% comparativ cu perioada precedentă.

La programul LIFE pot aplica entități juridice publice sau private înregistrate sau persoane juridice create în temeiul dreptului Uniunii sau oricărei organizații internaționale.

Prioritate	Ce se finanțează?
Natura și biodiversitatea	proiecte de conservare a naturii, în special în domeniile biodiversității, habitatelor și speciilor
Economia circulară și calitatea vieții	- proiecte în sectorul mediului, în special în zona economiei circulare, inclusiv recuperarea resurselor din deșeuri, apă, aer, zgomot, sol și gestionarea substanțelor chimice, precum și guvernarea mediului - proiecte care implementează soluții inovatoare și de bune practici în aceste domenii prin așa-numitele Proiecte de Acțiune Standard (SAP) - implementarea, monitorizarea și evaluarea politicii și legii UE de mediu prin așa-numitele proiecte strategice integrate (SIP)
Atenuarea și adaptarea schimbărilor climatice	- agricultură, utilizarea terenurilor, gestionarea teritoriilor, energiile regenerabile și eficiența energetică - proiecte pilot, demonstrative și de bune practici care contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră - abordări integrate, pentru implementarea strategiilor de atenuare a schimbărilor climatice și a planurilor de acțiune la nivel regional sau național - adaptarea urbană și planificarea utilizării terenurilor, reziliența infrastructurii, gestionarea durabilă a apei în zonele predispușe la secetă, gestionarea inundațiilor și a coastelor, reziliența sectoarelor agricol, forestier și turistic - prevede subvenții de acțiune pentru cele mai bune practici, proiecte pilot și demonstrative care contribuie la creșterea rezistenței la schimbările climatice - proiecte care sprijină funcționarea Pactului European pentru Climă, activități de finanțare durabilă, sensibilizare, formare și consolidarea capacităților, dezvoltarea cunoștințelor și participarea părților interesate în domeniile de atenuare și adaptare la schimbările climatice - proiecte de informare, conștientizare și diseminare cu privire la problemele climatice - sprijin public și al părților interesate pentru elaborarea politicilor UE, sprijinirea comunicării, gestionării și diseminării informațiilor pentru a facilita schimbul de cunoștințe și platformele de cooperare, oferind formare și încurajând dezvoltarea și diseminarea celor mai bune practici și abordări politice
Tranziție energetică curată	- Construirea unui cadru politic național, regional și local care să sprijine tranziția către energie curată - Accelerarea lansării tehnologiei, digitalizării, noilor servicii și modelelor de afaceri și îmbunătățirea competențelor profesionale conexe de pe piață - Atragerea finanțării private pentru energie durabilă - Sprijinirea dezvoltării proiectelor de investiții locale și regionale - Implicarea și abilitarea cetățenilor în tranziția către energie curată.

8. Facilitatea pentru Interconectarea Europei

Facilitatea pentru conectarea Europei (CEF) sprijină rețelele și infrastructurile transeuropene din sectoarele transporturilor, telecomunicațiilor și energiei. Instrument cheie de finanțare a UE pentru promovarea creșterii, a locurilor de muncă și a competitivității prin investiții în infrastructură la nivel european.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
Energie	- entități publice și private - ONG-uri - instituții academice și universitare - centre de cercetare - organizații internaționale	- rețelele transeuropene pentru energie (TEN-E) - construirea de noi infrastructuri energetice transfrontaliere în Europa sau reabilitarea și modernizarea celei existente - doar proiectele identificate ca Proiecte de Interes Comun
Transport	entități publice și private	rețelele de transport transeuropene (TEN-T) din rețelele Core și Comprehensive
Digital	- entități publice și private - ONG-uri - instituții academice și universitare - centre de cercetare - organizații internaționale	- investiții în infrastructuri de conectivitate digitală de interes comun - implementarea / accesul la rețele de mare capacitate, inclusiv sisteme 5G - conectivitate Wi-Fi gratuită în spații publice, cum ar fi parcuri, piețe, clădiri publice, biblioteci, centre de sănătate și muzee din orașe (WiFi4EU)²⁵ - servicii digitale de tipul identificarea electronică, semnătura electronică, facturarea electronică, livrarea electronică și traducerea automată, securitatea cibernetică, e-sănătatea

²⁵ Facilitatea **WiFi4EU**, la care se poate aplica direct la următorul link: <https://wifi4eu.ec.europa.eu/#/home>

9. Europa Digitală

Programul Europa digitală (DIGITAL) este un nou program de finanțare al UE axat pe aducerea tehnologiei digitale mai aproape de întreprinderi, cetățeni și administrații publice. Cu un buget global planificat de 7,5 miliarde EUR (în prețuri curente), acesta își propune să accelereze redresarea economică și să modeleze transformarea digitală a societății și economiei europene, aducând beneficii tuturor, dar în special întreprinderilor mici și mijlocii. Domeniile de investiții sunt: supercomputere, inteligență artificială, securitate cibernetică, abilități digitale avansate și asigurarea unei utilizări largi a tehnologiilor digitale în întreaga economie și societate, inclusiv prin intermediul hub-urilor de inovare digitală. Programul Europa digitală nu va aborda aceste provocări în mod izolat, ci va completa mai degrabă finanțarea disponibilă prin alte programe ale UE, cum ar fi programul Orizont Europa pentru cercetare și inovare și Facilitatea Conectarea Europei pentru infrastructura digitală, Mecanismul de Redresare și Reziliență precum și fondurile structurale.

Beneficiarii programului pot fi instituții de educație superioară sau secundară, organizații internaționale, organizații neguvernamentale, întreprinderi, IMM-uri, entități publice, organizații de cercetare.

Prioritate	Ce se finanțează?
Programul de lucru general DIGITAL Europe 2021-2022 Programe de lucru specifice: • Programul de lucru pentru Centre europene de inovare digitală 2021-2023 • Program de lucru pentru securitate cibernetică 2021-2022 • Acțiuni de calcul de înaltă performanță - programul de lucru va fi pregătit de EuroHPC	• Creșterea accesibilității și extinderea utilizării supercomputerului în domenii de interes public precum sănătatea, mediul, siguranța și în industrie, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii. • Utilizarea inteligenței artificiale de către întreprinderi și administrațiile publice. • Consolidarea și sprijinirea instalațiilor existente de testare și experimentare a inteligenței artificiale în domenii precum sănătatea și mobilitatea în statele membre și încurajarea cooperării între acestea. • Consolidarea coordonării securității cibernetică între instrumentele și infrastructurile de date ale statelor membre. • Proiectarea și livrarea de programe specializate și stagii pentru viitorii experți în domenii cheie de capacitate precum date și AI, securitate cibernetică, cuantică și HPC. • Perfecționarea forței de muncă existente prin cursuri scurte care reflectă cele mai recente evoluții în domeniile cheie. • Sprijin pentru proiecte cu impact ridicat în domenii de interes public, precum sănătatea (completată de programul EU4Health), Green Deal, comunitățile inteligente și sectorul cultural. • Dezvoltarea rețelei de centre europene de inovare digitală, cu scopul de a avea un hub în fiecare regiune, pentru a ajuta companiile să beneficieze de oportunități digitale. • Sprijin pentru adoptarea de către industrie a tehnologiilor digitale avansate și conexe, în special în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii.

10. Fondul pentru Inovare

Fondul pentru inovare este unul dintre cele mai mari programe de finanțare din lume pentru demonstrarea tehnologiilor inovatoare cu emisii reduse de carbon. Acesta va oferi sprijin de aproximativ 20 de miliarde EUR în perioada 2020-2030, în funcție de prețul carbonului, pentru demonstrarea comercială a tehnologiilor inovatoare cu emisii reduse de carbon, cu scopul de a aduce pe piață soluții industriale pentru decarbonizarea Europei și de a sprijini tranziția Uniunii către neutralitatea climatică. Obiectivul este de a ajuta întreprinderile să investească în energie curată și în industrie pentru a stimula creșterea economică, a crea locuri de muncă la nivel local și pentru a consolida leadership-ul tehnologic european la scară globală.

Cine poate aplica?

Întreprinderi, de la micro până la mari, pe cont propriu sau în parteneriat

Ce se finanțează?

- tehnologii și procese inovatoare cu conținut scăzut de carbon în industriile ce au consum intensiv de energie, inclusiv produse care le substituie pe cele cu consum ridicat de carbon
- captarea și utilizarea carbonului (CCU)
- construcția și funcționarea captării și stocării carbonului (CCS)
- proiecte inovatoare pentru generarea de energie regenerabilă
- stocare a energiei

11. Mecanismul European pentru Finanțarea Energiei Regenerabile

Obiectivul principal este de a permite țărilor din UE să colaboreze mai strâns în vederea adoptării și promovării surselor regenerabile de energie. Procedând astfel, țările pot atinge mai ușor atât obiectivele individuale, cât și cele colective de energie regenerabilă. Mărimea subvenției este determinată de rezultatul procedurii de licitație, unde doar cele mai competitive proiecte vor fi selectate și vor primi sprijin, conform ofertelor depuse. Mecanismul poate sprijini toate tehnologiile denumite energie regenerabilă în conformitate cu Directiva privind sursele regenerabile de energie (UE) 2018/2001 și care sunt aplicabile în sectorul electricității, încălzirii și răcirii și transportului.

Cine poate aplica?

- **participarea ca investitor privat care efectuează o plată către mecanism**
- **participarea ca dezvoltator de proiect care concurează pentru sprijin în licitația care va fi publicată de Comisie**

Ce se finanțează?

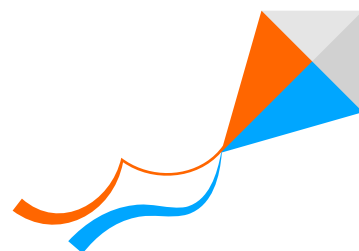
- instalarea unei facilități de producție din surse regenerabile cu o anumită capacitate (sprijin pentru investiții)
- producția efectivă de energie regenerabilă (suport pentru exploatare)

12. Interreg Europe

Interreg Europe sprijină cooperarea între regiunile din întreaga Europă, oferind astfel autorităților publice regionale și locale oportunități de a împărtăși idei și experiențe cu privire la politica publică, îmbunătățind astfel strategiile pentru cetățenii și comunitățile lor. Spre deosebire de perioada anterioară, Interreg Europe 2021-2027 are un singur obiectiv general: „o mai bună guvernare a cooperării” pentru a permite regiunilor o flexibilitate mai mare în abordarea problemelor locale și o distribuire a fondurilor exact acolo unde este nevoie. Programul va concentra cea mai mare parte din bugetul său (80%) pe domenii tematice ce țin de o serie dintre obiectivele Noii Politici de Coeziune: PO 1-Europa mai inteligentă, PO 2-Europa mai ecologică, iar din cadrul PO 4-Europa mai socială - acțiuni legate de piețele forței de muncă, asistența medicală și cultură și turism durabil. Restul de 20% din bugetul programului poate fi alocat domeniilor tematice incluse în: PO 3-Europa mai conectată, PO 5 - Europa mai aproape de cetățeni iar din cadrul PO 4-Europa mai socială - acțiuni legate de educație și incluziune socio-economică.

Prioritate	Cine poate aplica?	Ce se finanțează?
O mai bună guvernare a cooperării	• Autorități publice • Organisme de drept public • Organisme private non-profit	• transferul de experiențe, învățarea de la egal la egal • evaluarea comparativă în toată Europa • schimb de experiențe și consolidarea capacității între autoritățile publice regionale, pentru a-și îmbunătăți capacitatea de proiectare, gestionare și implementare a politicilor de dezvoltare regională

- Pe lângă Interreg Europe, administrațiile publice locale și alți actori aflați în zonele de graniță cu Ungaria sau Bulgaria, pot beneficia de finanțare dedicată din cadrul programelor [Interreg România-Ungaria](#) și [Interreg România Bulgaria](#).
- Deoarece România are acces la Dunăre, poate beneficia și de finanțare prin programul [Interreg Danube](#), creat special pentru țările pe care fluviul le traversează.
- România beneficiază totodată și de programele Interreg dedicate cooperării cu țările care nu sunt Membre ale Uniunii Europene: Interreg IPA III Programul România-Serbia, Interreg NEXT Programul România-Republica Moldova 2021-2027, Interreg NEXT Programul România-Ucraina 2021-2027, Interreg NEXT Programul pentru Bazinul Mării Negre 2021-2027 și Interreg NEXT Programul Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2021-2027.

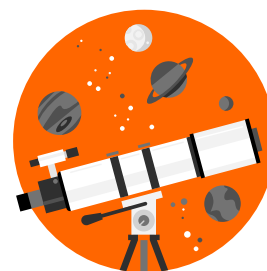
13. [Urbact](#)

De peste 15 ani, URBACT este programul de cooperare teritorială europeană care vizează promovarea dezvoltării urbane integrate durabile în orașele din Europa. Este un instrument al politicii de coeziune, cofinanțat de Fondul European pentru Dezvoltare Regională, pentru cele 28 de state membre, Norvegia și Elveția. Misiunea URBACT este de a permite orașelor să lucreze împreună și să dezvolte soluții integrate la provocările urbane comune, în cadrul unei rețele tematice, învățând din experiențele reciproce, trasând lecții și identificând bune practici pentru îmbunătățirea politicilor urbane.

14. [UIA](#)

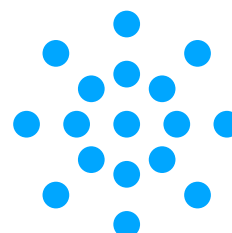
Acțiuni Urbane Inovative (UIA) este o inițiativă a Uniunii Europene care oferă zonelor urbane din întreaga Europă resurse pentru a testa soluții noi pentru a aborda provocările urbane. Pe baza articolului 8 din FEDER, inițiativa a avut un buget FEDR total de 372 milioane EUR pentru 2014-2020. UIA este dedicat autorităților urbane de peste 50 000 de locuitori sau un grup de autorități urbane cu o populație totală de cel puțin 50 000 de locuitori, situate într-unul din cele 28 de state membre ale UE care vor să dezvolte proiecte pilot inovatoare, participative și transferabile. Proiectele UIA pot fi dezvoltate în jurul a 14 subiecte (calitatea aerului, economie circulară, adaptare la schimbări climatice, cultură și patrimoniu, schimbări demografice, tranziție digitală, tranziție energetică, locuire, integrarea migranților și refugiaților, locuri de muncă și competențe, utilizarea sustenabilă a terenurilor și soluții bazate pe natură, mobilitate urbană, sărăcie urbană, siguranță urbană), din care anual se aleg câte 4-5 subiecte pentru finanțare.

15. [Corpul European de Solidaritate](#)

Ajută tinerii să ia parte la proiecte în beneficiul comunităților, fie în străinătate, fie în propria țară. Aceste proiecte oferă o experiență motivantă, precum și șansa de a aduce schimbări în timp ce își dezvoltă abilitățile și competențele.

Proiectele pot fi într-o gamă largă de domenii - educație și formare, cetățenie și participare democratică, protecția mediului și a naturii, migrație, cultură și multe altele. Finanțarea Corpului European de Solidaritate este furnizată sub formă de subvenții acordate organizațiilor prin apel de propuneri. Tinerii care doresc să se angajeze în astfel de activități trebuie să se înregistreze pe portalul Corpului European de Solidaritate. Portalul Corpului European de Solidaritate oferă un loc pentru acei tineri și organizații care dețin o subvenție, pentru a pune în aplicare activități și pentru a se găsi reciproc.

16. Fondul de Cercetare pentru Cărbune și Oțel

Fondul de cercetare pentru cărbune și oțel (RFCS) sprijină proiecte de cercetare și inovare în domeniile cărbunelui și oțelului. Fondul dispune de un buget anual de aproximativ 40 milioane de euro, iar limita de buget per proiect este de 4 milioane de euro, cu o cofinanțare de maxim 60%. Activitățile de cercetare din sectorul cărbunelui se vor concentra asupra regiunilor în tranziție, în conformitate cu principiile Mecanismului de tranziție justă. Proiectele finanțate de RFCS acoperă: procese de producție a oțelului, utilizarea optimizată și conservarea resurselor, economii de energie și îmbunătățiri ale eficienței industriale, sănătate și siguranță la locul de muncă, protecția mediului, tehnologii care sprijină regiunile de cărbune în tranziție, reducerile de emisii din producția de oțel, etc.

17. Banca Europeană de Investiții (BEI)

Banca Europeană de Investiții oferă împrumuturi sectoarelor public și privat:

- împrumuturi pe termen lung
- acoperă până la 50% din costul total al unui proiect cu împrumuturi începând de la 25 de milioane EUR și chiar cu sume mai mici, în unele cazuri
- suport pentru întreprinderi mici în valoare de până la 12,5 milioane EUR.
- sprijin pentru aspectele financiare și tehnice ale pregătirii unui proiect, atunci când este necesar
- finanțarea poate fi combinată cu surse suplimentare de investiții, cum ar fi instrumente financiare și subvenții din partea UE și a altor donatori
- împrumuturile pot fi garantate și asigurate diferite niveluri de subordonare. În funcție de proiect, împrumuturile pot fi chiar condiționate de creșterea companiei.

